

การศึกษาศาภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
ของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

นายณัฐวัฒน์ รักทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A STUDY OF THE PARTICIPATIVE MANAGEMENT IN SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL
CONSERVATION OF THE CHEVRON NETWORK SCHOOLS IN THAILAND.

Mr. Natthawat Rakthong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration
Department of Education Policy, Management and Leadership
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2012
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมใน
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียน
เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

โดย

นายณัฐวัฒน์ รักทอง

สาขาวิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุขพันธ์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิดา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ สุเมตติกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์)

ณัฐวัฒน์ รักทอง : การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเชฟรอนในประเทศไทย. (A STUDY OF THE PARTICIPATIVE MANAGEMENT IN SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL CONSERVATION OF THE CHEVRON NETWORK SCHOOLS IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ. เอกชัย กี่สุขพันธ์, 200 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเชฟรอนในประเทศไทย ใช้กรอบแนวคิดของโคเฮินส์และอัฟฮอฟ ซึ่งประกอบด้วยการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหาร จำนวน 51 คน และครู จำนวน 206 คน รวมทั้งสิ้น 257 คน

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1)ด้านการตัดสินใจพบการปฏิบัติมากที่สุด คือทุกโรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและแผนงานไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีจุดมุ่งเน้นที่สอดคล้องกับนโยบายมากที่สุดคือการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้เกิดกับผู้ร่วมกิจกรรม และการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยมีเป้าหมายในการลดปริมาณขยะและการใช้พลังงาน 2)ด้านการดำเนินงานที่พบการปฏิบัติมากที่สุด คือการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรโดยมีการจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อความเข้าใจในแผนงานและการมอบหมายงานจะพิจารณาจากความถนัดของบุคลากร 3)ด้านการรับผลประโยชน์ พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคมและได้รับความภาคภูมิใจในตนเอง และพบว่าการปฏิบัติมากที่สุด คือ การได้รับคำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาทำให้มีขวัญและกำลังใจ 4)ด้านการประเมินผล พบการปฏิบัติมากที่สุดคือ ทุกโรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลหลังการประเมินเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนต่อไป ด้านปัญหาพบว่า ปัญหาด้านการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานพบการปฏิบัติมากที่สุดคือ ไม่สามารถจัดกิจกรรมได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ รองลงมาคือ เรื่องงบประมาณที่ใช้ไม่เพียงพอ และ ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการดำเนินงาน ตามลำดับ

ภาควิชา...นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำ..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 ...ทางการศึกษา..... ลายมือชื่อ อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
 สาขาวิชา...บริหารการศึกษา.....
 ปีการศึกษา.....2555.....

5283345827 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEYWORDS : THE PARTICIPATIVE MANAGEMENT / SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL

CONSERVATION / THE CHEVRON NETWORK SCHOOLS IN THAILAND

NATTHAWAT RAKTHONG : A STUDY OF THE PARTICIPATIVE MANAGEMENT IN
SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL CONSERVATION OF THE CHEVRON NETWORK
SCHOOLS IN THAILAND. ADVISOR : ASSOC. PROF. EKACHAI KEESOOKPUN., 200 pp.

The purpose of this research was to study the state and problems of participative management of a sustainable environmental conservation program in the Chevron Network Schools in Thailand. The research framework used is of Cohen and Uphoff's 4 steps of participation: (1) Decision-making (2) Implementation (3) Benefits and (4) Evaluation. The sample were 51 principals and 206 teachers, a total of 257 people.

The research results were as follows: 1) Decision-making : all schools have an action plan which is aligned with their policies for managing the school toward a better environment by creating conservation awareness among all participants and also helping to reduce waste and energy consumption. 2) Implementation : the highest score was for 'creating the readiness of all participants by set up meeting for co-understanding' and also delegate the appropriate base on competence. 3) Benefits : the highest score was for 'Participants have opportunities to be a part of good society creators which take pride in themselves and also participates in counseling sessions where the counselor works with participants to increase their morals and motivation. 4) Evaluation : the highest score was on 'Follow up and feedback process after plan execution', a useful process for future planning improvements. Furthermore, the researcher found problems with the planning as in could not be implemented on - time , could not meet the targets, and lacked the necessary budget and expertise.

Department : ..Educational Policy ..Management.. Student's Signature ..
.....and Leadership..... Advisor's Signature ..
Field of Study : ..Educational Administration.....
Academic Year :2012.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้ด้วยดี ต้องขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้มอบทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต อีกทั้งได้รับคำแนะนำช่วยเหลือ ดูแลและเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุขพันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ ชี้แนะแนวทางการดำเนินงาน และแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องในด้านต่างๆ ด้วยดีตลอดมา ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ของผู้วิจัยต่อไป จึงกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ปิยพงษ์ สุเมตติกุล ประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาช่วยตรวจสอบ แก้ไข และให้คำแนะนำในการทำเครื่องมือวิจัยให้มีประสิทธิภาพอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณาประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งเป็นแบบอย่างของครูอาจารย์ที่ดีงาม

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารและครูในโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนปีที่ 3 ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดีจึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้

ขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัว เพื่อน ญาติ รวมถึงพี่ๆและน้องนิสิตสาขาวิชาบริหารการศึกษาที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดจนผู้มีส่วนช่วยเหลือทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนามในที่นี้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบิดามารดา ผู้มีพระคุณสูงสุดและพี่น้องทุกคน ที่คอยเป็นกำลังใจที่ดีที่สุดในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด หากงานวิจัยนี้มีประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้วิจัยขอมอบความดีนี้ให้ทุกท่านที่กล่าวมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฑ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	12
ความหมายของสิ่งแวดล้อม.....	12
ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม.....	13
ประเภทของสิ่งแวดล้อม.....	16
ปัญหาของสิ่งแวดล้อม.....	18
การอนุรักษ์ของสิ่งแวดล้อม.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	29
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	30
ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	34

บทที่	หน้า
ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	37
ลักษณะเงื่อนไขของการมีส่วนร่วม.....	39
รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม.....	44
ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	46
แนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย.....	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของ โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย.....	63
ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย.....	102
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	115
วิธีดำเนินการวิจัย.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	117
อภิปรายผลการวิจัย.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	128
รายการอ้างอิง.....	131
ภาคผนวก.....	137
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	138
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	140

	หน้า
ภาคผนวก ค ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา.....	175
ภาคผนวก ง รายชื่อกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ศึกษา.....	193
ภาคผนวก จ หนังสือขอความร่วมมือ.....	196
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	200

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับคืน.....	57
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	60
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องการกำหนด วัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	63
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องของการ กำหนดลักษณะของนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	64
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องจุดเน้นของ นโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	65
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องการกำหนด เป้าหมายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	66
7	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องการจัดทำ แผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	69
8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องการจัดทำ แผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	70
9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องของการมี ส่วนร่วมกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากร.....	71
10	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องจุดเน้นของ โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	72
11	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องการนำ แผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปดำเนินการ.....	73
12	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจในเรื่องกิจกรรมที่ โรงเรียนจัดขึ้นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	74
13	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องการ ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน.....	76

ตารางที่		หน้า
14	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องวิธีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บรรลุวัตถุประสงค์.....	77
15	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องวิธีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร.....	78
16	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	79
17	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องการบริหารวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	80
18	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องข้อกำหนดการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	81
19	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	83
20	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องการบริหารงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	84
21	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องระบบการประสานงานภายในเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน.....	85
22	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม.....	86
23	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องวิธีการแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรดำเนินการ.....	87
24	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องการพิจารณาอบหมายงานให้บุคลากรร่วมรับผิดชอบ.....	88
25	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการในเรื่องการส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและเต็มใจในดารดำเนินงาน.....	89
26	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการรับผลประโยชน์ในเรื่องการรางวัลที่ได้รับจากการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	91
27	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการรับผลประโยชน์ในเรื่องประเภทของกิจกรรมที่ทำสำเร็จนำชื่นชม.....	92

ตารางที่	หน้า
28	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการรับผลประโยชน์ในเรื่องสิ่งที่เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานของอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 93
29	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการกำหนดเกณฑ์ควบคุมการดำเนินงานของอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 94
30	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการกำกับดูแลการดำเนินงานของอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 96
31	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องระยะเวลาในการประเมินผลการดำเนินงานของอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 97
32	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานของอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 97
33	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการวิเคราะห์ผลประเมินการดำเนินงานของอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 98
34	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องกิจกรรมที่มีการดำเนินได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์..... 99
35	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาในการกำหนดนโยบายงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 102
36	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาในการวางแผนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 104
37	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 105
38	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาในการคัดเลือกคณะทำงานดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 107
39	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาในการจัดสรรและดูแลวัสดุอุปกรณ์ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน..... 108
40	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารเงินงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน..... 109
41	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการควบคุมกำกับดูแลงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม..... 110

ตารางที่		หน้า
42	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	111
43	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	113

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff.....	31
2	โครงการโรงเรียนเครือข่ายเซพรอน พลังใจพลังคน.....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มากมาย นับว่าเป็นมรดกอันล้ำค่ายิ่งที่ธรรมชาติได้มอบให้ชาวไทยทุกคน หากมองถึงแก่นแท้ของสังคมไทยเราจะทราบดีว่าวิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ก็ยังคงผูกพันอยู่กับธรรมชาติอย่างยากที่จะแยกออกจากกัน เรายังมีความรักและเคารพธรรมชาติอย่างที่ได้เห็นตามประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นต่างๆ และแม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยของเราก็ยังคงมีทรัพยากรอยู่อย่างมากมาย หากแต่เรารู้จักใช้ทรัพยากรเหล่านั้นอย่างระมัดระวังและได้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าแล้ว คงไม่ต้องวิตกกังวลเลยว่าในอนาคตอันใกล้ลูกหลานของเราจะมีโอกาสได้ใช้ประโยชน์จากมรดกทางธรรมชาติที่บรรพบุรุษเหลือไว้ให้อีกหรือไม่ แต่เมื่อมองกลับไปดูสภาพจริงในปัจจุบันนี้ประเทศของเราเกิดความสูญเสียทรัพยากรทางธรรมชาติลงไปทุกวัน จากจำนวนการเพิ่มขึ้นของประชากรในประเทศ และการหลั่งไหลของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาร่วมแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปด้วย กอปรกับการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วส่งผลให้มีนักลงทุนต่างชาติเข้าเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากผืนแผ่นดินไทย การขุดเจาะก๊าซธรรมชาติซึ่งเป็นทรัพยากรของคนในประเทศ การสร้างโรงงานอุตสาหกรรมก่อสร้างอาคารสูงสำหรับสำนักงานและที่อยู่อาศัยสำหรับคนเมืองใหญ่ การดำเนินกิจการต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีความจำเป็นต้องใช้พลังงานเกือบทั้งสิ้น สิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้ได้เปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมเดิมที่เราเคยมี เมื่อภาคธุรกิจมีการเร่งใช้ทรัพยากรธรรมชาติกันอย่างฟุ่มเฟือย ภาคประชาชนเองก็มีพฤติกรรมการบริโภคที่เกินความจำเป็นและยังเบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เสื่อมโทรมอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เมื่อสภาวะแวดล้อมถูกทำลายมากขึ้นปัญหาความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศโลกได้ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของมวลมนุษยชาติขยายเป็นวงกว้างออกไป ปัญหานี้ยากที่จะแก้ไขเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งเพียงจุดเดียว ปัจจุบันนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็นประเด็นสำคัญของประชาคมโลก ทำให้องค์กรต่างๆ ต้องมีนโยบายการดำเนินกิจการภายใต้ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย มีหลายหน่วยงานได้พยายามที่จะสร้างจิตสำนึกในระดับประชาชนและเยาวชน ซึ่งถือเป็นก้าวแรกในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน แต่การปลูกฝังเรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ทุกคนเกิดความตระหนักและเกิดความยั่งยืนได้ต้องอาศัยการมีกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการร่วมด้วยช่วยกันอย่างจริงจัง

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนรวมถึงภาคเอกชนมีส่วนร่วม ควบคุม กำกับ ดูแล ส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีบทบัญญัติในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและกำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือแสดงบทบาทเท่าเทียมเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยสิทธิที่ประชาชนพึงจะได้รับในเรื่องของ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากราชการ เว้นแต่ข้อมูลที่เป็นความลับเท่านั้น สิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยความเสียหายกรณีได้รับการแพร่กระจายของมลพิษและสภาวะเป็นพิษอันมีสาเหตุมาจากการโครงการ หรือกิจการของราชการและรัฐวิสาหกิจ สิทธิในการเรียกร้องกล่าวโทษผู้กระทำความผิด และการให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

นโยบายและแผนส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2559 : การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน เป็นนโยบายและแผนระยะยาวรวม 20 ปี ฉบับนี้ครอบคลุมถึง

- 1) นโยบายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสนใจและรับรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- 2) นโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมมลภาวะ เพื่อส่งเสริมการร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล เอกชนและประชาชนในการบริหารและการจัดการการควบคุมเกี่ยวกับมลภาวะ
- 3) นโยบายการให้ความรู้และการศึกษาทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นให้ทุกชุมชนมีความตื่นตัวในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (มนตรี สุวรรณมนตรี, 2543)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยตรงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย (มาตรา 2) โดยเฉพาะหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของหลักประชาธิปไตย และได้กำหนดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เช่น การกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การมีส่วนร่วมการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งจัดทำบริการสาธารณะ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 87) การเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหาร และการดำเนินงานของรัฐ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของประชาชน นั้นทำได้หลายวิธี โดยผ่านเครือข่ายต่างๆ เช่น เครือข่ายองค์กรประชาสังคม กลุ่มตัวแทนภาคธุรกิจ กลุ่มอาสาสมัครต่างๆ กลุ่มเยาวชน หรือนักเรียนเป็นต้น

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษา ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการของสังคม โดยการให้บริการการศึกษาแก่สมาชิกของสังคม โดยการอบรมสั่งสอน การเพิ่มศักยภาพและพัฒนาความสามารถ ให้นักเรียนเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วยความรู้ คุณธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรม ปัจจุบันสถาบันการศึกษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนของชาติ ถ่ายทอดวัฒนธรรมปลูกฝังนิสัยและจิตสำนึกที่ดีงามตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเยาว์ ให้เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของของสังคม รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงาม พร้อมกับการเรียนรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย ซึ่งปัจจุบันมีหลายโรงเรียนได้มีการดำเนินกิจกรรมโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้วยการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ จากภายนอก ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ได้มีการตื่นตัวและหันมาให้ความสนใจกับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนด้วยกระบวนการสร้างจิตสำนึก และเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น และในโรงเรียนผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญ เป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน ให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนงาน นโยบายและจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ก็คือ ผู้บริหารโรงเรียน ที่เปรียบเสมือนแม่ทัพหน้าขององค์การ หากแต่การบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน ยังพบปัญหาการจัดการที่ไม่เป็นระบบและขาดการบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนกับการดำเนินชีวิตจริง แม้ว่าปัจจุบันได้ได้มีการนำเรื่องสิ่งแวดล้อมมาบรรจุไว้ในหลักสูตร ก็เป็นเพียงสาระวิชาใดวิชาหนึ่งเท่านั้น นักเรียนไม่ได้ทดลองลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากการลงมือทำจริง ทำให้ขาดทักษะ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่ามีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแต่ยังพบปัญหาแม้ว่าหลายโรงเรียนจะมีโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่ขาดความต่อเนื่อง การติดตาม และการประเมินผลทั้งระบบ หากได้ทำต่อเนื่องและทุกคนในโรงเรียนคิดและเข้าใจว่าสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญต่อมวลมนุษยชาติทุกคน หากสิ่งแวดล้อมถูกทำลายมากขึ้นทุกคนก็จะได้รับผลกระทบ และเมื่อมองสภาพปัจจุบันสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติกำลังมีปัญหา ความเสื่อมโทรมและถูกทำลายโดยฝีมือของมนุษย์ และถึงเวลาแล้วที่มนุษย์เองจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และใช้สิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่าพร้อมทั้งเรียนรู้ที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนี้ให้มีความยั่งยืนโดยต้องเริ่มจากสังคมเล็กสู่สังคมที่กว้างออกไป โดยเฉพาะบ้านและโรงเรียนโดยกระบวนการปลูกฝังให้เด็กวัยเรียน มีจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นกับพวกเขาเหล่านั้นอย่างยั่งยืน เหมือนสร้างเมล็ดพันธุ์ใหม่ ที่พร้อมจะเติบโตมาช่วยปกป้องส่งเสริมและรักษาให้สิ่งแวดล้อมมีอยู่ต่อไป หากปล่อยให้การใช้สิ่งแวดล้อมอย่างไม่ระมัดระวังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

มนุษย์ทุกคนอาจจะได้รับผลของภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายต่อสิ่งมีชีวิตบนโลกนี้ไปอย่างถาวร ซึ่งปัจจุบันการหาพันธมิตรหรือหน่วยงานอื่นที่มีแนวนโยบายในเรื่องสิ่งแวดล้อมมาร่วมดำเนินการ ก็เป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนโครงการด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเช่นกัน

บริษัท เซฟรอน คอร์ปอเรชั่น จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทพลังงานและเป็นผู้ผลิตปิโตรเลียมรายใหญ่ที่สุดอันดับ 5 ของโลก ดำเนินธุรกิจต่างๆ กว่า 180 ประเทศทั่วโลก ด้วยรากฐานค่านิยมที่แตกต่างจากบริษัทอื่นด้วยการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและถูกต้องตามจริยธรรม เคารพกฎหมาย สนับสนุนสิทธิมนุษยชนสากล ปกป้องสิ่งแวดล้อม และนำประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชน สำหรับการดำเนินธุรกิจปิโตรเลียมในประเทศไทยภายใต้ชื่อ บริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด เป็นผู้ผลิตน้ำมันและก๊าซธรรมชาติอันดับหนึ่งของไทย มีพื้นที่ดำเนินการผลิตปิโตรเลียมมากกว่า 160 แห่ง ในอ่าวไทย ผลิตน้ำมันดิบได้ประมาณ 100,000 บาร์เรลต่อวัน คอนเดนเสทหรือก๊าซธรรมชาติเหลว 40,000 บาร์เรลต่อวัน และก๊าซธรรมชาติอีกกว่า 1,500 ล้านลูกบาศก์ฟุตต่อวัน ซึ่งปริมาณก๊าซธรรมชาติที่ผลิตได้นั้นนำไปใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าได้ถึง 1 ใน 3 ของความต้องการใช้ไฟฟ้าในประเทศไทยและในด้านการเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม บริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด ได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) มองเห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยมีเป้าหมายคือ การพัฒนาเจตคติของคนในการเฝ้าระวังรักษาสิ่งแวดล้อมและปฏิบัติตนอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม การสร้างเจตคติ จิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อม ผ่านการกระบวนการจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย จึงได้จัดทำโครงการ “โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน พลังใจ พลังคน” สนับสนุนโรงเรียนให้เป็นต้นแบบในการขับเคลื่อนงานเพื่อสร้างจิตสำนึกในการดูแลสิ่งแวดล้อม ด้วยพลังคน พลังความร่วมมือ และพลังการเรียนรู้ อันเป็นพลังสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ไปในทางสร้างสรรค์เพื่อขับเคลื่อนสังคมและประเทศชาติให้พัฒนาไปอย่างยั่งยืน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการผ่านมาแล้วจำนวน 3 ปี รวมทั้งสิ้น 84 โรงเรียน

ประเด็นที่จะนำไปสู่ปัญหาของการวิจัย คือ ผลจากความสำเร็จในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน พลังใจ พลังคน ซึ่งเริ่มมาจากโครงการ “การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของ 12 โรงเรียนพันธมิตร ใน จังหวัดสงขลา” เกิดเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการก่อร่างโครงการ “โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน พลังใจ พลังคน” ด้วยความมุ่งมั่นที่จะหนุนเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณค่าต่อเด็กนักเรียน คนในชุมชน เพื่อผลปลายทางในการสร้างจิตสำนึกแห่งการดูแล และคุณค่าในสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะอยู่คู่สังคมไทย โดยผ่านกระบวนการต่างๆ และความร่วมมือของหลายภาคส่วนที่มุ่งสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วม จากเรื่องเล็กๆ ในเรื่องการจัดขยะสู่การดูแลสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในวงกว้างออกไป โดยมุ่งผลในระยะยาวที่จะปลูกฝังให้เด็กเหล่านั้นเป็นพลังสร้างความยั่งยืนในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่คู่กับประเทศไทย ซึ่งการประสบผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมของกลุ่มโรงเรียนที่ร่วมโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 จำนวน 35 โรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการนำกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่สร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับเด็กได้อย่างมั่นคงถาวร ด้วยกระบวนการที่หลากหลายเพื่อให้โรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการนำไปจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อให้เกิดจิตสำนึกและเป็นพลังของเด็กไทยสู่ผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทยเป็นอย่างไร
2. ปัญหาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 เท่านั้น ซึ่งมีจำนวน 35 โรงเรียน กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ
2. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980 : 213 - 235) ซึ่งได้แบ่งชนิดของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 กระบวนการ

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งเป็นกระบวนการระยะเริ่มต้นของการดำเนินกิจกรรม
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) เป็นการเข้าร่วมในการบริหารงาน การสนับสนุนทรัพยากร รวมถึงการเข้าร่วมแรงร่วมใจ
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) อาจเป็นผลประโยชน์ในรูปแบบของ วัตถุ การยอมรับทางสังคม และภายในตัวเอง
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการควบคุมตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม และรวมถึงการปรับปรุงในครั้งต่อไป

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง สภาพการบริหารงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่เปิดโอกาสให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้ร่วมดำเนินงาน ซึ่งอาจจะมีผลทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย หรือ เกิดปัญหาการดำเนินงานได้เช่นเดียวกัน

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง สภาพและปัญหาในการได้ร่วมคิด ร่วมกำหนด วัตถุประสงค์ ร่วมวางแผนงาน กำหนดนโยบายและเป้าหมาย ของงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง สภาพและปัญหาในการร่วมรับผิดชอบดำเนินงานตามที่ได้รับมอบหมายในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ประกอบไปด้วย เตรียมความพร้อมด้านบุคลากร การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การบริหารงบประมาณ และการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง สภาพและปัญหาในการได้รับผลตอบแทนจากการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งตอบแทน รางวัล หรือ ความภาคภูมิใจในตัวเองที่จะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานต่อไป

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการควบคุม กำกับดูแล และการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปวิเคราะห์หาจุดด้อยเพื่อการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น

โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนปีที่ 3 จำนวน 35 โรงเรียน โดยความมุ่งมั่นตั้งใจที่สร้างพลังคนด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ ผู้อำนวยการ หรือผู้ที่รักษาการปฏิบัติหน้าที่แทน และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร

ครู หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่สอนนักเรียนในโรงเรียน มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มเวลา

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน หมายถึง การดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตามยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน เพื่อมุ่งสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง โดยอาศัยพลังคน พลังความร่วมมือ และพลังการเรียนรู้ เป็นพลังสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยสามารถเป็นแนวทางให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย และนำข้อมูลไปหาวิธีการส่งเสริมสนับสนุน หรือช่วยเหลือต่อไป
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการร่วมจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมกับโรงเรียนในสังกัด และสนับสนุนงบประมาณ ให้กับโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ที่ยังดำเนินกิจกรรมอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การสร้างจิตสำนึกที่ตีรกรสิ่งแวดล้อมให้เกิดกับเด็กและเยาวชนไทยอย่างยั่งยืนสืบไป
3. ผลการวิจัย จะช่วยเป็นแนวทางที่ดีให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่กำลังดำเนินการโครงการด้านสิ่งแวดล้อมไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งประกอบไปด้วย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 จำนวน 35 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน รองผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 28 คน ครูจำนวน 848 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 911 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 จำนวนทั้งหมด 35 โรงเรียน การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในส่วนของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้จำนวนประชากรทั้งหมดแทนกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร 35 คน และรองผู้บริหารจำนวน 28 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 63 คน ในส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจะใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างครูจำนวน 265 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 328 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เป็นแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ สำหรับผู้บริหารและสำหรับครู ซึ่งแต่ละชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหาร และครู ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่ร่วมโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามกรอบแนวคิดของ

Cohen and Uphoff (1980) โดยเนื้อหาจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วม 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมประเด็นปัญหาสำคัญ 9 เรื่องดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำหนดนโยบาย
2. ปัญหาการวางแผนการดำเนินงาน
3. ปัญหาการกำหนดเป้าหมาย
4. ปัญหาการคัดเลือกคณะทำงาน
5. ปัญหาการจัดสรรและดูแลวัสดุอุปกรณ์
6. ปัญหาการบริหารเงินงบประมาณ
7. ปัญหาการควบคุมกำกับดูแลงาน
8. ปัญหาการประเมินผลการดำเนินงาน
9. ปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงาน

3. การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยประสานไปยังผู้บริหารและครูของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ แบบธรรมดา 7 วันถัดมา ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปยังโรงเรียนต่างๆ สอบถามสถานะของแบบสอบถาม ซึ่งมีบางพื้นที่ที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) ของภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย วิเคราะห์โดยการมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง จากนั้นจึงนำค่าความถี่และค่าร้อยละมาแปลค่าเป็นระดับ โดยใช้วิธีของเอกชัย กี่สุขพันธ์ (ม.ป.ป.:113) ซึ่งมีวิธีการดังนี้

ร้อยละ 80-100	หมายถึง	มากที่สุด
ร้อยละ 60-79	หมายถึง	มาก
ร้อยละ 40-59	หมายถึง	น้อย
น้อยกว่าร้อยละ 40	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนที่ร่วมโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบความเรียง จากนั้นจึงนำค่าความถี่และค่าร้อยละมาแปลค่าเป็นระดับ โดยใช้วิธีของเอกชัย กี่สุขพันธ์ (ม.ป.ป.:113) ซึ่งมีวิธีการดังนี้

ร้อยละ 80-100	หมายถึง	มากที่สุด
ร้อยละ 60-79	หมายถึง	มาก
ร้อยละ 40-59	หมายถึง	น้อย
น้อยกว่าร้อยละ 40	หมายถึง	น้อยที่สุด

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับ วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

รายการอ้างอิง

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากหัวข้อวิจัย “การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สาระสำคัญประกอบด้วยเนื้อหา

1. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม
 - 1.2 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม
 - 1.3 ประเภทของสิ่งแวดล้อม
 - 1.4 ปัญหาของสิ่งแวดล้อม
 - 1.5 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
2. แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.2 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.3 ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
 - 2.4 ลักษณะและเงื่อนไขการมีส่วนร่วม
 - 2.5 รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม
 - 2.6 ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม
3. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1.1 ความหมายของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวรอบตัว และเราสมควรที่จะต้องรู้ความหมาย ต้องทำความเข้าใจในความสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ชิดและเราต้องเผชิญทุกเวลา มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า

ทรงกลด ประพิตรภา (2532 : 17) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราไม่ว่าสิ่งเหล่านั้นจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่

มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ต่างมีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการก่อหนุนและก่อให้เกิดผลกระทบซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีผลเกี่ยวข้องกับตัวเราไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม

กนกวรรณ มณฑิราช (2539 : 15) กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบๆตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต อาจเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ป่าไม้ อากาศ น้ำ อาคารบ้านเรือน ฯลฯ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม(2542 : 13) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการก่อหนุนซึ่งกันและกัน

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม (2552 : 1-3) ได้ให้ความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า คือ สรรพสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งให้ประโยชน์และโทษ เห็นและไม่เห็นด้วยตาเปล่า เป็นรูปธรรมและนามธรรม และสิ่งที่เป็นพิษและไม่เป็นพิษ

จากนิยามและความหมายของคำว่า สิ่งแวดล้อม ที่นักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ สรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเราและเราต้องเผชิญอยู่ทุกวัน สามารถแบ่งได้เป็น สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ล้วนมีความสัมพันธ์ต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.2 ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา และเราต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลา สิ่งแวดล้อมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ซึ่งได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมไว้หลายทัศนะดังนี้

ดำรงศักดิ์ ชัยสนิท และ สุนี เลิศแสวงกิจ (2537 : 8-10) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้

1. มนุษย์กับภูมิอากาศ ภูมิอากาศมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต สุขภาพอนามัย และกิจกรรมต่างๆ ที่มนุษย์กระทำอยู่

2. มนุษย์กับภูมิประเทศ มนุษย์เป็นผู้เลือกทำเลในการสร้างบ้านเรือน อาคารและการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต
3. มนุษย์กับดิน ดินเป็นบ่อเกิดแห่งอาคาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เพราะที่ดินแต่ละแห่งจะมีคุณสมบัติแตกต่างกัน
4. มนุษย์กับน้ำ น้ำมีความสำคัญมาก เพราะน้ำบนผิวโลกที่มนุษย์จะนำมาใช้บริโภคบริโภคได้ เป็นน้ำจืดที่มีอยู่เฉพาะบางพื้นที่ มิได้มีทั่วไป และเป็นน้ำผิวดินที่ได้จากแม่น้ำ ลำคลอง ทะเลสาบ และน้ำใต้ดิน
5. มนุษย์กับพืชพรรณธรรมชาติ พืชพรรณธรรมชาตินับเป็นแหล่งของปัจจัยสี่สำหรับมนุษย์ และสัตว์ อีกทั้งสามารถสร้างอาชีพให้มนุษย์ได้ด้วย
6. มนุษย์กับแร่ธาตุ มนุษย์นำแร่ธาตุมาใช้ประโยชน์เพื่อเสริมสร้างให้การดำรงชีวิตเป็นไปอย่างสะดวกสบาย ทำให้เกิดการผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ และเทคโนโลยีต่างๆ
7. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ไม่น้อย

ราตรี ภาธา (2543 : 21-22) กล่าวว่า ในทางสิ่งแวดล้อม มนุษย์จัดเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งเป็นผู้นำเอาทรัพยากรธรรมชาติของโลกมาใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นกับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เกิด หากจะพิจารณาถึงวิวัฒนาการของมนุษย์แล้ว มนุษย์คนแรกรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่เริ่มมีการพัฒนาความคิดแห่งการสร้างเทคโนโลยีง่ายๆ ๆ เช่น การนำหินควอตซ์มาทำเครื่องมือในการตัดและลับ มีการนำหินมาตกแต่งรูปร่างให้เหมาะกับการใช้งาน ต่อมาเมื่อมนุษย์มีจำนวนมากขึ้นความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น การดัดแปลงสิ่งแวดล้อมให้เหมาะกับความต้องการจึงเพิ่มขึ้น ในเขตเมืองมีการสร้างตึก ถนนเต็มพื้นที่ จนน้ำฝนที่ตกมาไม่สามารถซึมลงดินได้ ต้องหาทางออกและระบายลงคูคลองก่อนที่จะลงสู่แม่น้ำและทะเลตามลำดับ ซึ่งในหลายครั้งได้เกิดการท่วมขังเกิดขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวค่อนข้างจะเกิดขึ้นได้บ่อย ในเขตเมืองหรือชนบทที่ดัดแปลงพื้นที่ลุ่มหรือที่นาเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย หากมนุษย์กระทำตนให้สอดคล้องกับความหมายตามที่กล่าวมาข้างต้นแล้วปัญหาสิ่งแวดล้อมกับคำว่า เสื่อมโทรมคงไม่เกิดขึ้นแน่ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมนับวันยิ่งก่อปัญหามากขึ้น และด้วยเหตุที่มนุษย์เป็นตัวการที่สำคัญที่สุดในการทำลาย การแก้ที่ถูกต้องคือการแก้ที่พฤติกรรมของมนุษย์อันเป็นสาเหตุของปัญหาซึ่งอาจจะได้ผลดีกว่าการใช้เทคโนโลยีตามแก้ปัญหาก็เกิดขึ้นแล้วและคอยแก้ปัญหาก็กำลังจะเกิดขึ้น

พฤติกรรมของมนุษย์จะเป็นทางด้านบวกหรือลบขึ้นอยู่กับ การศึกษา แรงจูงใจ และข้อมูลที่ได้รับจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ที่เต็มไปด้วยความมั่งคั่งและเห็นแก่ตัว ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เด่นชัด 2 ประการ คือ

1. ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอ เนื่องจากมีการใช้กันอย่างไม่ประหยัดและอย่างไม่รู้คุณค่า ทั้งทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า ฯลฯ
2. ภาวะมลพิษ เช่น มลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ ฯลฯ รวมไปถึงมลพิษทางสังคม อย่างไรก็ตามมนุษย์ยังจัดเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่ง หากขาดมนุษย์แล้วทรัพยากรที่มีอยู่มากมายก็ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ สิ่งที่ต้องให้ความสนใจคือ ทำอย่างไรที่จะให้มนุษย์กระทำตนให้มีคุณค่าทั้งต่อตนเองและสังคม มีประสิทธิภาพสูงในการทำงาน การศึกษาดี มีพละนาถัยสมบรูณ์ตลอดจนมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น เมื่อมนุษย์รู้ตัวว่าตนมีคุณค่าต่อสังคมเพียงไร การช่วยเหลือเยียวยาสิ่งแวดล้อมก็ทำได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

สวัสดิ์ โนนสูง (2543 : 6) กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมไว้ 6 ประการดังนี้

1. เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น ความต้องการออกซิเจนในการหายใจ และการเผาผลาญอาหาร
2. มีอิทธิพลต่อการตั้งถิ่นฐาน ในสภาพที่เหมาะสมซึ่งจะมีมนุษย์อยู่อย่างหนาแน่น เช่น ที่ราบลุ่มแม่น้ำ ที่ราบชายฝั่งทะเล และที่ราบตามหุบเขา ถ้าหากสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม จะมีการอพยพไปสู่สภาพแวดล้อมที่ดีกว่า
3. มีอิทธิพลต่อลักษณะที่อยู่อาศัย ในแต่ละภูมิภาคบ้านเรือนจะมีโครงสร้าง รูปแบบและการใช้วัสดุที่แตกต่างกันเพื่อให้เหมาะสมกับภูมิอากาศ
4. เป็นตัวกำหนดลักษณะการดำรงชีพของมนุษย์ เช่น แถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นที่ราบลุ่ม มีลมมรสุม และป่าไม้ค่อนข้างสมบูรณ์ มนุษย์จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนตอนเหนือของแอฟริกาหรือเอเชียตะวันตกเฉียงใต้มีสภาพแห้งแล้งเป็นทะเลทราย มนุษย์จะดำรงชีพด้วยการเลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อนไปตามแหล่งน้ำ และห้วยารอบโอเอซิสเป็นต้น
5. มีความสำคัญต่อความเจริญรุ่งเรืองและความผาสุกของมนุษยชาติ คือหากประเทศใดมีทรัพยากรมาก รู้จักใช้อย่างเหมาะสม จะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า

6. มีความสำคัญทางด้านวิชาการและเอกลักษณ์ของชาติ โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางศิลปกรรม โบราณสถาน และโบราณวัตถุ อันแสดงออกถึงวิวัฒนาการและความรุ่งเรืองของมนุษย์ในอดีต เป็นเอกลักษณ์หรือความภาคภูมิใจของบุคคลในชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 10-11) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต เมื่อมนุษย์มีพัฒนาการทางสังคมและเศรษฐกิจสูงขึ้น มนุษย์ได้นำสิ่งแวดล้อมมาใช้ดัดแปลงเป็นปัจจัยในการอำนวยความสะดวกสบาย และเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ หากสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและคุณภาพชีวิตมนุษย์

สรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อม มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นแหล่งของปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต และยังเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชาติได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.3 ประเภทของสิ่งแวดล้อม

จากความหมายของสิ่งแวดล้อม คือ สิ่งที่อยู่รอบๆตัวมนุษย์ซึ่งมีมากมายหลายชนิด เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นจึงมีผู้ที่แบ่งประเภทไว้ดังนี้

นิวัตติ เรื่องพานิช (2533 : 82-83) ได้จำแนกสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (natural environment) แบ่งออกเป็น 2 ชนิด
 - 1.1 สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (biotic environment) เช่น พืช สัตว์ ไวรัส มนุษย์ ฯลฯ
 - 1.2 สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (abiotic environment) เช่น อากาศ ดิน น้ำ ลม ไฟ ฯลฯ
2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (manmade environment) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
 - 2.1 พวกที่มีรูปทรง (physical environment) เช่น รถยนต์ อาคาร เครื่องใช้ ฯลฯ
 - 2.2 พวกที่เป็นนามธรรม (abstract หรือ social environment) เช่น วัฒนธรรม การเมือง ศาสนา ความเชื่อ เศรษฐกิจ สังคม รวมถึงเทคโนโลยีที่คิดค้นขึ้น

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2542 : 13) ได้แบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อมออกเป็นลักษณะกว้างๆ ได้ 2 ส่วน คือ

1. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ อากาศ ทรัพยากร

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ชุมชนเมือง สิ่งก่อสร้าง โบราณสถาน ศิลปกรรม
ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ฯลฯ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545 : 9) ได้จำแนกสิ่งแวดล้อม
เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตาม
ธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต และสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต สามารถมองเห็นและไม่สามารถ
มองเห็นได้

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ได้แก่
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุ มีลักษณะทางกายภาพมองเห็นชัดเจน เช่น
บ้าน ถนน เสื้อผ้า เป็นต้น และสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่ไม่ใช่
วัตถุ ไม่สามารถมองเห็นได้ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง
กฎหมาย

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม (2552 : 128-129) จำแนกประเภทของสิ่งแวดล้อมได้เป็น
2 ประเภทดังนี้

1. สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ (Natural Environment) เช่น ดิน น้ำ แร่ ป่าไม้ สัตว์ มนุษย์
อากาศ แสงแดด ฯลฯ สิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินั้นส่วนมากแล้วจะมีสิ่งแวดล้อมอื่นประกอบเสมอ
จะเกิดอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงมักพบว่า ถ้าสิ่งแวดล้อมหนึ่งถูกทำลายไป มักจะมีผลกระทบ
ต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินั้น อาจแบ่งออกได้ 2
ประเภท คือ

1.1 สิ่งมีชีวิต (Biotic environment) ลักษณะและสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งมีชีวิต เช่น พืช
สัตว์ มนุษย์ เป็นต้น อาจมีดีและขนาดต่างกันตามชนิดและกรรมพันธุ์ของ สิ่งเหล่านั้น ที่จะควบคุม
ลักษณะของตนเองให้มีลักษณะเช่นนั้นตลอดไป

1.2 สิ่งที่ไม่มีชีวิต (Abiotic environment) ที่อาจเห็นหรือไม่สามารถเห็นได้ เช่น ดิน น้ำ
ก๊าซ อากาศ คาร์บอน แร่ เมฆ รังสี ความร้อน แสงสว่าง เสียง สิ่งเหล่านี้โดยธรรมชาติแล้วจะพบอยู่
ประจำอาจอยู่ในรูปของการรวมกลุ่มของตัวมันเอง หรือกระจายอยู่กับสิ่งแวดล้อมอื่นก็ได้

2. สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man – made environment) เช่น เมือง บ้าน ถนน สะพาน ใต้

เก้าอี้ รถ เครื่องบิน วัตถุมีพิษ เสียง อารมณ์ เจตีย์ วัด วัฒนธรรม ศาสนา การศึกษา ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ อาจเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ ทั้งในอารมณ์ดีและอารมณ์เสียก็ได้ อาจ เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นให้เห็นได้จับต้องได้ และอาจมองไม่เห็นก็ได้ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่ง ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

2.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นที่สามารถ มองเห็นได้ ได้แก่ วัสดุและสิ่งก่อสร้างต่างๆ เช่น บ้านเรือน ถนน เมือง สะพาน เครื่องบิน วัด การเกษตร ฯลฯ เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการมีชีวิตอยู่ บางอย่างก็ จำเป็น บางอย่างก็สิ่งฟุ่มเฟือย

2.2 สิ่งแวดล้อมทางสังคมหรือนามธรรมสิ่งแวดล้อม (Social environment or abstract environment) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยความตั้งใจและไม่ตั้งใจ ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรม ประเพณีศาสนา กฎหมาย ระเบียบ รวมไปถึงการทะเลาะวิวาท การส่งเสียงด่าทอ การแสดง พฤติกรรม เป็นต้น

จากการแบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อมที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ซึ่งในแต่ละสิ่งนั้น สามารถมีอิทธิพลและมีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมด้วยตัวเองทั้งสิ้น เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า อากาศ ฝน เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม ซึ่งในแต่ละสิ่งนั้นสามารถ มีอิทธิพลและมีผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมด้วยตัวเองทั้งสิ้น เช่น บ้าน วัด สะพาน รถยนต์ วัฒนธรรม ความเชื่อ กฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

สรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 2 ประเภทคือสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ เพราะหากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว มนุษย์อาจจะดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความยากลำบาก

1.4 ปัญหาของสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ทำให้ เกิดการพัฒนาด้านเทคโนโลยีและ อุตสาหกรรม สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นโดยขาดมาตรการควบคุมที่ดีทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่ถูกใช้ไปอย่าง รวดเร็ว การเติบโตของสังคมเมือง ป่าไม้ถูกทำลาย ขยะและมลพิษที่เกิดจากการผลิต ส่งผลให้

สิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ซึ่งกระทบโดยตรงต่อมนุษย์ และปัญหาสิ่งแวดล้อมในขณะนี้ มีนักวิชาการ ได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาไว้ดังนี้

รวิวรรณ ชินะตระกูล (2540 : 13-46) กล่าวถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ เนื่องจากการใช้กันอย่างไม่ประหยัดของมนุษย์ ได้แก่ เนื้อที่ป่าไม้ลดลงอย่างรวดเร็ว ความเสื่อมโทรมของที่ดินเพื่อการเกษตร ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรแร่ธาตุ ทั้งทางด้านปริมาณและแร่ธาตุ การขาดอนุรักษ์ธรรมชาติและสถานที่ที่มีความงามตามธรรมชาติ และปัญหาการขาดอนุรักษ์พืชและสัตว์ป่า
2. ปัญหาภาวะมลพิษ เนื่องมาจากการเร่งรัดทางด้านอุตสาหกรรม การใช้เทคโนโลยีที่ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่คำนึงถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ น้ำเสีย มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง ขยะมูลฝอย และสารพิษ

จिरันท์ ชะอุ่มใบ (2544 : 14) กล่าวว่า ปัญหาของสิ่งแวดล้อมที่ต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบันล้วนเกิดจากมนุษย์เองที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างขาดจิตสำนึก เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การเพิ่มของปริมาณขยะและสารพิษจากบรรจุภัณฑ์ การเน่าเสียของน้ำ อากาศเป็นพิษ และการใช้ที่ดินและสารเป็นพิษทางการเกษตร

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม (2552 : 128-129) ได้กล่าวถึงปัญหาของสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ปัญหาทางกายภาพ ได้แก่ น้ำเสีย อากาศเสีย ฝุ่นละออง และขยะมูลฝอย
2. ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ เช่น การสูญเสียบรรยากาศที่ดีของสัตว์บกและสัตว์น้ำ
3. ปัญหาการใช้ประโยชน์ของมนุษย์จากทรัพยากรที่มีอยู่เปลี่ยนแปลงไป
4. ปัญหาคุณภาพชีวิตที่เสื่อมโทรมลง

กล่าวโดยสรุป ปัญหาของสิ่งแวดล้อม เกิดจากการขาดการควบคุมในการใช้แบ่งออกได้ 2 ประการ คือ ความขาดแคลนของสิ่งแวดล้อมเดิมที่มีอยู่ เนื่องจากความเสื่อมจากการใช้งาน กับ ปัญหามลพิษ จากการใช้ สารเคมี และเทคโนโลยีที่ไม่มีคุณภาพ

1.5 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เกษม จันทรแก้ว (2530 : 104-105) กล่าวว่า หลักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมี 3 ประการ คือ

1. ใช้อย่างฉลาด ในการที่จะใช้ทรัพยากรแต่ละอย่างนั้นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลได้ผลเสีย ความขาดแคลนหรือความหายากในอนาคต อีกทั้งพิจารณา
2. ประหยัด ของที่หายาก มีน้อย ควรอย่างยิ่งที่จะเก็บรักษาเอาไว้มิให้สูญสิ้นไป บางครั้งต้องคอยใช้อย่างประหยัดไม่ฟุ่มเฟือย
3. วิธีการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีหรือเสื่อมโทรมให้ดีขึ้น ทรัพยากรใดก็ตามที่มีสภาพล่อแหลมต่อการสูญเปล่าหรือจะหมดไป ถ้าดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ต้องหาทางปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น

อำนาจ เจริญศิลป์ (2531 : 81-82) ได้ให้หลักสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ว่ามีวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีหลายวิธีด้วยกัน คือ

1. การถนอม เป็นเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อพยายามรักษาทั้งปริมาณ และคุณภาพให้ยืนยงคงอยู่ต่อไปให้นานเท่านาน โดยการพยายามใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตัวอย่างเช่น ปลาช่อน แทนที่จะจับเอาแม่หรือพ่อปลาที่กำลังเลี้ยงลูกมาบริโภคเสียแล้ว ลูกปลาช่อนที่มีจำนวนหลายพันตัวก็จะกลายเป็นเหยื่อของปลาอื่น
2. การบูรณะซ่อมแซม เป็นการบูรณะซ่อมแซมทรัพยากรธรรมชาติที่ได้รับ ความเสียหายให้มีสภาพเหมือนเดิมหรือเทียบเท่าของเดิม ตัวอย่างเช่น บริเวณป่าไม้ถูกตัดเอาไม้ไปใช้ทำให้ป่าไม้โล่งเตียนเป็นหย่อม ๆ ในบริเวณที่ป่าโล่งเตียนนั้นเพื่อเป็นการบูรณะซ่อมแซมให้ดีขึ้นผู้ที่เกี่ยวข้องก็ต้องจัดการหากกล้าไม้หรือเมล็ดไปปักดำหรือหว่านลงไป เพื่อจะทำให้ป่าที่ป่าแห่งนั้นกลับสภาพเป็นป่าถาวรขึ้นมาใหม่ เป็นต้น
3. การนำมาใช้ใหม่ เพื่อเป็นการนำเอาทรัพยากรที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่ เช่น เศษเหล็ก สังกะสี กระจก กระจกเงา กระจก เป็นต้น ทั้งนี้ ก็เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปปรับปรุงเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น เศษเหล็ก สังกะสี หรือกระจก เมื่อนำไปเข้าเตาหลอมใหม่ก็จะกลายเป็นโลหะหลอมที่จะนำไปแปรสภาพใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ แม้แต่กระจกหรือเศษกระจกที่ใช้แล้วก็สามารถนำไปหมักเพื่อทำเยื่อกระดาษใหม่ได้เช่นเดียวกัน
4. นำมาปรับปรุงและใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าสภาพธรรมชาติ เช่น การสร้าง

เขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ น้ำที่เก็บกักไว้นี้จะนำมาใช้ประโยชน์ได้มากกว่าสภาพตามธรรมชาติ กล่าวคือ สามารถนำเอาน้ำมาหมุนกังหันน้ำเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า น้ำที่หมุนกังหันน้ำแล้วจะส่งไปเพื่อใช้ในการชลประทาน การอุตสาหกรรมหรือเพิ่มระดับน้ำเพื่อการขนส่งตามแม่น้ำ ลำคลองในฤดูแล้ง เป็นต้น หรือการนำเอาโลหะมาสร้างเป็นเครื่องจักรเครื่องยนต์ เพื่อใช้งานทางด้านต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย เช่น รถแทรกเตอร์ สามารถนำมาใช้ลากไม้ที่ตัดทิ้งไว้ใช้เพื่อการคราดไถนา จุกระหัดวิดน้ำ เป็นต้น

5. การใช้สิ่งอื่นทดแทน กล่าวคือ ทรัพยากรธรรมชาติบางอย่างสามารถที่จะมาใช้ทดแทนกันได้ เช่น เพื่อการประหยัดแร่เหล็กไว้ใช้เพื่อการใช้ โรงงานอุตสาหกรรมของญี่ปุ่นที่สร้างรถจักรยานยนต์ จะใช้พลาสติกสร้างชิ้นส่วนของรถจักรยานยนต์บางชิ้นแทนเหล็ก เช่น บังโคลน เป็นต้น

6. การสำรวจค้นหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติม ตัวอย่างเช่น การสำรวจค้นหาแหล่งน้ำมันในอ่าวไทย ทำให้ค้นพบแก๊สธรรมชาติเป็นจำนวนมากพอที่จะลงทุนขุดมาใช้ได้หรือเนื่องจากแนวโน้มของพลังงานที่นำมาใช้ขาดแคลน นักวิทยาศาสตร์จึงศึกษาค้นคว้าหาพลังงานชนิดอื่น มาใช้แทนน้ำมันเชื้อเพลิง จากฟืนและถ่านหิน และพลังงานจากแสงแดด เป็นต้น

7. การค้นคิดประดิษฐ์ของเทียมขึ้นมาใช้ เช่นการผลิตยางเทียม ไหมเทียม ผ้าเทียม ขึ้นมาใช้ เพื่อเป็นทางเลือกเลี่ยงการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่แท้จริงที่กำลังจะหมดไปหรือลดน้อยลง

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2534: 55) ได้กำหนดหลักการในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

1. การให้การศึกษายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ คือ การให้การศึกษแก่คนในสังคมเพื่อให้เขาได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องทำทั้งในการศึกษาในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนมากที่สุด

2. การปรับปรุงคุณภาพ เป็นวิธีการตรงที่ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยการปรับปรุงคุณภาพสิ่งที่มีอยู่ให้มีคุณภาพดีขึ้นหรือใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น การปรับปรุงแหล่งน้ำ ปลูกป่า ปลูกไม้ยืนต้น เป็นต้น

3. การลดอัตราการเสื่อมสูญ ในการบริโภคของมนุษย์ควรให้มีเกิดประโยชน์สูงสุดและประหยัด ซึ่งกระทำได้โดยการปิดน้ำทันทีที่เลิกใช้ ไม่ควรอาบน้ำในอ่างอาบน้ำ เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมาก ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้ขณะล้างหน้า แปรงฟัน หรือซักผ้า ตักอาหารในปริมาณที่

รับประทานไม่ให้เหลือทิ้ง ใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดประหยัดไป ใช้กระดาษให้เป็นประโยชน์ทั้งสองหน้า ซื่อของที่สามารถใช้ได้ระยะเวลายาวนานไม่ใช่แบบครั้งเดียวแล้วทิ้ง เป็นต้น

4. การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติลดลงเป็นปัญหาในเรื่องขยะ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยการนำสิ่งที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น การเก็บรวบรวมขวดแก้ว โลหะ กระดาษ พลาสติก แยกออกจากขยะชนิดอื่น เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่น หรือนำไปย่อยสลายหรือแปรรูปออกเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ เป็นต้น

5. การใช้สิ่งทดแทน จากการที่ภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรมและทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ได้ดีในอดีตเริ่มร่อยหรอ เนื่องจากความต้องการในการบริโภคสูงขึ้นจึงจำเป็นต้องหาช่องทางนำทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีคุณภาพเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกันมาทำหน้าที่ในงานประเภทเดียวกัน เช่น การเอาตะกร้าหรือถุงผ้าไปใส่ของเวลาที่ไปตลาด เพื่อลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก การใช้ก๊าซหุงต้มแทนถ่าน ใช้ฟางผักตบชวา หรือต้นกล้วยแทนโฟม เป็นต้น

6. การใช้สิ่งที่คุณภาพรองลงมา ธรรมชาติของมนุษย์มักเลือกใช้ของที่มีคุณภาพดีหรือมีประสิทธิภาพสูง หากแต่ในสภาพปัจจุบันทรัพยากรที่มีคุณภาพดีมีน้อยลง เราจึงอาจต้องใช้สิ่งที่มีคุณภาพรองลงมาแทนทรัพยากรที่มีคุณภาพดีที่สุด เช่น การใช้ไม้เนื้ออ่อนแทนไม้เนื้อแข็งหรือในขณะที่มลภาวะเป็นพิษสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงต้องเลี่ยงสิ่งที่จะทำให้มลภาวะเป็นพิษสูงขึ้นมาใช้สิ่งที่มีคุณภาพรองลงมา เช่น การใช้สารที่ทำจากธรรมชาติ หรือวิธีการทางธรรมชาติในการกำจัดแมลง เป็นต้น

7. การสำรวจหาทรัพยากรใหม่ จากอดีตถึงปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีการค้นหาทรัพยากรมาใช้กันมากมายแล้วก็ตาม แต่ทรัพยากรในธรรมชาตินั้นยังมีอยู่อีกมากมาย ซึ่งเชื่อกันว่าถ้าหากมีการสำรวจอย่างจริงจังก็น่าจะพบทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์อยู่อีกมาก ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะทำการค้นคว้า ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ออกมา

8. การป้องกันเป็นวิธีการจัดการโดยตรงเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอลงรวดเร็วเกินไป หรือป้องกันมลสาร หรือวัตถุมีพิษไม่ให้แปดเปื้อนสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่รวมทั้งโบราณสถาน และโบราณวัตถุ

ทวิงษ์ ศรีบุรี (2539 : 62) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การตามระวัง

รักษา ป้องกันธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ เพื่อใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมด้วยวิธีที่ฉลาดเหมาะสมและยาวนานที่สุด ในการที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีส่วนที่ต้องเก็บรักษาไว้อย่างหวงแหน และบางส่วนของทรัพยากรธรรมชาติสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมที่สุด ซึ่งความหมายที่แท้จริงของคำว่า “อนุรักษ์” สามารถแบ่งออกได้ 2 ระดับเพื่อสะดวกและง่ายต่อการควบคุมและป้องกันปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดตามมา ซึ่งลักษณะของการอนุรักษ์ทั้ง 2 ระดับ คือ

1. การสงวนและหวงห้าม หมายถึง การอนุรักษ์ในลักษณะที่ต้องมีการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดและเข้มงวดกวนขันกับการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น
2. รักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง ต้องตระหนักเสมอว่า

การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไป จะไม่เป็นการปลอดภัยต่อสภาวะแวดล้อม

3. ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ โดยให้มีอัตราการผลิตเท่ากับอัตราการใช้
4. ประชากรเป็นปัจจัยอันสำคัญ จึงต้องมีการประมาณอัตราการเกิดและการเปลี่ยนแปลง

โดยพิจารณาจากความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5. หาทางปรับปรุงวิธีการใหม่ ๆ ในการที่จะผลิตและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีใช้อย่างเพียงพอ
6. ให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาสมดุลธรรมชาติ การให้การศึกษาอาจเป็นทั้งในและนอกโรงเรียน โดยต้องเหมาะสมกับบุคคล วัย คุณวุฒิ และท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการให้การศึกษาจะเป็นหนทางนำไปสู่ความหวังในอนาคตว่า สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่จะสวยงามและน่าอยู่ยิ่งขึ้น

เกษม จันทรแก้ว (2541 : 104-105) กล่าวถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนดังนี้

1. ในการที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติในสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่งนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะให้ผลต่อมนุษย์ทุกแง่มุม กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อม และจะให้ประโยชน์และโทษต่อ

มนุษย์ ซึ่งอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ อย่างน้อยที่สุดต้องคำนึงการสูญเสีย อันอาจเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

2. รักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง รวมทั้งต้องใช้ให้เป็นประโยชน์และการทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูนทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งต้องตระหนักเสมอว่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไปจะไม่เป็นการปลอดภัยต่อภาวะแวดล้อม

3. ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้นั้นให้มีอัตราผลิต (เพิ่มพูน) เท่ากับอัตราใช้หรืออัตราเกิดเท่ากับอัตราตายเป็นอย่างน้อย

4. ประชากรเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประมาณอัตราเกิดและการเปลี่ยนแปลงของพลเมืองตลอดเวลา โดยพิจารณาจากความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5. หาทางปรับปรุงวิธีการใหม่ ๆ ในการที่จะผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้ประชากรได้มีใช้อย่างพอเพียง

6. ให้การศึกษาแก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะมีผลต่อการทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี การให้การศึกษาอาจเป็นทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งการให้การศึกษาแก่บุคคลเฉพาะถิ่น วัย และคุณวุฒินั้นต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสม เพื่อจะให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการเรียนรู้จะเป็นหนทางนำไปสู่ความหวังในอนาคตว่าสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่จะสวยงามและน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

ในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นหลักการอนุรักษ์เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่สำคัญในการให้ได้มาของผลผลิต (Yield) ที่ยั่งยืน (Sustainability) โดยต้องใช้วิธีการอนุรักษ์มาใช้ในทางปฏิบัติซึ่งต้องสอดคล้องกับวิธีการอนุรักษ์ในการเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่จะให้ผลผลิตตามความต้องการ อย่างไรก็ตามมักจะเกิดของเสียและมลพิษสิ่งแวดล้อมเสมอ จึงต้องใช้เทคโนโลยีกำจัด/บำบัดให้ได้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า หลักสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนนั้น จะต้องให้การศึกษาเผยแพร่แก่คนในสังคม เพื่อให้ตระหนักบทบาทหน้าที่ต่อสิ่งแวดล้อมให้คนในสังคมรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การถนอม การปรับปรุง ซ่อมแซม และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การใช้สิ่งอื่นทดแทน การใช้สิ่งอื่นทดแทนหรือที่มีคุณภาพรองลงมา และการสำรวจค้นหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติม เป็นต้น

ประชา อินทร์แก้ว (2542 : 37) ได้ให้ความหมายของการอนุรักษ์ไว้ว่า การอนุรักษ์ (Conservation) หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาด ให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลายาวนานที่สุด ทั้งนี้ต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด และจะต้องกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรโดยทั่วถึงกัน

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2542 : 20) ได้กล่าวถึงการรักษาสีงแวดล้อมให้ยั่งยืน ดังนี้
วิธีการรักษาสีงแวดล้อมนั้นประกอบด้วย 7 วิธีการที่สำคัญดังนี้

1. การสำรวจตรวจหา (Survey and Identify)

การสำรวจตรวจหาสีงของที่เราต้องการมาใช้ประโยชน์ นักการป่าไม้จะเสาะแสวงหาพันธุ์ไม้ต่างๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ทั้งในทางการค้า และในการที่จะนำมาใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ นักธรณีวิทยาจะพยายามค้นหาแหล่งแร่ที่มีค่า นักอุทกวิทยาจะทำการสืบค้นแหล่งน้ำต่างๆ นักการเกษตรจะสำรวจตรวจหาวิธีการปรับปรุงดิน และปรับปรุงพันธุ์พืชต่างๆ เพื่อใช้ในการเพาะปลูก

2. การป้องกันรักษา (Protection and Maintenance)

เมื่อสำรวจทรัพยากรต่างๆ หรือสีงต่างๆ ที่เราต้องการนำมาใช้ประโยชน์ได้แล้วต้องมีกาป้องกันไม่ให้ทรัพยากรเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นพิษภัย มีความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย บางครั้งความสูญเสียนั้นเป็นเรื่องที่ยากจะควบคุมได้ เช่น น้ำที่ระเหยออกจากอ่างเก็บน้ำ หรือน้ำที่รั่วซึมไปจากคูคลองส่งน้ำ แต่ทรัพยากรชาติอีกมากมายที่ถูกทอดทิ้งจะเสื่อมโทรมไปเองตามธรรมชาติได้เหมือนกัน

3. การใช้ทรัพยากรให้ถูกประเภทและเกิดประโยชน์สูงสุด (Wise Use)

หลักการสำคัญของการอนุรักษ์อีกข้อหนึ่ง คือการบริโภคให้ถูกหลักเศรษฐกิจ และประสิทธิภาพ โดยการใช้ทรัพยากรให้ถูกประเภท เช่น ทรัพยากรที่ดิน หากใช้ผิดประเภทโดยใช้ที่ดินที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสำหรับการเกษตรแต่นำไปปลูกสร้างบ้านเรือนแทน และนำที่ดินที่แห้งแล้งขาดธาตุอาหารมาทำการเกษตร จะเป็นการสูญเสียทรัพยากรไปโดยไม่เต็มประสิทธิภาพ

4. การใช้ทรัพยากรที่มีคุณภาพรองลงมา (Avoidance of the Best)

มนุษย์มักจะทำเลือกใช้แต่ของดีที่สุดอยู่ตลอดเวลา ทั้งที่บางครั้งไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ของที่มีคุณภาพสูง เช่น ประชาชนในจังหวัดภาคเหนือนิยมใช้ไม้สักทำรั้ว ทำหลังคา ทำบ้านและพื้น ทำให้เกิดความสิ้นเปลืองทรัพยากรที่มีค่าโดยไม่จำเป็น

5. ปรับปรุงคุณภาพทรัพยากร (Improvement) ในขณะที่นักวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ได้

เรียนรู้วิธีใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพชั้นรองลงมาและยังได้ศึกษาวิธีการที่จะปรับปรุงคุณภาพของทรัพยากรเหล่านั้นด้วย เช่น หาวิธีการที่จะปรับปรุงน้ำเสียให้ใช้ประโยชน์ได้อีก ที่ดินที่เสื่อมโทรมก็หาวิธีการปรับปรุงคุณภาพ เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกอีกครั้ง

6. การนำทรัพยากรมาทดแทนกัน (Substitution) หมายถึง การนำทรัพยากรธรรมชาติที่เหลือนำมาใช้ประโยชน์แทนทรัพยากรที่หาได้ยากขึ้น เช่น ใช้เสาเข็มคอนกรีตแทนการใช้ไม้เสาเข็มในการลงรากปลูกสร้างอาคาร

7. การนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ในการผลิตต่าง ๆ ย่อมจะมีเศษวัสดุเหลืออยู่มาก เช่น เศษโลหะต่าง ๆ เป็นต้นว่า ทองแดง สังกะสี ตะกั่ว สิ่งเหล่านี้นำไปหลอมกลับมาใช้ใหม่ได้อีก

อำนาจ เจริญศิลป์ (2543 : 7-11) กล่าวถึง หลักอนุรักษวิทยาในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมดังนี้

1. ใช้อย่างสมเหตุผล หรือใช้ตามความจำเป็น ไม่ให้เกิดความสูญเปล่า ถ้าจำเป็นต้องให้มีการสูญเปล่า จะต้องให้เกิดการสูญเปล่าน้อยที่สุด
2. ประหยัดของที่หายากและของที่กำลังจะสูญพันธ์ ซึ่งของเหล่านี้มักจะเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม
3. ปรับปรุงซ่อมแซมทรัพยากรที่เสื่อมโทรมให้คืนสภาพใกล้เคียงสภาพเดิม หรือเท่ากับสภาพเดิมจึงค่อยนำมาใช้ประโยชน์ จะมีส่วนช่วยให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้นทั้งระบบ

ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546 : 61-62) กล่าวว่า การอนุรักษ์ไม่ได้หมายถึงการเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉยๆ แต่ต้องนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาตินั้น มีแนวทางการดำเนินการตามวิธีการต่างๆ ดังนี้

1. การให้การศึกษแก่นักเรียนและประชาชน การศึกษาจะช่วยให้คนเข้าใจ เกิดความตระหนัก เกิดจริยธรรมที่ดีและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติจะมีประสิทธิภาพดีขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรมีการสอดแทรกเข้าไปในบทเรียนทุกระดับชั้น เพื่อให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
2. ออกกฎหมายควบคุม เนื่องจากกฎหมายเป็นข้อบังคับที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม การ

นำข้อบังคับทางกฎหมายเข้ามาช่วยควบคุม หรือบังคับให้ผู้ก่อให้เกิดมลพิษจำเป็นต้องปฏิบัติตาม ถือว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง หากมีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายก็จะได้รับโทษปรับหรือจำคุก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้แก่ พระราชบัญญัติ ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. 2535

3. การแบ่งเขต เป็นการแบ่งเขตพื้นที่ตามประเภทของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ สาเหตุ ที่ใช้การอนุรักษ์แบบแบ่งเขต เนื่องจากวิธีการให้ความรู้และการใช้กฎหมายไม่ได้ผล หรือต้องการ จะแบ่งเขตให้ชัดเจนเพื่อให้การอนุรักษ์ได้ผล และจะต้องมีการสร้างมาตรการกำกับในเขตที่แบ่ง นั้นด้วย เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เมืองควบคุมมลพิษ

4. การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามาช่วย เนื่องจากการใช้ทรัพยากรเพื่อ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีและทำให้มีมลพิษเกิดขึ้น ใน ขณะเดียวกันเราสามารถใช้เวลาเทคโนโลยีในการบำบัดหรือกำจัดของเสียที่เกิดขึ้นได้ แต่ต้องเลือกใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการกำจัดมลพิษแต่ละชนิด

5. จัดตั้งชมรมหรือสมาคมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติขึ้นใน สถานศึกษา โดยมีกลุ่มนักศึกษาที่สนใจร่วมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อช่วยกันอนุรักษ์และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่บำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม

6. การโฆษณาทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ เพราะการ ดำเนินการผ่านสื่อต่างๆ เหล่านี้ ตลอดจนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รวมทั้งทราบถึงกฎหมาย พระราชบัญญัติ และหน่วยงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบ ถ้าประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็จะทำ ให้ประชาชนทุกคนในประเทศ มีคุณภาพชีวิตที่ดี

7. การตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ทำหน้าที่ประสานงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อ ดำเนินการอิสระในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทุกชนิด นอกจากนี้ยังเป็นการกระตุ้นให้ หน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐ หรือตามกฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติต่อไป

นิวัตติ เรื่องพานิช (2546 : 33-34) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไว้ดังนี้

1. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญ

ฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด ยาวนานที่สุด และโดยทั่วถึงกัน ทั้งนี้ ไม่ได้หมายถึงห้ามใช้หรือเก็บรักษาทรัพยากรไว้เฉย ๆ แต่จะต้องนำมาใช้ให้ถูกต้องตามกาลเทศะ

2. ทรัพยากรธรรมชาติจำแนกอย่างกว้าง ๆ ออกเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ สัตว์ป่า พืชหญ้า และกำลังงานมนุษย์ กับทรัพยากรที่ไม่สามารถเกิดขึ้นใหม่ได้ เช่น น้ำมันและแร่ธาตุต่าง ๆ เป็นต้น

3. ปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรดินที่ยังอุดมสมบูรณ์อยู่ในห้วงคุณสมบัติที่ดีตลอดไป ในขณะที่เดียวกันจะเป็นผลดีต่อทรัพยากรอื่น ๆ เช่น น้ำ ป่าไม้ และสัตว์ป่าด้วย

4. การอนุรักษ์หรือการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่น ในเวลาเดียวกันด้วย ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรทุกอย่างมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

5. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรมหรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้น ๆ กล่าวโดยทั่วไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิต เพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก

6. ไม่มีโครงการอนุรักษ์ใดที่จะประสบความสำเร็จได้ นอกเสียจากผู้ที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้น ๆ และใช้อย่างชาญฉลาดให้เกิดผลดีในทุก ๆ ด้านต่อสังคมมนุษย์ และควรใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลาย ๆ ด้านในเวลาเดียวกันด้วย

7. อัตราการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน จะเป็นทีใดก็ตามยังไม่อยู่ในระดับที่จะพียงซึ่งฐานะความอยู่ดีกินดีโดยทั่วถึงได้ เนื่องจากการกระจายการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรยังเป็นไปโดยไม่ทั่วถึง

8. การอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรือชนบท ความมั่งคั่งสุขสมบูรณ์ของประเทศขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และขึ้นอยู่กับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ของประเทศนั้น ๆ

9. การทำลายทรัพยากรธรรมชาติใด ๆ ด้วยเหตุใดก็ตาม เท่ากับเป็นการทำลายความเจริญของมนุษย์ อย่างไรก็ตามมนุษย์จะต้องยอมรับว่า การทำลายทรัพยากรธรรมชาติได้เกิดขึ้นอยู่ทุกหนทุกแห่งที่มีการใช้ทรัพยากรนั้น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

10. การดำรงชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ ซึ่งต่างก็เกิดมาจากทรัพยากรอื่น ๆ เช่น ดิน น้ำ อากาศหนึ่ง กำลังงานของมนุษย์ ตลอดจนการอยู่ดีกินดี ทั้งทางร่างกายและจิตใจขึ้นอยู่กับคุณค่าของอาหารที่เราบริโภค นอกจากปลาและอาหารทะเลอื่น ๆ แล้วอาหารทุกอย่างจะเป็นผัก ผลไม้ ถั่ว งา ข้าว หรือในรูปของนม เนื้อสัตว์ อันเป็นผลผลิตจากพืชที่สัตว์บริโภคเข้าไปล้วนเกิดขึ้นมาจากดินทั้งสิ้น

11. มนุษย์จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเชื่อในความเป็นไปตามธรรมชาติมนุษย์สามารถนำเอาวิทยาการต่าง ๆ มาช่วยหรือบรรเทากระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติได้ แต่มนุษย์ไม่สามารถจะนำสิ่งใดมาทดแทนธรรมชาติได้ทั้งหมด

12. การอนุรักษ์นอกจากจะเพื่อการอยู่ดีของมวลมนุษย์แล้ว ยังจำเป็นต้องอนุรักษ์ธรรมชาติเพื่อความสมบูรณ์และเป็นผลดีทางจิตใจด้วย เช่น การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติการอนุรักษ์สัตว์ป่า เพื่อความสวยงาม และสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเป็นเกมกีฬา เป็นต้น

13. เป็นความจริงที่ว่าประชากรของโลกเพิ่มมากขึ้นทุกวัน แต่ทรัพยากรธรรมชาติกลับลดน้อยลงถอยลงทุกที ไม่มีใครทราบได้ว่าการใช้ทรัพยากรในบั้นปลายนั้นจะเป็นอย่างไรอนาคตจึงเป็นสิ่งที่มึนงง ถ้าหากทุกคนไม่เริ่มต้นอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตั้งแต่นี้

จากข้อมูลในข้างต้น แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น สามารถสรุปความได้ว่า รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องให้การศึกษแก่ประชาชนทั้งในและนอกโรงเรียนให้เหมาะสมกับบุคคล วัย คุณวุฒิ และท้องถิ่นด้วย เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะทำให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ย่อมนำมาซึ่งการวางแผนการจัดการทรัพยากรอย่างชาญฉลาด และทำให้เกิดผลดีในทุก ๆ ด้านต่อสังคม

2. แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดของการบริหารที่สำคัญ ซึ่งได้รับความนิยมทั้งในวงการบริหารธุรกิจ การบริหารราชการ การบริหารการศึกษาและอื่น ๆ ซึ่งมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป แนวคิดของการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต ผู้วิจัยจึงขอยกพระบรมราชาวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่คณะอาจารย์ ครู และนักเรียนโรงเรียนวังไกลกังวล ในโอกาสเข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานรางวัล ณ พระราชวังไกลกังวล วันพฤหัสบดีที่ 19 มิถุนายน 2523 ตอนหนึ่งว่า

“ การที่จะร่วมกันปรับปรุงงานให้เป็นผลมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ที่ร่วมงานกันจำเป็นต้องทำ ความคิดความเห็นให้ตรงกันในทางที่ดีที่ถูกต้อง และการจะทำความเข้าใจให้ได้ดังนั้นก็จะต้องหัดทำให้ให้สุจริต หนักแน่น เป็นกลางก่อน จนจิตใจไม่หลงอยู่กับความต่ำทรามและอำนาจอคติ มีความ ละอายรังเกียจการทุจริต เห็นแก่ตัว เอาเปรียบเฟื่องเลี้ยงให้ร้ายคนอื่นเมื่อจิตใจหนักแน่นเป็นกลาง แล้ว ความคิด วิจารณ์ญาณ ก็จะกระจ่างแจ่มใสเป็นไปในทางที่เป็นคุณประโยชน์ ช่วยให้สามารถ พิจารณาวินิจฉัยปัญหาและเรื่องรวมต่างๆ ได้โดยความสะดวกรวดเร็วและถูกต้องตรงกัน ”

จากพระบรมราชาโชวาทฯ ที่ผู้วิจัยได้ยกมานั้นแสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าการร่วมกันทำงานนั้นทุกคนต้องมีความคิดที่ดี มองโลกในแง่ดี และมีจิตใจที่เป็นกลาง ไม่มีอคติ มีความหนักแน่น เพราะเมื่อคนเราคิดดีความคิดนี้จะส่งผลให้บรรยากาศในการทำงานดี สมองเกิดปัญญาก็สามารถที่จะสร้างสรรค์พลังความคิด และกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะส่งผลดีต่อองค์การให้มีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

วิวัฒนาการด้านแนวคิดทางการบริหาร อาจกล่าวได้ว่าเกิดขึ้นและมีการพัฒนา ตลอดเวลาในประวัติศาสตร์ของมนุษย์ เมื่อมีการปกครอง มีการผลิต มีการใช้แรงงาน และความ ต้องการเพิ่มผลผลิตทางธุรกิจโดยใช้เครื่องจักรกลและเทคโนโลยีที่ทันสมัยยิ่งขึ้นเท่าใด แนวคิด ทางการบริหารหรือการจัดการยิ่งสลับซับซ้อน ลุ่มลึก ละเอียดอ่อนยิ่งขึ้น การบริหารในปัจจุบัน หรือจะเรียกว่าการบริหารสมัยใหม่ จึงได้นำแนวคิดเชิงมนุษย์สัมพันธ์ด้วยการบริหารและการ ตัดสินใจ โดยยึดหลักด้านจิตใจของการทำงาน เพื่อที่จะได้ทั้งมือ หัวใจ และความคิด โดยการให้ ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหารงาน หรือที่เรียกว่า “การบริหารแบบมีส่วนร่วม”

นอกจากนี้ได้มีผู้อธิบายถึงแนวคิดและทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้แตกต่างกันดังนี้

Cohen and Uphoff (1980 : 213-235) ได้ให้แนวคิด “การมีส่วนร่วมของชุมชน” ว่าแบ่ง ออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

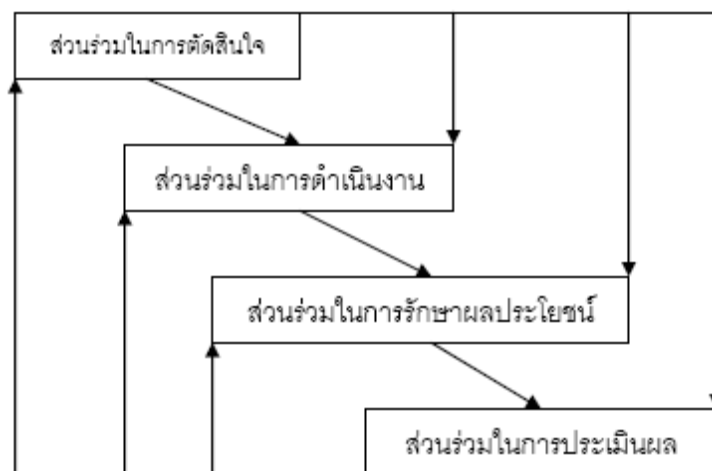
ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-Making) ประการแรกที่ต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติการตามแผนที่ วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้นจะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารและประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้ จะรวมทั้งผลประโยชน์ทางบวกและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษได้ทั้งต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือความเห็น (Views) ความชอบ (preference) และความคาดหวัง (expectation) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

ภาพที่ 1 แสดงวงจรการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen และ Uphoff

ที่มา : Cohen และ Uphoff (1977) จาก Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation.

อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 26-31) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่ามีแนวคิดพื้นฐานดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องธรรมชาติของมนุษย์ (Assumptions about Human Nature) ความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดของ Mc Gregor มีอยู่ 2 แนวทาง คือ ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ตามความคิดของทฤษฎี X เชื่อว่า มนุษย์ขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี Y เชื่อว่า มนุษย์มีความขยัน ชอบทำงานโดดเด่นอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานมีความเหมาะสม และคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็จะมีควมรับผิดชอบมากขึ้น ทฤษฎี y ให้ข้อคิดว่าการที่บุคคลร่วมมือกันทำงานมีการพัฒนาบุคลากร มีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานจะเป็นแรงจูงใจที่มีให้แก่ครูและนักเรียน

2. ความคิดเกี่ยวกับการเป็นองค์การของโรงเรียน (Concept of School Organization) แนวความคิดของการบริหารปัจจุบันเชื่อว่า องค์การไม่ใช่เป็นเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือผลิตเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วยโรงเรียนไม่ใช่เป็นเพียงสถานที่เตรียมอนาคตให้เด็กเท่านั้นแต่ยังเป็นสถานที่ที่นักเรียน ครูและผู้บริหารได้อยู่ร่วมกัน อาศัย เติบโตและพัฒนาไปด้วยกัน หากไม่มีการพัฒนาครูและทั้งครูและผู้บริหารไม่ได้ร่วมมือกันแล้ว การพัฒนาก็จะไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องจะไม่ทำให้นักเรียนมีชีวิตการเรียนที่มีคุณค่าและมีคุณภาพที่แท้จริงได้ โรงเรียนที่บริหารตามแนวคิดนี้จึงเป็นสถานที่ที่เด็กได้เติบโต ผู้บริหารและครูได้รับการพัฒนาซึ่งผลการพัฒนาร่วมกันเหล่านี้ ทำให้เกิดผลดีต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยส่วนรวม

3. ด้านรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Making Style) การตัดสินใจสั่งการในระดับสถานสถานศึกษาคควรมีลักษณะร่วมมือกันใช้อำนาจ เพราะเหตุผลดังต่อไปนี้คือ

3.1 ความร่วมมือกันของครู ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนศิษย์เก่า จะเป็นการช่วยกันพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อสะท้อนสภาวะการณ์ปัจจุบัน และความต้องการในอนาคตให้ดียิ่งขึ้น

3.2 เป้าหมายของสถาบันการศึกษามีหลายระดับ และภารกิจมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นจึงมีความจำเป็นต้องระดมสติปัญญา แนวคิดและความพยายามของคนจากหลายฝ่าย เพื่อช่วยให้การบรรลุภารกิจและเป้าหมายเหล่านั้นเกิดได้ดียิ่งขึ้น การตัดสินใจโดยผู้ปกครอง ครู นักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญ

3.3 ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการสร้างโอกาสที่ให้สมาชิกรวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนา เพื่อความเข้าใจร่วมกัน และเพื่อบริหารโรงเรียนได้สำเร็จ

3.4 ความร่วมมือในการตัดสินใจเป็นกระบวนการกระตุ้นให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน

4. แบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ทฤษฎีของ Sergiovanni ได้จัดระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ระดับ คือ ภาวะผู้นำด้านเทคนิค (Technical Leadership) ภาวะผู้นำด้านมนุษย (Human Leadership) ภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership) ภาวะผู้นำเชิงลักษณะ (Symbolic Leadership) ภาวะผู้นำทางวัฒนธรรม (Cultural Leadership) การบริหารแบบมีส่วนร่วม งานมีความซับซ้อนมาก ผู้บริหารจึงต้องประพัตินเป็นแบบอย่าง เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องใช้แบบภาวะผู้นำหลายแบบผสมกัน คือ นอกจากจะใช้แบบผู้นำด้านเทคนิคและภาวะผู้นำด้านมนุษยแล้ว ยังต้องใช้ภาวะผู้นำทางการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงลักษณะและภาวะผู้นำทางวัฒนธรรมประกอบด้วย

5. กลยุทธ์การใช้อำนาจ (Use of Power) ในการบริหารโดยทั่วไป ความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ แต่ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยที่มาของอำนาจ (Source of Power) ของ French และ Raven นั้นได้แบ่งที่มาของอำนาจขั้นพื้นฐานเป็น 5 แบบ ได้แก่ อำนาจการให้รางวัล (Reward Power) อำนาจจากการบังคับ (Coercive Power) อำนาจตามกฎหมาย (Legitimate Power) อำนาจจากการอ้างอิง (Reference Power) และอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ (Expert Power) การใช้อำนาจที่ไม่เหมาะสมหรือไม่ถูกวิธี อาจส่งผลเสียต่อการปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของสมาชิกได้เป็นอย่างมาก การบริหารที่ถูกควบคุมจากภายนอก ผู้บริหารมักใช้อำนาจการให้รางวัลอำนาจจากการบังคับ และอำนาจตามกฎหมายเป็นหลัก แต่การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะมีส่วนมุ่งพัฒนาและกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนั้นการใช้ส่วนร่วมจากการอ้างอิงและอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาวิชาชีพครูต่อการเป็นผู้นำครูและการสนับสนุนให้นักศึกษาและคณาจารย์ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่

6. ทักษะเฉพาะในการบริหาร (Management Skills) ทักษะการบริหารแบบใหม่ ๆ ที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในองค์กร เช่น การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ ใช้ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง การใช้กลยุทธ์ในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร เป็นต้น การบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความจำเป็นต้องใช้ทักษะและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมากขึ้น

7. การใช้ทรัพยากร (Use of Resources) สถาบันการศึกษามีอำนาจในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเองมากขึ้น การที่สถานศึกษาได้มีอำนาจที่บริหารทรัพยากรเองทำให้สถานศึกษาได้บริหารงานตามสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องสิ้นเปลืองบุคลากรงบประมาณและเวลาในการควบคุมและตรวจสอบ

สรุปได้ว่า แนวคิดเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมเกิดขึ้นมาพร้อมกับมนุษย์และได้วิวัฒนาการไป โดยเมื่อมนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันมีความต้องการที่หลากหลาย จึงเกิดการร่วมมือกันทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามทฤษฎีและความเชื่อเกี่ยวกับมนุษย์เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของสมาชิกของตน

2.2 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

นอกจากแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมแล้ว ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการมีส่วนร่วมไว้ แตกต่างกันดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม เป็นเหตุให้เกิดสิ่งเร้าในการกระทำ การให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น และทำให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531 : 10) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจ และหน้าที่รับผิดชอบ การมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการที่สุดนั้น จะได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มาก ขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจว่ามากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับผลประโยชน์เสมอ

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538: 327-334) การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกันของผู้บัญชาากับผู้ใต้บังคับบัญชา การยินยอมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การแสดงออกทางความคิด หรือ ร่วมกิจกรรมอื่นอย่างมีอิสระ และควบคุมการทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาขององค์กรเป็นสำคัญ

สมเดช สีแสง (2540 : 89) ได้สรุปความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation Management) เป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารกิจการ ภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ถือว่าเป็นการบริหารที่ดีและเหมาะสมที่สุดกับคุณสมบัติของมนุษย์ในปัจจุบัน การบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้เป็นหลักสำคัญของ การบริหารแบบใหม่ที่เรียกว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Control) หรือ TQC)

ทรงพล ทรงจำ (2541 : 18) ได้ให้ความหมาย การบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่าหมายถึง การบริหารที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการใช้วิธีเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่างๆ เช่น การมีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้ เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมายไว้ให้กว้าง

วัชรระ สกุล ณ มรรคา (2541 : 27) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงาน มีทุกคนในองค์การได้ร่วมกันดำเนินงานทุกขั้นตอนด้วยความตั้งใจ เต็มใจ และสบายใจ โดยมุ่งหวังให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ต้องการ และทำให้ทุกคนเกิด ความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน

สัมพันธ์ อุปลา (2541 : 13) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ ผู้บริหารให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องของในกระบวนการตัดสินใจเป็นการมีส่วนร่วมอย่าง เข้มแข็งของบุคลากร เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาการบริหาร

ธงชัย สันติวงษ์ (2543 : 138) การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ร่วมงาน ร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ อย่างมีอิสระและสร้างสรรค์ ตาม ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหา และนำพาองค์การไปถึงเป้าหมายที่ วางไว้

วิโรจน์ สารรัตตะ (2544 : 59) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่า การมีส่วนร่วมทำให้เกิดความเกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การมีพันธะผูกพัน ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น อาจประกอบด้วยผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ

ชาญญา อภิบาลกุล (2545 : 16) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้าร่วมในการดำเนินงานในองค์กร ดำเนินภารกิจร่วมกันมีความเกี่ยวข้องจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การเพื่อให้เกิดผลทั้งตนเองและหน่วยงานหรือองค์การ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 : 4) การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ หรือ เข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548 : 42) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ร่วมมือ ร่วมรับผิดชอบในกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในขั้นตอนต่างๆ ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ โดยมีกลุ่มหรือองค์กรรองรับบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมการพัฒนาภูมิปัญญา การรับรู้ สามารถ คิดวิเคราะห์ และตัดสินใจ เพื่อกำหนดการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง

ศุภดา เอกกรินทรากุล (2549 : 29) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นั้น ประชาชนต้องมีส่วนในการรับฟัง เสนอความคิดเห็น ชักถาม ตัดสินใจ สืบหาปัญหาวางแผน ปฏิบัติ ดำเนินงาน รับผลประโยชน์ ตลอดจนติดตามและประเมินผลกิจกรรม

สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ (2549 : 77) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวของบุคลากรเอง การที่จะสามารถทำให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของบุคลากรให้ดีขึ้นนั้นผู้นำจะต้องยอมรับในปรัชญาการพัฒนาว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของส่วนรวมในองค์กร

จันทร์ภาณี สงวนนาม (2551 : 69) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล

ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551 : 44) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้อการและทิศทางการเปลี่ยนแปลงความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติ การกล่าวคือต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติกรนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติกรได้จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติกรทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติกรบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้อการ

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง ความเกี่ยวโยงสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา และรวมถึงสมาชิกในองค์กรในการร่วมแสดงออกทางความคิด การตัดสินใจ การร่วมการดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์และร่วมกิจกรรมอื่นที่เป็นการพัฒนาองค์กร

2.3 ความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ต่างกัันดังนี้

สุวัฒน์ มุททเมธา (2524 : 16) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้อพยายามทำให้ชุมชนและประชาชยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ยินดีให้ความช่วยเหลือโรงเรียน อาจจะเป็นเงิน วัสดุสิ่งของ แรงงาน ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนรูปแบบของการสัมมนาสาธารณะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้การบริหารมีประสิทธิผล มีวิธีการทำโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง(พ่อแม่, ผู้ปกครอง, ครู, ผู้บริหาร, ผู้นำชุมชน) ทั้งนี้เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และประชาชมีความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้อการของชุมชน โรงเรียนจำเป็นต้องรู้สึกถึงความต้อการของชุมชน สภาพ และ

ปัญหาปัจจุบันเพื่อนำไปจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชนและยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียนคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ลูกหลานของคนในชุมชน

ปฏิญญา สาร (2526 : 12) กล่าวว่า การจัดการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับชุมชนและประชาชน โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมและตั้งอยู่ในหลักประชาธิปไตย โรงเรียนควรเป็นของประชาชน จัดการเรียนการสอนโดยการรู้เห็น และความร่วมมือของประชาชน เพื่อประโยชน์ของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความสำคัญเนื่องจากทำให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนเป็นการสร้างความเชื่อถือ ความเชื่อมั่น และความนิยมต่อโรงเรียนเกิดขึ้นในหมู่ประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการต่างๆ ของโรงเรียน ทั้งด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา ให้ประชาชนเห็นความสำคัญว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทุกคนที่จะต้องให้ความสนใจ และมีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2547 : 5-6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงานยุคปัจจุบันว่า

1. จะเกิดความเป็นประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ ความมีประสิทธิผลเกี่ยวข้องกับ ความเหมาะสมและความสำเร็จของเป้าหมาย ส่วนความมีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย ของความสำเร็จตามเป้าหมาย หรืออาจกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพ คือ อัตราส่วนระหว่างผลผลิต และปัจจัยการผลิต

การบริหารแบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้บริหารและหน่วยงานมีประสิทธิผลและประสิทธิภาพเชิงความคาดหวังว่า

- 1) เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจทางการบริหารให้ดีขึ้น
 - 2) เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของลูกจ้างให้ดีขึ้น
 - 3) เพิ่มขวัญและความพอใจในงานของลูกจ้างให้ดีขึ้น
 - 4) ช่วยให้องค์กรตอบสนองต่อความต้องการของสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น
2. ทำให้พฤติกรรมของบุคคลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร กล่าวคือ การบริหาร

แบบมีส่วนร่วมช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานขององค์กร โดยการปฏิบัติงานและขวัญของแต่ละบุคคล เพราะบุคคลและความคาดหวังขององค์กรมีความขัดแย้ง สร้างความคับข้องใจ และเป็นผลเสียแก่ทุกฝ่าย แต่การบริหารโดยการมีส่วนร่วมสามารถคลี่คลายข้อขัดแย้งดังกล่าวได้ เพราะการที่ให้โอกาสแก่บุคคลในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรพวกเขา สามารถควบคุมการทำงานของพวกเขาเองในการใช้ความสามารถและสร้างความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้

3. ช่วยสร้างแรงจูงใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมสนองความต้องการทางจิตใจตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Needs Hierachy Theory) และทฤษฎีการจูงใจของเฮอริชเบอร์ก (Motivation Hygiene Theory) เพราะการตอบสนองโดยวิธีการต่าง ๆ นั้น ยังขาดการตอบสนอง “การมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจที่แท้จริงไป

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ใช้ความสามารถเฉพาะตนมาร่วมบริหารจัดการ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

2.4 ลักษณะและเงื่อนไขการมีส่วนร่วม

แม้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะมีประโยชน์ต่อผู้บริหารเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังมีข้อพิจารณาหรือเงื่อนไขก่อนนำไปใช้ คือ

1. ท่านรู้จักผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาดีแล้วหรือยัง อาทิเช่น ความรับผิดชอบในการทำงานและพฤติกรรมในการทำงาน เป็นต้น
2. ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาชอบที่จะมีส่วนร่วมในการทำงานหรือไม่
3. ท่านมีเวลาอย่างเพียงพอหรือไม่ สำหรับการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการบริหาร

นอกจากเงื่อนไข 3 ประการข้างต้นแล้ว ผู้บริหารจะต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participative Climate) ให้เกิดขึ้นด้วย การสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการทำงาน ได้แก่

- 1) ความเชื่อ และไว้วางใจในตัวผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา
- 2) จัดให้มีระบบการสื่อสารแบบเปิด และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน
- 3) การแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจโดยกลุ่ม

- 4) ความมีอิสระในการปฏิบัติงาน
- 5) ผู้บริหารมีความเป็นกันเอง สนใจและเปิดใจที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา
- 6) การยอมรับซึ่งกันและกันในการทำงาน

ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี (2543 : 33) ได้กล่าวไว้ว่าลักษณะแนวทางของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การร่วมคิด หมายถึง การมีส่วนร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการวิธีการติดตามผล การตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์
2. การร่วมตัดสินใจ หมายถึง เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือเรียบร้อยแล้วต่อมาก็คงต้องร่วมกันตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
3. การร่วมปฏิบัติตามโครงการ หมายถึง การเข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์ เป็นต้น
4. การร่วมติดตามผลและประเมินผลโครงการ หมายถึง เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

ภิญญาภรณ์ เพ็ญภินันท์ (2544 : 61) กล่าวว่า พื้นฐานของการมีส่วนร่วมต้องเป็นไปตามเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. ต้องมีอิสรภาพ หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้เข้าร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใด ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม
2. ต้องมีความเสมอภาค บุคคลที่เข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งต้องมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น
3. ต้องมีความสามารถ บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของสมาชิกเป้าหมายการมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2547 : 6) ได้กล่าวถึงลักษณะและเงื่อนไขการมีส่วนร่วมว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้สามารถสร้างความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงาน และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน และต่อองค์กรได้อย่างเต็มที่ รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับว่าได้ผลในเชิงปฏิบัติมาก มี 4 ระบบ คือ

1. ระบบการปรึกษาหารือ (Consultive Management)

เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปแบบของคณะกรรมการ (Committee) ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการโครงการ คณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการดำเนินงาน หรือ คณะกรรมการที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น รูปแบบนี้เป็นการกระจายอำนาจการบริหาร และการตัดสินใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย ระบบการปรึกษาหารือนี้เหมาะสำหรับใช้กับผู้บริหารระดับต้นขึ้นไป โดยการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าคณะทำงาน ประธานโครงการ ประธานคณะกรรมการ หรือ กรรมการ เป็นต้น

2. ระบบคุณภาพ (QC Circles)

เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปแบบของกลุ่มทำงาน ซึ่งอาจจะเรียกชื่อได้หลายอย่าง เช่น กลุ่มคุณภาพ กลุ่มกิจกรรมคิวิซี กลุ่มพัฒนาคุณภาพงาน หรือ กลุ่มคิวิซี เป็นต้น ระบบกลุ่มคุณภาพนี้เหมาะสำหรับใช้กับลูกจ้างระดับปฏิบัติ (Worker) หรือระดับหัวหน้างาน (Foreman) ทั้งนี้เพราะเป็นการฝึกฝนและเปิดโอกาสให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อค้นหาปัญหา วิเคราะห์ปัญหา หาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ระบบกลุ่มคุณภาพนี้จะใช้ได้ผลต่อเมื่อมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคต่าง ๆ (QC Techniques) ให้กับลูกจ้าง การใช้สถิติพื้นฐาน (Basic Statistics) และการใช้กระบวนการกลุ่ม (Group Dynamics) ในการปฏิบัติงานที่สำคัญที่สุดก็คือ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) ของลูกจ้างส่วนใหญ่ต้องอยู่ในเกณฑ์สูง จึงจะสามารถนำระบบกลุ่มคุณภาพนี้มาใช้ให้เกิดผลในการปฏิบัติงานได้

3. ระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion System)

ระบบข้อเสนอแนะนี้มีความแตกต่างจากข้อเสนอแนะที่พบเห็นทั่วไป ที่มีลักษณะเป็นกล่องหรือผู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่ระบบข้อเสนอแนะที่จะกล่าวนี้เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ได้ผลมากในทางปฏิบัติ โดยวิธีการนี้หลายบริษัทจะจัดให้มีแบบฟอร์ม ข้อเสนอแนะเพื่อให้ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้กรอกตามแบบที่กำหนด เช่น

ปัญหาที่พบคืออะไร สาเหตุของปัญหามาจากอะไร วิธีการแก้ปัญหามีอะไรบ้าง และผลที่คาดว่าจะได้รับนั้นดีกว่าเดิมอย่างไร เป็นต้น สำหรับแบบฟอร์มต่าง ๆ นี้ อาจกำหนดแตกต่างกันไปบ้างตามความต้องการของแต่ละบริษัท แต่โดยหลักปฏิบัติเดียวกัน คือ แต่ละบริษัทจะมีคณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะจากแบบฟอร์มต่าง ๆ ว่าความคิดที่เสนอนั้นเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพียงใด ความเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติมีมากน้อยเพียงใด และสมควรทดลองดำเนินการตามข้อเสนอแนะหรือไม่ คณะกรรมการพิจารณาข้อเสนอแนะนี้จะได้รับการแต่งตั้งจากบริษัทให้เป็นผู้ทำหน้าที่ประเมินข้อเสนอแนะต่าง ๆ หากข้อเสนอแนะใดมีการนำไปปฏิบัติได้ ทางบริษัทก็จะให้รางวัลตอบแทนแก่ผู้เสนอความคิด ซึ่งอาจจะเป็นรูปของเงินพิเศษหรือผลตอบแทนอื่น ๆ ที่บริษัทได้กำหนดขึ้น ระบบข้อเสนอแนะนี้เหมาะสำหรับใช้กับผูปฏิบัติงานทุกระดับ ซึ่งสามารถเสนอความคิดคนเดียว หรือมากกว่าก็ได้

ทั้งนี้ ระบบข้อเสนอแนะจะได้ผลในทางปฏิบัติก็ต่อเมื่อ

- 1) นโยบาย เป้าหมายของบริษัทต้องชัดเจน
- 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของลูกจ้างจะต้องอยู่ในระดับสูง
- 3) การกำหนดผลตอบแทนที่จะให้แก่ผู้เสนอความคิด จะต้องสร้างความรู้สึ่มากพอ

และคุ้มค่ากับการเสนอความคิด

4) ระบบและขั้นตอนการพิจารณาความคิดที่ผู้ปฏิบัติงานเสนอขึ้นมานั้นจะต้องรวดเร็ว และมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาที่ชัดเจน แน่นนอน ตลอดจนการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เสนอความคิดได้ทราบอย่างรวดเร็ว พร้อมเหตุผลของการพิจารณาของคณะกรรมการ

- 5) การฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และการใช้แบบฟอร์ม

ข้อเสนอแนะ อาจจะต้องให้แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รับรู้ทั่วถึงก่อนการนำระบบข้อเสนอแนะมาใช้ อย่างจริงจัง

ระบบข้อเสนอแนะนี้แม้ว่าจะช่วยให้ผู้บริหารได้ความคิดที่หลากหลายในการปฏิบัติงาน หรือการปรับปรุงงานก็ตาม อุปสรรคที่สำคัญของระบบข้อเสนอแนะก็คือ การเขียน เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานบางคนไม่สามารถใช้ภาษาเขียนให้ผู้อื่นเข้าใจได้เลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ระดับ ป.4 หรือ ป.6 ตามโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไป ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหานี้ที่ดีก็คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เสนอความคิดมานั่งคุยตัวต่อตัว หรือจะบันทึกเสียงอธิบายความคิดใส่ตลับเทปเสียงส่งมาแทนการเขียนก็ได้

4. ระบบส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ (Employee Ownership)

Plans) ในอดีตที่ผ่านมาลูกจ้างจะถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกิจการของบริษัท ด้วยประโยคที่ว่า “ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่คุณผลิต” (buy the product you make) แต่ในปัจจุบันนี้ลูกจ้างจะถูกกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในการบริหารด้วยคำพูดที่ว่า “ซื้อหุ้นบริษัทที่คุณทำงานอยู่” (buy the company you work for) ระบบการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการด้วยการลงทุนซื้อหุ้นบริษัท หรือบริษัทอาจจะจ่ายโบนัสส่วนหนึ่งเป็นทุนเรือนหุ้นในแต่ละปี จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการเอง และมีความรู้สึกผูกพันในการปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน

ัญญผล สุคันทรส (2548 : 32) ยังกล่าวว่า ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังต้องขึ้นกับเงื่อนไขต่อไปนี้

1. ต้องมีเวลาร่วมกิจกรรม
2. ต้องไม่เสียเงินทอง
3. ต้องมีความสนใจจริง
4. ต้องมีทักษะในการสื่อสารที่ดีเยี่ยม
5. ต้องไม่กระทบกับหน้าที่ หรือสถานะทางสังคม

ประชุม สุวัตถิ (2551 : 76) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของบุคคล ว่าเกิดจากพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. เป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม คือ ต้องเป็นบุคคลที่มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น มีความสามารถในการค้นหาความต้องการ การวางแผนบริหารจัดการ การบริการองค์การตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
2. เป็นบุคคลที่มีความพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม คือ บุคคลนั้นจะต้องมีสภาพทางเศรษฐกิจวัฒนธรรม และกายภาพที่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมได้
3. เป็นบุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าร่วม คือ เป็นบุคคลที่เต็มใจหรือสมัครใจเข้าร่วมมองเห็นประโยชน์ของการเข้าร่วม ไม่มีการบังคับ
4. เป็นบุคคลที่มีความเป็นไปได้ที่จะเข้าร่วม คือ เป็นบุคคลที่มีโอกาสที่จะเข้าร่วมซึ่งถือว่าเป็นการกระจายอำนาจให้บุคคลในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ตนเองต้องการในระดับที่เหมาะสม บุคคลมีโอกาและมีความเป็นไปได้ที่จะจัดการได้ด้วยตนเอง

สรุปได้ว่า เงื่อนไขของการมีส่วนร่วมคือ ต้องเกิดจากความต้องการจริง ไม่ใช่การบีบบังคับ เพราะเมื่อมีความต้องการเป็นแรงบันดาลใจขั้นต้น สิ่งอื่นจะตามมา เช่น การจัดสรรเวลา การกล้าแสดงออกในความสามารถที่ตนมีจากภายในตัวบุคคล

2.5 รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

กรมสามัญศึกษา (2543 ก : 6) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมคิดริเริ่มและตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมวางแผน
3. การมีส่วนร่วมดำเนินการ
4. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาของโรงเรียน

มคศ จันทร์ส่อง (2544 : 37) ได้กำหนดรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคล ไว้ว่า องค์ประกอบรูปแบบของการมีส่วนร่วม มีอยู่ 3 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะทำกิจกรรมนั้นๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจกว่าควรจะเข้าร่วมหรือไม่

2. การมีส่วนร่วมจะต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมจะต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

3. การเข้าร่วมต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การที่จะให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมายด้วย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปบุคคลกลุ่มเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วเป็นพื้นฐาน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2546 : 7) ได้สรุปและนำเสนอลักษณะการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะได้แก่ ลักษณะที่ 1 มีขั้นตอน ดังนี้

1. การคิด
 2. การตัดสินใจ
 3. การวางแผน
 4. การลงมือปฏิบัติ
- ลักษณะที่ 2 มีขั้นตอน ดังนี้
1. การกำหนดปัญหา
 2. การวางแผน
 3. การดำเนินงาน
 4. การประเมินผล
 5. การบำรุงรักษา และพัฒนาให้คงไว้

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (2547 : 5) การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการบริหาร จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกเกี่ยวข้องกับผูกพันกับงานหรือองค์การ ความรู้สึกเกี่ยวข้องกับผูกพันนี้หากได้มีการตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดร่วมด้วยแล้ว จะเป็นผลให้เกิดข้อผูกมัด หรือสิ่งที่ตกลงใจร่วมกัน ด้วยเหตุนี้การบริหารโดยการมีส่วนร่วมจึงมีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นกระบวนการของการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจ
2. เป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของบุคคล
3. ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาของการบริหาร
4. การบริหารโดยการมีส่วนร่วมตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ผู้บริหารให้กับผู้ได้บังคับบัญชา
5. ต้องการให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การ มิใช่เพียงแต่ห่วงใยหรือสัมผัสปัญหาเท่านั้น

ศิริชัย กาญจนวาสี (2547 : 40) ได้กำหนดรูปแบบและปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กร ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร

4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา
5. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมต่างๆ
6. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

อดิน รพีพัฒน์ (2547 : 16) ได้แบ่งขั้นตอนและลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

จากแนวคิดของนักวิชาการสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าเป็นส่วนหนึ่งในขั้นตอนต่างๆของการดำเนินงาน ตั้งแต่ การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล แต่ต้องเกิดขึ้นด้วยความต้องการจริงของผู้เข้าร่วมด้วยเสมอ

2.6 ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเกี่ยวกับประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของนักวิชาการต่างๆ (Anthony, 1987 ; สีลา สิมานนุเคราะห์, 2530 ; สมยศ นาวิการ, 2545) สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการสร้างทางเลือกที่หลากหลายมากขึ้นจากแนวความคิดใหม่ๆ เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาองค์การ เพราะเกิดขึ้นจากการระดมสมองของผู้ร่วมงานกันเอง และนำข้อเสนอหรือความคิดดังกล่าวไปใช้ประกอบการตัดสินใจ
2. ช่วยให้การตัดสินใจมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากข้อเอนที่ได้อาจผ่านกระบวนการกลั่นกรอง หรือการระดมสมองของทุกคนทุกฝ่าย ซึ่งจะช่วยให้ผู้ตัดสินใจสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น
3. ช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การได้ตามที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. สมาชิกทุกคนพึงพอใจ รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ส่งผลให้ประสิทธิภาพการทำงานดี มีประสิทธิภาพมากขึ้น
5. ความขัดแย้งในองค์การลดลง เนื่องจากทุกคนมองประโยชน์ขององค์การเป็นสำคัญ

6. ผู้ร่วมงานมีความตระหนักและรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น
7. เกิดประสิทธิภาพของการสื่อสารในองค์กร
8. ผู้ร่วมงานมีอิสระในการปฏิบัติ
9. เกิดความมั่นคงในองค์กรมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกรู้สึกผูกพัน พึงพอใจลด
หมุนเวียนเปลี่ยนงาน
10. ลดเวลาในการทำงานลง แต่ประสิทธิภาพของงานมีมากขึ้น
11. เกิดความสามัคคี การดูแล ช่วยเหลือกันในองค์กร

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้ประสิทธิภาพของการทำงานภายในองค์กร มีการทำงานเป็นทีม มีความรักสามัคคี เนื่องจากทุกคนล้วนตระหนักในหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนเอง มีความพึงพอใจในการทำงาน และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปโดยรวมได้ว่า หลักสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนนั้น จะต้องให้การศึกษาเผยแพร่แก่คนในสังคม เพื่อให้ตระหนักบทบาทหน้าที่ต่อสิ่งแวดล้อมให้คนในสังคมรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การถนอม การปรับปรุง ซ่อมแซม และการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การใช้สิ่งอื่นทดแทน การใช้สิ่งอื่นทดแทนหรือที่มีคุณภาพรองลงมา และการสำรวจค้นหาแหล่งทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มเติม เป็นต้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน

บริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด เป็นผู้ดำเนินธุรกิจด้านการสำรวจและผลิตปิโตรเลียมในประเทศไทยมายาวนานตั้งแต่ปี 2505 ดำเนินธุรกิจด้วยหลักการปฏิบัติงานด้วยความเป็นเลิศในทุกๆ ด้าน ครอบคลุมการดำเนินงานด้านพลังงานที่ครบวงจรตั้งแต่การสำรวจและผลิต การกลั่น การตลาดและการขนส่ง การผลิตและจำหน่ายเคมีภัณฑ์ รวมไปถึงการผลิตไฟฟ้า ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินธุรกิจในประเทศไทย เซฟรอนมีส่วนร่วมสร้างกิจกรรมในชุมชนที่เข้าไปดำเนินงานอยู่อย่างต่อเนื่องทั้งในพื้นที่สี่หีบและสงขลา รวมไปถึงพื้นที่อื่นในประเทศไทยโดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากหน่วยงานราชการและองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ จนทำให้เซฟรอนสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนเหล่านั้น

การดำเนินนโยบายด้านสังคมซึ่งเน้นเรื่องของการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้สังคมได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง โดยบริษัท เซฟรอน ทั่วโลกใช้แคมเปญ “Human Energy” หรือ “พลังคน” เป็นแนวคิดในการกำหนดทิศทางและกรอบการวางนโยบายด้านสังคม ซึ่งมีพื้นฐานจากความเชื่อ

และการให้ความสำคัญในศักยภาพของ “คน” ในการสร้างสรรค์ และลงมือทำ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีให้เกิดขึ้นกับสังคม โดยเริ่มจากภายในสู่ภายนอก คือ สร้างพลังใจ โดยมุ่งเน้นการสร้างความตระหนัก ปณิธานที่มุ่งมั่น ค่านิยมที่ต้องการทำความดี และสร้างประโยชน์ให้สังคมให้เกิดขึ้นก่อน จากนั้นก็สนับสนุน “พลังคน” เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยการสนับสนุนทั้งในรูปแบบของการให้องค์ความรู้ และงบประมาณ รวมไปถึงความร่วมมือในลักษณะของการเป็นพันธมิตรกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในประเทศไทย เซฟรอนได้สนับสนุนและช่วยเหลือชุมชนท้องถิ่นหลากหลายรูปแบบ อาทิ การเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนด้านการพัฒนาการศึกษาของไทย การให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนไทย การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้ประสบภัย กิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และกิจกรรมการกุศลเพื่อการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ โดยใช้กลยุทธ์ 4 “E” คือ การศึกษา หรือ Education สิ่งแวดล้อม หรือ Environment การอนุรักษ์พลังงาน หรือ Energy Conservation และ การส่งเสริมให้พนักงานมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อสังคม หรือ Employee Engagement จึงได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนโรงเรียนต้นแบบด้วยเหตุที่เห็นว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม โดยเฉพาะเด็ก เยาวชน ซึ่งเป็นกำลังที่สำคัญที่จะเติบโตขึ้นเป็นพลังขับเคลื่อนของสังคม หากเด็ก เยาวชนในวันนี้มีจิตสำนึก รู้คุณค่า และเคารพต่อสิ่งแวดล้อม ก็มั่นใจได้ว่าสังคมอนาคตเป็นสังคมแห่งคุณภาพที่ทุกชีวิตสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน

โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน พลังใจ พลังคน” เป็นหนึ่งในกิจกรรมเพื่อสังคมด้านการศึกษาของ เซฟรอนที่มุ่งให้ความสำคัญและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคม (Employment Engagement) ซึ่งใช้ประสบความสำเร็จมาแล้วใน โครงการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมของ 12 โรงเรียนพันธมิตรในจังหวัดสงขลา เมื่อปี 2547 ที่เซฟรอนลงพื้นที่เข้าไปยังชุมชนและโรงเรียน เป็นเวลา 5 ปี ที่สามารถนำพลังใจและ พลังคน มาใช้ในการดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาขยะได้สำเร็จ จึงมีแนวคิดต่อยอดและขยายผล เป็น “โครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน พลังใจ พลังคน” ซึ่งโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาสิ่งแวดล้อมโดยสนับสนุนพลังของครูและนักเรียน ซึ่งเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนและสังคมรวมไปถึงประเทศต่อไป โดยมีเป้าหมายสนับสนุนและช่วยให้โรงเรียนบรรลุความสำเร็จในการดำเนินโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ได้ทั้งสิ้น 84 โรงเรียนภายใน 3 ปี คือ ตั้งแต่บัดนี้จนถึงปี 2554 เพื่อร่วมเฉลิมฉลองปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระชนมายุครบ 84 พรรษา”

ซึ่งโครงการนี้แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งโครงการนี้จะมีประโยชน์ต่อชุมชนและโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ

แนวคิดหลักในการดำเนินโครงการ

แนวคิดในการดำเนินโครงการโรงเรียนเครือข่าย เซฟรอน พลังใจ พลังคน จะมุ่งเน้นการส่งเสริม สนับสนุนพลังคน (Human Energy) ในโรงเรียนที่มีความตั้งใจทุ่มเทเพื่อพัฒนาโรงเรียน และปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชน และยังขยายผลสู่ชุมชนและสังคม และยังเปิดโอกาสให้โรงเรียนต่างๆ ได้ส่งถ่ายองค์ความรู้ให้กับโรงเรียนอื่นในเครือข่าย เพื่อร่วมพัฒนาโรงเรียนสิ่งแวดล้อม ให้มีความเข้มแข็ง เกิดพลังการเรียนรู้ และต่อยอดสร้างสรรค์สังคม โดยมีเป้าหมายที่จะดำเนินการให้เข้าถึงโรงเรียนต่างๆ ทั้งสิ้น 84 โรงเรียน ภายในปี 2554

ภาพที่ 2 แนวคิดโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน พลังใจพลังคน

Human Energy + Participation + Learning = Sustainable Society
พลังคน พลังความร่วมมือ และพลังการเรียนรู้ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างยั่งยืน

ที่มา : ออนไลน์ แหล่งที่มา : <http://www.84schoolsnetwork.com/> [2554, เมษายน 9]

เป้าหมายโครงการ

เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง โดยอาศัยพลังคนพลังความร่วมมือ และพลังการเรียนรู้ เป็นพลังสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการ

- **ยุทธศาสตร์ที่ 1 : รวบรวมและพัฒนาองค์ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม** ด้วย ตระหนักดีว่าหากขับเคลื่อนโครงการให้สำเร็จจะต้องขับเคลื่อนด้วยองค์ความรู้ เป็นสำคัญ ดังนั้นยุทธศาสตร์การรวบรวมและพัฒนาองค์ความรู้เกิดขึ้นจากการทำงานของ โรงเรียนและความรู้เชิงวิชาการเรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่โรงเรียนสามารถค้นหาและนำไปใช้สร้างการ เรียนรู้สู่จิตสำนึกเรื่องสิ่งแวดล้อม

- **ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาศักยภาพแกนนำโครงการ** การพัฒนาโครงการสู่ความยั่งยืน การพัฒนาคนเป็นอีกหนึ่งเรื่องที่สำคัญที่จะสร้างให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่า ด้วยการสร้างการเรียนรู้สู่กลุ่มคนที่หลากหลาย ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพแกนนำจึงประกอบด้วยการทำงานที่เติมความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และทักษะในการสร้างการเรียนรู้ การเชื่อมขยายสู่ชุมชน เพื่อสร้างและขยายผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมทั้งชุมชนสู่ความยั่งยืน
- **ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาและบริหารเครือข่าย** เชื่อมร้อยเครือข่ายในพื้นที่ให้เกิดความเข้มแข็งของภาคีร่วมในการทำงานเพื่อเป็นพลังความร่วมมือในการขับเคลื่อนงาน รวมถึงเครือข่ายโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนฯ เพื่อเป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง
- **ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ผลักดันเชิงนโยบาย** ผลักดันให้การขับเคลื่อนงานโครงการได้รับการหนุนเสริมในระดับนโยบาย เพื่อสร้างให้เกิดพลังความร่วมมือ และนำไปสู่ความยั่งยืน
- **ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การสื่อสารสู่สาธารณะ** สื่อสารเรื่องราวดี ๆ และคนที่ทำดี สู่สังคม เพื่อเสริมพลังใจให้โรงเรียนและคนทำงาน ขับเคลื่อนงานไปอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป โครงการโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอน เป็นโครงการที่เกิดจากความร่วมมือของบริษัท เซฟรอนประเทศไทยสำรวจและผลิต จำกัด กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ **สร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน** ให้กับ เด็กและเยาวชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมต่างๆ ภายในโรงเรียน โดยใช้ 5 ยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการ คือ พัฒนาองค์ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพแกนนำโรงเรียน พัฒนาและบริหารเครือข่าย ผลักดันเชิงนโยบาย และการสื่อสารสู่สาธารณะ

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สุดา ประยงค์พันธ์ (2539 : 97-112) ได้ศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี พบว่า โรงเรียนมีการจัดการโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่ต่ำกว่า 50 โครงการ และมีการกำหนดนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร โดยบุคลากรป็นผู้รับทราบนโยบายการบริหาร และการประชาสัมพันธ์จากที่ประชุม และ

บอร์ดิเนต มีการจัดทำแผนปฏิบัติการภายใน 1 ปี มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน แต่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ และการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ประกอบกับบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์น้อย ทำให้ไม่สนใจร่วมกิจกรรม ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ส่วนการสังเกตโรงเรียนพบว่า มีปัญหาด้านความสะอาดที่ต้องแก้ไข

ศิริพร พูลทรัพย์ (2540 : 136-139) ได้ทำการศึกษาการจัดการโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลด้านสิ่งแวดล้อมจากกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาโรงเรียนประชาภิบาล พบว่า โรงเรียนมีวัตถุประสงค์ในการจัดการโครงการสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักเรียนเกิด ความตระหนัก มีความรู้ มีเจตคติ และทักษะในการแก้ไขปัญหา การคิดวิเคราะห์ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยแต่ละโครงการจะมุ่งเน้นใน 4 ลักษณะ คือ โครงการเสริมสร้างลักษณะนิสัย โครงการด้านกายภาพ โครงการพัฒนาการเรียนการสอน และโครงการเกี่ยวกับมลพิษ สิ่งปฏิภูล โดยมีบุคลากรให้ความร่วมมือในทุกๆ ส่วน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้โครงการต่างๆ ประสบผลสำเร็จ ผลที่ได้รับ บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคน มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีจิตสำนึกที่ดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่มีปัญหาเรื่องการขาดงบประมาณสนับสนุน และสื่อการเรียนการสอนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เพียงพอ

จิรพันธ์ ชะอู่ไบ (2544 : 181) ได้ทำการศึกษา การบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สิ่ง ที่โรงเรียนประถมศึกษามีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม การเตรียมบุคลากร การจัดรูปแบบการ ประสาน การดำเนินงานตามแผน และการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานการดำเนินงาน ส่วนตัวสิ่งที่ ควรจัดให้มีหรือปรับปรุงแก้ไขคือ งบประมาณและการมอบหมายงาน

จิตติมา วงษ์อาษา (2547 : 177-180) ได้ศึกษา การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน เอกชนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมด้านการ วางแผน การจัดองค์กร การนำ และการควบคุม ส่วนความต้องการมีส่วนร่วมพบว่า มีความ ต้องการในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน แต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

ด้านการวางแผน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาหรือจัดลำดับ ความสำคัญของงานโครงการ และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของ โรงเรียน และให้ข้อมูลเสนอความคิดเห็นเพื่อใช้ประกอบการวางแผนสูงที่สุด

ด้านการจัดองค์กร ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการร่วมพิจารณาสรรหาบุคลากรเข้ามาเป็นครู และมีความต้องการเสนอแนะต่อโรงเรียน เพื่อนำผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียนสูงสุด

ด้านการนำ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของครูให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และมีความต้องการมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนสูงสุด

ด้านการควบคุม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน และมีความต้องการร่วมควบคุมสอดส่องความประพฤติของนักเรียนที่สุด

พรรณิกา สุวรรณอำไพ (2551 : 212-215) ได้ทำการศึกษา การวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีที่สุด พบว่า บริบทของชุมชนและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน เต็มไปด้วยธรรมชาติที่ร่มรื่น มีพันธุ์ไม้ที่หลากหลาย การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ มีการร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน โดยมีปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านโรงเรียน ด้านนักเรียน ด้านครอบครัว และด้านชุมชน การดำเนินงานเป็นไปตามกระบวนการ PDCA และกระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งผลให้นักเรียนมีความตระหนัก ทักษะการสังเกต ทักษะการคิด และทักษะการจัดการแบบร่วมมือในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น ได้มีผู้ทำการศึกษาหลายท่าน ซึ่งพอสรุปได้ว่าส่วนใหญ่ที่ประสบความสำเร็จจะเป็นลักษณะของโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และสอดแทรกการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกอย่างยั่งยืน แต่โครงการดังกล่าวจะมีระยะเวลาเพียงช่วงสั้นๆ และไม่เป็นการสร้างความต่อเนื่องอย่างยั่งยืนที่จะทำให้การบริหารดำเนินไปได้ด้วยกระบวนการพัฒนาตนเอง และมีความเข้มแข็ง เป็นแกนนำให้กับเครือข่ายอื่นๆ หากแต่พบว่าปัญหาที่ประสบมากที่สุดจะเป็น

การบริหารโครงการที่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลซึ่งไม่เพียงพอที่จะให้โครงการดำเนินไปได้ในระยะยาว หากแต่ปัจจุบันการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้มีการสนับสนุนจากองค์การภายนอกมากมาย เพื่อทำให้เกิดความยั่งยืนขึ้นได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโครงการโรงเรียนเครือข่ายเซพรอนในประเทศไทย เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ผู้บริหารนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงการดำเนินงานในบริบทของโรงเรียนที่อยู่ในการดูแลต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ในบทนี้ผู้วิจัยต้องการนำเสนอรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง “สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย” ซึ่งประกอบไปด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการสร้างเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 จำนวน 35 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหาร จำนวน 63 คน ครู จำนวน 848 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 911 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกจากประชากรทั้งหมด และกลุ่มครูผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 265 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 63 คน ครู จำนวน 265 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 328 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสอบถามสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 2 ฉบับ คือ สำหรับผู้บริหารและสำหรับครู ซึ่งแต่ละชุดของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

- สำหรับผู้บริหาร ได้แก่ เพศ อายุปัจจุบัน วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหาร/รองผู้บริหารโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
- สำหรับครู ได้แก่ เพศ อายุปัจจุบัน วุฒิการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบในโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 กระบวนการ ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ	จำนวน 10 ข้อ
2. การมีส่วนร่วมดำเนินงาน	จำนวน 13 ข้อ
3. การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์	จำนวน 3 ข้อ
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล	จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมประเด็นปัญหาสำคัญ 9 เรื่องดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำหนดนโยบาย
2. ปัญหาการวางแผนการดำเนินงาน
3. ปัญหาการกำหนดเป้าหมาย
4. ปัญหาการคัดเลือกคณะทำงาน
5. ปัญหาการจัดสรรและดูแลวัสดุอุปกรณ์
6. ปัญหาการบริหารเงินงบประมาณ
7. ปัญหาการควบคุมกำกับดูแลงาน

8. ปัญหาการประเมินผลการดำเนินงาน

9. ปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงาน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสอบถาม มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมจากตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบทความต่างๆ
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ที่กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ โคเฮน แอนด์ อีพฮอฟฟ์
3. สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่อยู่ในกรอบแนวคิด ครอบคลุมขอบเขตที่กำหนด
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องในการใช้ภาษา จนได้เครื่องมือที่มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามกรอบการวิจัย
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีรายนามผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล

ผู้ช่วยคณบดีและผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3) อาจารย์สำรวม แก้วแกมจันทร์

ข้าราชการบำนาญ อดีตครูชำนาญการโรงเรียนบ้านร่อน

การตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content Validity) ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC : index of item-objective congruence) โดยการให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและ วัตถุประสงค์ ดังนี้ 1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง และนำผลจากการตรวจจาก

ผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตรการคำนวณดังนี้ (กรมวิชาการ, 2545 : 65)

$$\text{สูตรที่ใช้ในการคำนวณ } IOC = \frac{\Sigma R}{n}$$

IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
R	คือ	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
ΣR	คือ	ผลรวมของคะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน
N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

6. ข้อคำถามที่นำมาใช้จะมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป
7. สรุปรวบรวมข้อเสนอแนะ และนำแบบสอบถามที่ผู้ทรงให้คุณวุฒิตรวจสอบแล้วมาพิจารณาแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยาลัยไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากประธานสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากร
2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตัวเองในบางพื้นที่
3. หลังจากส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์แล้ว 7 วัน มีการติดตามผลโดยติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์จากกลุ่มตัวอย่าง ถึงปัญหาข้อสงสัยและบางพื้นที่ผู้วิจัยได้เดินทางไปรับด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 328 ฉบับ เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร 63 ฉบับ สำหรับครู 265 ฉบับ ได้รับคืนโดยแยกแบบสอบถามที่

สมมุติที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด ได้ทั้งสิ้น 257 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 78.35 แบ่งเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร 51 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.95 แบบสอบถามสำหรับครู จำนวน 206 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.74 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

ผู้ตอบ แบบสอบถาม	จำนวนที่ ส่งไป(ฉบับ)	แบบสอบถามที่ได้รับคืน		แบบสอบถามที่สมบูรณ์	
		จำนวน(ฉบับ)	ร้อยละ	จำนวน(ฉบับ)	ร้อยละ
ผู้บริหาร	63	51	80.95	51	80.95
ครู	265	218	82.26	206	77.74
รวม	328	269	82.01	257	78.35

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) ของภาควิชาและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้ค่าสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

$$\text{สูตร ค่าร้อยละของแต่ละรายการ} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่เลือกตอบข้อนั้น}}{\text{จำนวนผู้ที่ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมาย

ข้อมูลของสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 ที่ได้จากการหาค่าความถี่และร้อยละ สามารถแปลค่าของร้อยละเป็นระดับได้ดังนี้ (เอกชัย กี่สุขพันธ์, ม.ป.ป.:113)

80% - 100%	หมายถึง มากที่สุด
60% - 79%	หมายถึง มาก
40% - 59%	หมายถึง น้อย
น้อยกว่า 40%	หมายถึง น้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ผู้วิจัยได้เสนอผลการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ดังแสดงในตารางที่ 3-12
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการ ดังแสดงในตารางที่ 13-25
3. การรับผลประโยชน์ ดังแสดงในตารางที่ 26-28
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล ดังแสดงในตารางที่ 29-34

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย 9 ประเด็นหลักที่สำคัญ

ดังแสดงในตารางที่ 35-43

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ				
ชาย	37	72.55	41	19.90
หญิง	14	27.24	165	80.10
รวม	51	100	206	100

ตารางที่ 2 (ต่อ)				
ข้อมูลทั่วไป	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
2.อายุ				
น้อยกว่า 30 ปี	-	-	36	17.48
30-39 ปี	9	17.65	67	32.52
40-49 ปี	14	24.45	58	28.16
50 ปีขึ้นไป	28	54.90	45	21.84
รวม	51	100	206	100
3.ระดับการศึกษา				
ต่ำกว่าปริญญาตรี	-	-	-	-
ปริญญาตรี	7	13.73	151	73.30
ปริญญาโท	43	84.31	53	25.73
ปริญญาเอก	1	1.96	2	0.97
รวม	51	100	206	100
4.ตำแหน่งหน้าที่				
ผอ./รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	51	100	-	-
ครูประจำชั้น	-	-	148	71.84
หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา	-	-	43	20.87
หัวหน้าระดับชั้น	-	-	3	1.46
หัวหน้า/รองหัวหน้าฝ่ายงาน	-	-	12	5.83
รวม	51	100	206	100
5.ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน(ประสบการณ์)				
น้อยกว่า 5 ปี	9	17.65	-	-
5-10 ปี	17	33.33	-	-
11-15 ปี	14	27.45	-	-

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
16 ปีขึ้นไป	11	21.57	-	-
รวม	51	100	-	-

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มของผู้บริหารเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 72.55 และ 27.45 ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.90 รองลงมาคือ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.45 และอายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.65 มีวุฒิการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 84.31 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 13.73 และ ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 1.96 มีประสบการณ์เป็นเวลา 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือมีประสบการณ์ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.45 มีประสบการณ์ 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.57 และมีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.65

ในกลุ่มของครู เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 80.10 และ 19.90 ตามลำดับ มีอายุ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.52 รองลงมาคือ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.16 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 21.84 และมีอายุน้อยกว่า 30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.48 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.30 รองลงมาคือ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 25.73 และ ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.97 ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ เป็นครูประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 71.84 รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา คิดเป็นร้อยละ 20.87 เป็นหัวหน้า/รองหัวหน้าฝ่ายงาน คิดเป็นร้อยละ 5.83 และเป็นหัวหน้าระดับชั้นมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.46

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของ โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ในการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาข้อคำถามจำนวน 32 ข้อ คำถาม ผลการตอบแบบสอบถามพบว่าในส่วนของข้ออื่นๆ มีผู้ตอบน้อย จนไม่สามารถนำมาอภิปรายได้ ผู้วิจัยจึงมิได้นำมาเสนอในครั้งนี้ ผลการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการกำหนด วัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การกำหนดวัตถุประสงค์ และนโยบายอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	-	-	-	-	-	-
มี	51	100	206	100	257	100
รูปแบบของวัตถุประสงค์และ นโยบายที่โรงเรียนกำหนด						
- เป็นลายลักษณ์อักษร	51	100	200	97.09	251	97.67
- ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร	-	-	6	2.91	6	2.33

จากตารางที่ 3 พบว่า ทุกโรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 100)

เมื่อพิจารณารูปแบบของวัตถุประสงค์และนโยบายที่โรงเรียนกำหนด ในภาพรวมพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร (ร้อยละ 97.67) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด คือ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (ร้อยละ 2.33)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร เห็นว่า รูปแบบของวัตถุประสงค์และนโยบายโรงเรียนกำหนด เป็นลายลักษณ์อักษรมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด(ร้อยละ 100)

ครู เห็นสอดคล้องกับภาพรวม กล่าวคือ รูปแบบของวัตถุประสงค์และนโยบายที่โรงเรียนกำหนด ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด มีการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร(ร้อยละ97.09) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ กำหนดไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (ร้อยละ2.91)

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องของการกำหนดลักษณะของนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การกำหนดลักษณะของ นโยบายการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- มีความต่อเนื่อง	41	80.39	171	83.01	212	82.49
- สามารถนำไปปฏิบัติได้	44	86.27	184	89.32	228	88.72
- มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	32	62.75	129	62.62	161	62.65
- สอดคล้องกับนโยบายของ รัฐบาล	26	50.98	103	50.00	129	50.19
- สอดคล้องกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ	30	58.82	95	46.12	125	48.64
- สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และการทำงานเป็นทีม	43	84.31	167	81.07	210	81.71

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดลักษณะของนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สามารถนำไปปฏิบัติได้ (ร้อยละ 88.72) รองลงมาคือ มีความต่อเนื่อง(ร้อยละ 82.49) และเกิดการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม (ร้อยละ 81.71) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย (ร้อยละ 62.65) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ สอดคล้องกับนโยบายของ

รัฐบาล(ร้อยละ 50.19) และสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ (ร้อยละ 48.64) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร และครูมีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องจุดเน้นของนโยบายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จุดเน้นของนโยบาย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การบูรณาการหลักสูตร สิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับ ท้องถิ่น	29	56.86	142	68.93	171	66.54
- การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความ ตระหนักและรักษ์สิ่งแวดล้อม	49	96.08	178	86.41	227	88.33
- การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัย การอนุรักษ์พลังงานและ ทรัพยากรธรรมชาติ	41	80.39	144	69.90	185	71.98
- การจัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนให้ดีสวยงามเพื่อส่งเสริม บรรยากาศการเรียนรู้	46	90.20	165	80.10	211	82.10
- การจัดกิจกรรมคัดแยกขยะ เหลือใช้ฝากไว้กับธนาคาร โรงเรียนเพื่อเสริมสร้างรายได้ ให้กับนักเรียน	32	62.75	156	75.73	188	73.15
- การบูรณาการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์ เป็นของใช้สร้างรายได้ให้กับ โรงเรียน	16	31.37	85	41.26	101	39.30

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า โรงเรียนมีจุดเน้นของนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 88.33) รองลงมาคือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สวยงามเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ (ร้อยละ 82.10) และในข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การบูรณาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้สร้างรายได้ให้กับโรงเรียน (ร้อยละ 39.30)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวมที่ว่าจุดเน้นของนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 96.08) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การบูรณาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้สร้างรายได้ให้กับโรงเรียน (ร้อยละ 31.37)

ครู มีความเห็นว่า จุดเน้นของนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 86.41) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การบูรณาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้สร้างรายได้ให้กับโรงเรียน (ร้อยละ 41.26)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการทำหนด

เป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การกำหนดเป้าหมาย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร		ครู		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	-	-	-	-	-	-
มี	51	100	206	100	257	100
เป้าหมายที่ต้องการให้เกิด ขึ้นในโรงเรียน						
- ปริมาณการใช้พลังงานและขยะ ในโรงเรียนลดลง	46	90.20	168	81.55	214	83.27

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การกำหนดเป้าหมาย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียน						
- ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น	32	62.75	150	72.82	182	70.82
- บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความตระหนักและช่วยกันประหยัดพลังงาน	44	86.27	169	82.04	213	82.88
- นักเรียนและบุคลากรมีความสุขที่มีรายได้จากการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	32	62.75	106	54.46	138	53.70
- นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่อง การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้คนในครอบครัวและชุมชน	43	84.31	151	73.30	194	75.49
- โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ทุกกลุ่มสาระวิชา	26	50.98	103	50.00	129	50.19
- สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด สวยงามมีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้ง ร.ร.	46	90.20	172	83.30	218	84.82

จากตารางที่ 6 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ทุกโรงเรียนจะมีการกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(ร้อยละ100) โดยมีเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนในข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการมีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะอาด สวยงามมี

บรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโรงเรียน(ร้อยละ 84.82) รองลงมาคือ ต้องการให้มีปริมาณการใช้พลังงานและขยะในโรงเรียนลดลง(ร้อยละ83.27) และต้องการให้บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความตระหนักและช่วยกันประหยัดพลังงาน(ร้อยละ 82.88) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ต้องการให้นักเรียนและบุคลากรมีความสุขที่มีรายได้จากการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(ร้อยละ 53.70) และต้องการให้โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ทุกกลุ่มสาระวิชา(ร้อยละ50.19)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า การกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการมีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะอาดสวยงามมีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโรงเรียน และ ต้องการให้มีปริมาณการใช้พลังงานและขยะในโรงเรียนลดลง(ร้อยละ 90.20) รองลงมาคือ ต้องการให้บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความตระหนักและช่วยกันประหยัดพลังงาน(ร้อยละ86.27) และต้องการให้นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ในครอบครัวและชุมชนได้(ร้อยละ84.31) ตามลำดับ และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ นักเรียนและบุคลากรมีความสุขที่มีรายได้จากการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(ร้อยละ 62.75) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ทุกกลุ่มสาระวิชา(ร้อยละ50.98)

ครู มีความเห็นว่า การกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ต้องการมีสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่สะอาด สวยงามมีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโรงเรียน(ร้อยละ 83.30) รองลงมาคือ ต้องการให้มีปริมาณการใช้พลังงานและขยะในโรงเรียนลดลง(ร้อยละ 81.55) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ต้องการให้นักเรียนและบุคลากรมีความสุขที่มีรายได้จากการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(ร้อยละ 54.46) และต้องการให้โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ทุกกลุ่มสาระวิชา(ร้อยละ50.19)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการจัดทำ
แผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การจัดทำแผนงาน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	-	-	-	2.91	6	2.33
มี	51	100	200	97.09	251	97.67
ลักษณะของแผนงาน						
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม						
- เป็นแผนงานระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี)	22	43.14	42	21.00	64	25.50
- เป็นแผนงานระยะปานกลาง (มากกว่า 1 ปี แต่ไม่ถึง 3 ปี)	12	23.53	71	35.50	83	33.07
- เป็นแผนงานระยะยาว (ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป)	17	33.33	93	46.50	110	43.82

จากตารางที่ 7 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ทุกโรงเรียนมีการจัดทำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 100) และเมื่อพิจารณาในส่วนของคุณลักษณะของแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดทำแผนเป็นแผนระยะยาว (ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป) (ร้อยละ 43.82) และรองลงมาคือ เป็นแผนงานระยะปานกลาง (มากกว่า 1 ปี แต่ไม่ถึง 3 ปี) (ร้อยละ 33.07) และเป็นแผนระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) (ร้อยละ 25.50) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นไม่สอดคล้องกับภาพรวม โดยมองว่าคุณลักษณะของแผนงาน ข้อที่มีระดับความคิดเห็นจำนวนมากที่สุด คือ เป็นแผนระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) (ร้อยละ 43.14) รองลงมา คือ เป็นแผนระยะยาว (ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป) (ร้อยละ 33.33) และข้อที่มีระดับความคิดเห็นจำนวนน้อยที่สุด คือ เป็นแผนระยะปานกลาง (มากกว่า 1 ปี แต่ไม่ถึง 3 ปี) (ร้อยละ 23.53)

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องของการจัดทำ
แผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

แผนงานที่สอดคล้องกับ นโยบาย และเป้าหมาย	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ภายในโรงเรียน	46	90.20	187	90.78	122	90.66
การจัดสภาพแวดล้อมทาง กายภาพ	39	76.47	131	63.59	170	66.15
การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน	37	72.55	132	64.08	169	65.76
การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้น เรียน	35	68.63	158	76.70	193	75.10

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า แผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (ร้อยละ 90.66) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน (ร้อยละ 75.10) รองลงมาคือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ร้อยละ 66.15) และการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน (ร้อยละ 65.76) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารเห็นว่าแผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (ร้อยละ 90.20) ที่สอดคล้องกับภาพรวม และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ร้อยละ 76.47) และการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน (ร้อยละ 72.55) และ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน (ร้อยละ 68.63) ตามลำดับ

ครู มีความเห็นว่าการ แผนงานที่สอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน (ร้อยละ 90.20) ข้ออื่นนอกจากนี้สอดคล้องกับผู้บริหารและภาพรวม

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องของการมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากร

การมีส่วนร่วมกำหนด แผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของบุคลากร	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันและปัญหาภายใน โรงเรียน	43	84.31	159	77.18	202	78.60
- ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันและปัญหาของชุมชน ท้องถิ่น	27	52.94	109	52.91	136	52.92
- ร่วมกำหนดโครงการการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	34	66.67	136	66.02	170	66.15
- ร่วมกำหนดเป้าหมายการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	32	62.75	134	65.05	166	64.59
- ร่วมกำหนดกิจกรรม / วิธีการ ดำเนินงาน	46	90.20	142	98.93	188	73.15
- ร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุม	32	62.75	59	28.64	91	35.41
- ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ	27	52.94	102	49.57	129	50.19

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากร ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การร่วมให้ข้อมูล/วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาภายในโรงเรียน (ร้อยละ 78.60) รองลงมา คือ ร่วมกำหนดกิจกรรม/วิธีการดำเนินงาน (ร้อยละ 73.15) ร่วมกำหนดโครงการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 66.15) ร่วมกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 64.59) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุม (ร้อยละ 35.41)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การร่วมกำหนดกิจกรรม/วิธีการดำเนินงาน (ร้อยละ 90.20) รองลงมา คือ ร่วมให้ข้อมูล/วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาภายในโรงเรียน (ร้อยละ 84.31) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ร่วมให้ข้อมูล/วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนท้องถิ่น และร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ (ร้อยละ 52.94)

ครู มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ร่วมกำหนดกิจกรรม/วิธีการดำเนินงาน (ร้อยละ 98.93) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุม (ร้อยละ 28.64)

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่องจุดเน้นของโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จุดเน้นของโครงการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การรณรงค์/เผยแพร่ความรู้และ ความเข้าใจในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	44	86.27	155	75.24	199	77.43
- การปลูกฝังจิตสำนึกผ่าน กระบวนการเรียนการสอนและ กิจกรรมของโรงเรียน	51	100	178	86.41	229	89.11
- การสร้างความตระหนักเรื่อง สิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการจัด สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ภายในโรงเรียน	49	96.08	165	80.10	214	83.27
- การลดปริมาณการใช้พลังงาน และทรัพยากรธรรมชาติภายใน โรงเรียน	29	56.86	152	73.79	181	70.43

จากตารางที่ 10 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า จุดเน้นของโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การปลูกฝังจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมของโรงเรียน(ร้อยละ 89.11) ส่วนข้ออื่นนอกจากนี้ จะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือการปลูกฝังจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมของโรงเรียน(ร้อยละ 100) ส่วนข้อที่การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การลดปริมาณการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติภายในโรงเรียน(ร้อยละ56.86)

ครู มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่อง การนำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปดำเนินการ

การนำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปดำเนินการ	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน	51	100	196	95.15	247	96.11
- จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการร่วมกับชุมชน	27	52.94	122	59.22	147	57.98
- จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก	19	37.25	79	38.35	98	38.13
- จัดทำหลักสูตรบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับกลุ่มสาระวิชาต่างๆ	30	85.82	101	49.03	131	50.97
- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	39	76.47	156	75.73	195	75.88

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การนำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปดำเนินการ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน (ร้อยละ 96.11) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 38.13)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน (ร้อยละ 100) และข้อความที่ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 37.25)

ครู มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน (ร้อยละ 95.15) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก (ร้อยละ 38.35) ซึ่งจะสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการตัดสินใจ ในเรื่อง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	32	62.75	140	67.96	172	66.93
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)	35	38.63	159	77.18	194	75.49
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้	41	80.39	147	71.36	188	73.13
- กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน	44	86.27	155	75.24	199	77.43
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน	44	86.27	163	79.13	207	80.54

ตารางที่ 12 (ต่อ)

กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในห้องในโรงเรียน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กิจกรรมความร่วมมือในการ กำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน	22	43.14	85	41.26	107	41.63
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์ สิ่งแวดล้อมในห้องในท้องถิ่นให้กับ นักเรียน	41	80.39	109	52.91	150	58.63
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียน และผู้ปกครอง	37	72.55	103	50.00	140	54.47

จากตารางที่ 12 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในห้องในโรงเรียน ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน (ร้อยละ 80.54) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมีดังต่อไปนี้ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในห้องในท้องถิ่นให้กับนักเรียน (ร้อยละ 58.63) กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง (ร้อยละ 54.47) และกิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน (ร้อยละ 41.63) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดมีเท่ากัน คือ การจัดกิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน กับ การจัดกิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน (ร้อยละ 86.27) รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้ กับ การจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในห้องในท้องถิ่นให้กับนักเรียน (ร้อยละ 80.39) ข้อที่เห็นว่ามี การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle) (ร้อยละ 38.63)

ครู มีความเห็นว่ากิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน มีความสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

การดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด	49	96.08	204	99.03	253	98.44
- ดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละฝ่ายงาน	37	72.55	138	66.99	195	68.09
- ดำเนินงานตามคำสั่งของผู้บริหาร	24	47.06	97	47.09	212	47.08
- ดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการ	26	50.98	59	28.64	85	33.07

จากตารางที่ 13 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่จัดในโรงเรียน ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด(ร้อยละ 98.44) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการ(ร้อยละ 33.07)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด(ร้อยละ 96.08) ซึ่งสอดคล้องกับภาพรวม แต่ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การดำเนินงานตามคำสั่งของผู้บริหาร(ร้อยละ 47.08)

ครู มองว่า การดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด(ร้อยละ 99.03) และ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการ (ร้อยละ 28.64) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นในภาพรวม

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องวิธีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บรรลุวัตถุประสงค์

วิธีการดำเนินงาน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ปรับปรุงโครงสร้างบุคลากรใน โรงเรียน	15	29.41	78	37.86	93	36.19
- ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่	17	33.33	90	43.69	107	41.63
- สร้างบรรยากาศการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	40	78.43	170	82.52	210	81.71
- จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากร ในโรงเรียน	39	76.47	129	62.62	168	65.37
- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทาง กายภาพของโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม	41	80.39	160	77.67	201	78.21

จากตารางที่ 14 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่าวิธีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บรรลุวัตถุประสงค์ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (ร้อยละ 81.71) และ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การปรับโครงสร้างบุคลากรในโรงเรียน (ร้อยละ 36.19)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ วิธีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม (ร้อยละ 80.39) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การปรับโครงสร้างบุคลากรในโรงเรียนมี ร้อยละ 29.41)

ครู มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องวิธีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- จัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	51	100	187	90.78	238	92.61
- คัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม	35	68.63	101	49.03	136	52.92
- คัดสรรบุคลากรที่รับผิดชอบที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	32	62.75	83	40.29	115	44.75
- คัดสรรบุคลากรที่มีความสนใจและสมัครใจที่จะทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	26	50.98	92	44.66	118	45.91
- ตั้งคณะทำงานขึ้นรับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	41	80.39	151	73.30	192	74.71

จากตารางที่ 15 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า วิธีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรโรงเรียน ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 92.61) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การคัดสรรบุคลากรที่รับผิดชอบที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 44.75)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ

โรงเรียน(ร้อยละ 100) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ คัดสรรบุคลากรที่มีความสนใจ และสมัครใจที่จะทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม(ร้อยละ 50.98)

ครู มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ จัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 90.78) และ ข้อที่การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ คัดสรรบุคลากรที่รับผิดชอบที่สอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 40.29)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- จัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากร	27	52.94	85	41.26	112	43.58
- เชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	27	52.94	102	49.51	129	50.19
- ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดีเยี่ยม	30	58.85	135	65.53	165	64.20
- ส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่น	46	90.20	157	76.21	203	78.99
- จัดประชุม/อบรม/สัมมนาในเรื่องเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	43	84.31	107	51.94	150	58.37

จากตารางที่ 16 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ด้านการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/

สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่น ร้อยละ 78.99) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การจัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากร (ร้อยละ 43.58)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การดำเนินงานเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยการส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่น (ร้อยละ 90.20) และข้อที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ การจัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากร กับ การเชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมี (ร้อยละ 52.94)

ครู เห็นว่าการดำเนินการเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมโดยการส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่นมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 76.21) และคิดว่าจัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 41.26)

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องการบริหารวัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การบริหารวัสดุ/อุปกรณ์ ที่ใช้ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- พิจารณาจัดให้ตามแผนงาน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน	48	94.12	170	82.52	218	84.82
- พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้ อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	48	94.12	162	78.64	210	81.71
- พิจารณาจัดให้ตามคำขอของ ผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	35	68.63	100	48.54	135	52.53

จากตารางที่ 17 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การบริหารวัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การพิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 84.82) และ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การพิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 52.53)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การบริหารวัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการพิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และ พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 94.12) และข้อที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือ การพิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 52.94)

ครู มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 82.52) และข้อที่มีการปฏิบัติในระดับน้อย คือการพิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 41.26)

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องข้อกำหนดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ข้อกำหนดการใช้วัสดุ/ อุปกรณ์ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- แยกเฉพาะกิจกรรมการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ	20	39.22	86	41.75	106	41.25
- นำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/ กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน	35	68.63	156	75.73	191	74.32
- จัดแยกเก็บเฉพาะงานด้านการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	22	43.14	89	43.20	111	43.19

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อกำหนดการใช้วัสดุ/ อุปกรณ์ในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- จัดเก็บรวบรวมกับวัสดุ/อุปกรณ์ อื่นของโรงเรียน	17	33.33	65	31.35	82	31.91
- จัดบุคลากรดูแลและซ่อมแซม ให้คงสภาพอยู่อย่างสม่ำเสมอ	27	52.94	65	31.35	92	35.80
- จัดระบบการเก็บที่สามารถ นำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ	17	33.33	58	28.16	75	29.18

จากตารางที่ 18 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การดำเนินการในเรื่องข้อกำหนดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน(ร้อยละ74.32) และ จัดระบบการเก็บที่สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด(ร้อยละ29.18)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า การกำหนดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ68.63) และ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การจัดเก็บรวบรวมกับวัสดุ/อุปกรณ์อื่นของโรงเรียน กับ การจัดระบบการเก็บที่สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ (ร้อยละ33.33)

ครู มีความเห็นว่า ดำเนินการในเรื่องข้อกำหนดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน (ร้อยละ75.73) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การจัดระบบการเก็บที่สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ (ร้อยละ 28.16)

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

งบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ใช้งบประมาณโรงเรียน	46	90.20	160	77.67	206	80.16
- เงินสนับสนุนจากบริษัทเอกชน	32	62.75	123	59.71	155	60.31
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	12	23.53	69	33.52	81	31.52
- เงินรายได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น	22	43.14	85	41.26	107	41.63
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	34	66.67	123	59.71	157	61.09

จากตารางที่ 19 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การดำเนินการในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การใช้งบโรงเรียน(ร้อยละ80.16) และ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การได้เงินสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ31.52)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า การดำเนินการในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การใช้งบประมาณโรงเรียน (ร้อยละ90.20) และ ข้อที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด คือ การได้รับเงินสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ23.53)

ครู มีความเห็นว่า การดำเนินการในเรื่องงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การใช้งบโรงเรียน(ร้อยละ77.67) และ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การได้เงินสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ33.52)

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องการบริหาร
งบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การบริหารงบประมาณ ที่ใช้ในงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- พิจารณาจัดให้ตามแผนงาน โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน	35	68.63	159	77.18	194	75.49
- พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้ อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	34	66.67	130	63.11	164	63.81
- พิจารณาจัดให้ตามคำขอของ ผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	34	66.67	86	41.75	120	46.69

จากตารางที่ 20 เมื่อพิจารณาการดำเนินการในเรื่องการบริหารงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การพิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 75.49) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 46.69)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร เห็นว่าการดำเนินการในเรื่องการบริหารงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การพิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมี (ร้อยละ 68.63) และ การพิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน กับ การพิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 66.67)

ครู เห็นว่าการดำเนินการในเรื่องการบริหารงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องระบบ
ประสานงานภายในเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

ระบบประสานงานภายในเพื่อการอนุรักษ์	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						
- จัดทำแผนภูมิแสดงสายงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	14	27.45	52	25.24	66	25.68
สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						
- จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ทราบโดยทั่ว	22	43.14	86	41.75	108	42.02
สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						
- จัดการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรแต่ละฝ่าย	39	76.47	163	79.13	202	78.60
สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						
- จัดให้มีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงาน	32	62.75	120	58.25	152	59.14

จากตารางที่ 21 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การดำเนินการในเรื่องระบบประสานงานภายในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ในข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การจัดการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรแต่ละฝ่าย (ร้อยละ 78.60) นอกจากนี้จะเป็นข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การจัดให้มีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงาน (ร้อยละ 59.14) จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ทราบโดยทั่ว (ร้อยละ 42.02) และการจัดทำแผนภูมิแสดงสายงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 25.68) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นต่างจากภาพรวม ในข้อที่ว่า การจัดทำมีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 62.75)

ครู มีความเห็นว่าการดำเนินการในเรื่องระบบประสานงานภายในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสอดคล้องกับภาพรวมในทุกข้อ

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่อง การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม

การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	17	33.33	75	36.41	92	35.80
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	29	56.86	98	47.57	127	49.42
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	14	27.45	36	17.48	50	19.46
- สมาคมสร้างสรรค์ไทย (ตาวิเศษ)	5	9.80	18	8.74	23	8.95
- มูลนิธิโลกสีเขียว	14	27.45	63	30.58	77	29.96
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	34	66.67	95	46.12	129	50.19

จากตารางที่ 22 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การดำเนินการในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกด้านสิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี (ร้อยละ 50.19) รองลงมาคือการประสานงานกับกรมส่งเสริมสุขภาพ (ร้อยละ 49.92) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การประสานงานกับกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (ร้อยละ 35.80) รองลงมาคือ

มูลนิธิโลกสีเขียว(ร้อยละ29.96) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง(ร้อยละ19.46) และสมาคม
สร้างสรรค์ไทย (ตาวีเศษ)(ร้อยละ8.95)ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร และครูมีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องวิธีการแบ่ง
หน้าที่ให้บุคลากรดำเนินการ

วิธีการแบ่งหน้าที่ให้ บุคลากรดำเนินการ	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กำหนดอำนาจหน้าที่ของ บุคลากรที่มีตำแหน่งตาม โครงสร้างไว้อย่างชัดเจน	35	68.63	119	57.77	154	59.92
- กำหนดและมอบหมายอำนาจ หน้าที่ให้บุคลากรในที่ประชุมแต่ ละครั้งที่ทีมงานจะต้องปฏิบัติ และ บันทึก	41	80.39	139	67.48	180	70.04
- ให้คณะกรรมการดำเนินงาน หรือบุคลากรที่รับผิดชอบงาน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำหนด อำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอที่ ประชุม	22	43.14	74	35.92	96	37.35

จาก**ตารางที่ 23** เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า วิธีการแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การกำหนดและมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในที่ประชุม
แต่ละครั้งที่ทีมงานจะต้องปฏิบัติและบันทึก(ร้อยละ70.04) และการให้คณะกรรมการดำเนินงาน
หรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำหนดอำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอที่ประชุม มี
การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด(ร้อยละ 37.35)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นแตกต่างกับภาพรวม กล่าวคือ ข้อที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การกำหนดและมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในที่ประชุมแต่ละครั้งที่ทีมงานจะต้องปฏิบัติ และบันทึก(ร้อยละ80.39) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การให้คณะกรรมการดำเนินงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำหนดอำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอที่ประชุม(ร้อยละ 43.14)

ครู มีความเห็นว่าวิธีการแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรมีความสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องการพิจารณามอบหมายงานให้บุคลากรร่วมรับผิดชอบ

การพิจารณามอบหมายงานให้บุคลากรร่วมรับผิดชอบ	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- พิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร	48	94.12	164	79.61	212	82.49
- พิจารณาตามคำแนะนำของคณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบ	35	68.63	104	50.49	139	54.09
- พิจารณาจากปริมาณงานประจำของบุคลากร	26	50.98	62	30.10	88	34.24
- พิจารณาจากบุคลิกลักษณะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากร	15	29.41	55	26.70	70	27.24

จากตารางที่ 24 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การพิจารณามอบหมายงานให้บุคลากรร่วมรับผิดชอบ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การพิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร(ร้อยละ82.49) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ พิจารณาตามคำแนะนำของคณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบ(ร้อยละ

54.09) และข้อที่มีการปฏิบัติข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ พิจารณาจากปริมาณงานประจำของบุคลากร (ร้อยละ 34.24) และ การพิจารณาจากบุคลิกลักษณะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากร (ร้อยละ 27.24)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การพิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร (ร้อยละ 94.12) ข้อที่มีการปฏิบัติข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ พิจารณาตามคำแนะนำของคณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบ (ร้อยละ 68.63) และ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ พิจารณาจากปริมาณงานประจำของบุคลากร (ร้อยละ 50.98) ส่วน ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การพิจารณาจากบุคลิกลักษณะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากร (ร้อยละ 29.41)

ครู มีความเห็นส่วนใหญ่ที่สอดคล้องกับภาพรวม แตกต่างในข้อที่ว่า การพิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 79.61) เท่านั้น

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการดำเนินการ ในเรื่องการส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและเต็มใจในการดำเนินงาน

การส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและเต็มใจในการดำเนินงาน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	49	96.08	201	97.57	250	97.28
- ให้บุคลากรร่วมกำหนดวัตถุประสงค์	35	68.63	105	50.97	140	54.47
- ให้บุคลากรร่วมกำหนดแผนงาน	26	50.98	88	42.72	114	44.36
- ให้บุคลากรร่วมกำหนดเกณฑ์	15	29.41	54	26.21	69	26.85

ตารางที่ 25 (ต่อ)

การส่งเสริมให้บุคลากร ตระหนักและเต็มใจ ในการดำเนินงาน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายไว้ ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริง	27	52.94	93	45.15	120	46.69
- กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ใน การดำเนินงานของบุคลากรไว้ อย่างชัดเจน	20	39.22	35	16.99	55	21.40
- จัดหาอุปกรณ์การปฏิบัติงานไว้ อย่างเพียงพอ	32	62.75	47	22.82	79	30.74
- จัดสภาพแวดล้อมในการ ปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและ เหมาะสม	32	62.75	76	36.89	108	42.02

จากตารางที่ 25 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การดำเนินการในเรื่องการส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและเต็มใจในการดำเนินงาน ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (ร้อยละ 97.28) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การให้บุคลากรร่วมกำหนดวัตถุประสงค์ (ร้อยละ 54.74) การกำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายไว้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (ร้อยละ 46.69) การบุคลากรร่วมกำหนดแผนงาน (ร้อยละ 44.36) และ จัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและเหมาะสม (ร้อยละ 42.02) ในข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ จัดหาอุปกรณ์การปฏิบัติงานไว้อย่างเพียงพอ (ร้อยละ 30.74) การให้บุคลากรร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุมการดำเนินงาน (ร้อยละ 26.85) และการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน (ร้อยละ 21.40) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีมุมมองที่แตกต่างจากภาพรวมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ จัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและเหมาะสม และ การจัดหาอุปกรณ์การปฏิบัติงานไว้อย่างเพียงพอ(ร้อยละ62.75)

ครู จะมีความเห็นส่วนใหญ่ออกค้ำกับภาพรวม

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการรับผลประโยชน์ ในเรื่องรางวัลที่ได้รับจากการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

รางวัลที่ได้รับจากการ ทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วม สร้างสรรค์สังคม	49	96.08	170	82.52	219	85.21
- การได้รับรางวัลผู้บริหาร สถานศึกษาดีเด่น	19	37.25	62	30.10	81	31.52
- การได้รับรางวัลครูดีเด่น	17	33.33	61	29.61	78	30.35
- การได้รับทุนการวิจัย	7	13.73	25	12.14	32	12.45
- การได้รับการยกย่องจากคณะ ครูและชุมชน	27	52.94	95	46.12	122	47.47
- การได้รับความรู้เพิ่มเรื่องการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	30	58.82	107	51.94	137	53.31
- การถูกเชิญไปเป็นวิทยากร ให้กับหน่วยงานอื่น	17	27.45	39	18.93	53	20.62

จากตารางที่ 26 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การรับผลประโยชน์ ในเรื่องรางวัลที่ได้รับจากการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความ

ภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม (ร้อยละ85.21) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และน้อยที่สุด คือ การได้รับทุนการวิจัย (ร้อยละ 12.47)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการรับผลประโยชน์ ในเรื่อง ประเภทของกิจกรรมที่สำเร็จนำขึ้นชม

ประเภทของกิจกรรมที่ สำเร็จนำขึ้นชม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนและชุมชน	37	72.55	116	56.31	153	59.53
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)	30	58.82	132	64.08	162	63.04
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จาก ขยะและวัสดุเหลือใช้	27	52.94	120	58.25	147	57.20
- กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรี ไซเคิลของโรงเรียน	29	56.86	117	56.80	146	56.81
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อ ง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน	22	43.14	109	52.91	131	50.97
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับ นักเรียน	37	72.55	77	37.38	114	44.36
- กิจกรรมความร่วมมือในการ กำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและ ชุมชน	17	33.33	48	23.30	65	25.29
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียน และผู้ปกครอง	22	41.14	63	30.58	85	33.07

จากตารางที่ 27 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การรับผลประโยชน์ในเรื่องประเภทของกิจกรรมที่สำเร็จน่าชื่นชม ข้อที่มีการปฏิบัติสูงที่สุดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle) (ร้อยละ 63.04) และ กิจกรรมที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด มีดังนี้ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน(ร้อยละ59.53) กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้ (ร้อยละ57.20) กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน (ร้อยละ56.81) กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน (50.97) กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน(ร้อยละ 44.36) กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง(ร้อยละ 33.07) และกิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน (ร้อยละ 25.09)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม แต่มีบางข้อที่แตกต่างจากภาพรวม เช่น กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน กับ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน ผู้บริหารมองว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ72.55)

ครู มีความเห็นส่วนใหญ่สอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการรับผลประโยชน์ ในเรื่องสิ่งที่เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สิ่งที่เป็นขวัญและกำลังใจ ในการทำงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การได้รับคำปรึกษาที่ดีและช่วย แก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอ	30	58.82	126	61.17	156	60.70
- การประกาศเกียรติคุณและ รางวัล	30	58.82	133	64.56	163	63.42
- การให้ทุนการศึกษา	7	17.73	27	13.11	34	13.23

ตารางที่ 28 (ต่อ)

สิ่งที่ปัญหาและกำลังใจ ในการทำงานอนุรักษ์	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- การพิจารณาให้เลื่อนขั้น เงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ	3	5.88	24	11.65	27	10.51
- การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำงาน ให้สะดวกสบาย	37	72.35	140	67.96	177	68.87

จากตารางที่ 28 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การรับผลประโยชน์ในเรื่องสิ่งที่เป็น
ปัญหาและกำลังใจในการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การจัด
สภาพแวดล้อมที่ทำงานให้สะดวกสบาย (ร้อยละ 68.87) รองลงมาคือ การประกาศเกียรติคุณ
และรางวัล (ร้อยละ 63.42) และการได้รับคำปรึกษาที่ดีและช่วยแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอ (ร้อย
ละ 60.70) ตามลำดับ ในส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การให้ทุนการศึกษา (ร้อย
ละ 13.23) และการพิจารณาให้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ (ร้อยละ 10.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการ
กำหนดเกณฑ์ควบคุมการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การกำหนดเกณฑ์ควบคุม การดำเนินงานอนุรักษ์	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กำหนดจากความคิดเห็นของผู้ ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน	34	66.67	116	56.31	150	58.37

ตารางที่ 29 (ต่อ)

การกำหนดเกณฑ์ควบคุม การดำเนินงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กำหนดจากนโยบายและ เป้าหมายในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	34	66.67	175	84.95	209	81.32
- กำหนดโดยใช้เกณฑ์ของการ ประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ISO14001	7	13.73	33	16.02	40	15.56

จากตารางที่ 29 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ด้านการประเมินผลในเรื่องการกำหนดเกณฑ์ควบคุมการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การกำหนดจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 81.32) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ กำหนดจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 58.67) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ กำหนดโดยใช้เกณฑ์ของการประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ISO14001 (ร้อยละ 15.56) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มองว่าข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การกำหนดจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน และ กำหนดจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ร้อยละ 66.67)

ครู มีความเห็นด้านการกำหนดเกณฑ์ควบคุมการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการ
กำกับดูแลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การกำกับดูแลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ตรวจสอบปริมาณกิจกรรม/ โครงการที่จัดขึ้นเทียบกับ แผนงาน	37	72.55	140	67.96	177	68.87
- ตรวจสอบคุณภาพของผลงาน เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	24	47.06	98	47.57	122	47.47
- ตรวจสอบระยะเวลาในการ ดำเนินงานเทียบกับเกณฑ์ที่ กำหนด	12	23.53	39	18.93	51	19.84
- ตรวจสอบเอกสารการ ดำเนินงาน	20	39.22	44	21.36	64	24.90
- ตรวจสอบค่าใช้จ่ายเทียบกับ งบประมาณที่จัดสรร	12	23.53	37	17.96	49	19.07
- การจัดทำรายงานและนำเสนอ หลังการดำเนินงาน	34	66.67	112	54.37	146	56.81

จากตารางที่ 30 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า การกำกับดูแลงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการตรวจสอบปริมาณกิจกรรม/โครงการที่จัดทำขึ้นเทียบกับแผนงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ68.87) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การตรวจสอบระยะเวลาเทียบกับเกณฑ์(ร้อยละ 19.84) และ ตรวจสอบค่าใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณที่จัดสรร(ร้อยละ19.07)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร และครูเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่อง
ระยะเวลาในการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ระยะเวลาในการประเมิน ผลการดำเนินงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ทุกเดือน	7	13.73	48	23.30	55	21.40
- ทุกภาคเรียน	26	50.98	106	51.46	132	51.36
- ทุกสิ้นปีการศึกษา	34	66.67	128	62.14	160	62.26
- ไม่แน่นอน	2	3.92	26	12.62	25	10.89

จากตารางที่ 31 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ด้านการประเมินผลในเรื่องระยะเวลาในการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ มีการประเมินทุกสิ้นปีการศึกษา (ร้อยละ 62.26) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การประเมินทุกภาคเรียน (ร้อยละ 51.36) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด คือ มีการประเมินทุกเดือน (ร้อยละ 21.40) และระยะเวลาประเมินไม่แน่นอน (ร้อยละ 10.89)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วมประเมินผล การดำเนินงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- สังเกตการดำเนินงาน	35	68.63	142	68.93	177	68.87
- ตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติงาน	22	43.14	49	23.79	71	27.63
- ประเมินโดยใช้แบบประเมิน	26	50.98	57	27.67	83	32.30
- รายงานการดำเนินงาน	32	62.75	102	49.51	134	52.14

จากตารางที่ 32 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ด้านการประเมินผล ในเรื่องการมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การสังเกตการดำเนินงาน (ร้อยละ68.87) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และน้อยที่สุด คือ รายงานการดำเนินงาน(ร้อยละ52.14) และการประเมินโดยใช้แบบประเมิน(ร้อยละ32.30) กับการตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติงาน(ร้อยละ 27.63)ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารมีความเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การสังเกตการดำเนินงาน(ร้อยละ 68.63) และการรายงานการดำเนินงาน(ร้อยละ 62.75) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ การประเมินโดยใช้แบบประเมิน(ร้อยละ50.98) และ การตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติงาน (ร้อยละ 43.14)

ครู มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องการวิเคราะห์ผลประเมินการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์ผลประเมินการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	5	9.80	13	6.31	18	7.00
มี	46	90.20	193	93.69	239	93.00
การนำผลวิเคราะห์มาใช้						
- ปรับปรุงวิธีการทำงาน	37	80.43	110	56.99	147	61.51
- เป็นข้อมูลในการวางแผนงานครั้งต่อไป	43	93.48	179	92.75	222	92.89
- รายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	22	47.87	77	39.90	99	41.42
- ปรับเปลี่ยนคณะทำงาน	5	10.87	17	8.81	22	9.21
- จัดโครงสร้างการประสานงาน	7	15.22	27	13.99	34	14.23
ใหม่						

จากตารางที่ 33 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์ผลการประเมินการดำเนินงาน(ร้อยละ93.00) และไม่มีการประเมินผล(ร้อยละ7.00) เมื่อพิจารณาการนำผลวิเคราะห์มาใช้ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไป(ร้อยละ 92.89) และข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ การปรับเปลี่ยนคณะทำงาน(ร้อยละ 9.21)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่าการนำผลวิเคราะห์มาใช้สอดคล้องกับภาพรวม คือ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนครั้งต่อไปมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด(ร้อยละ 93.48)

ครู มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการประเมินผล ในเรื่องกิจกรรมที่มีการดำเนินได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

กิจกรรมที่มีการดำเนินงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	32	62.75	140	67.96	172	66.93
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)	35	38.63	159	77.18	194	75.49
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้	41	80.39	147	71.36	188	73.15
- กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน	44	86.27	155	75.24	199	77.43
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน	44	86.27	163	79.13	207	80.54

ตารางที่ 34 (ต่อ)

กิจกรรมที่มีการดำเนินงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้นักเรียน	22	43.14	85	41.26	107	41.63
- กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน	41	80.39	109	52.91	150	58.37
- กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน	41	80.39	109	52.91	150	58.37
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง	37	72.55	103	50.00	140	54.47

จากตารางที่ 34 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ด้านการประเมินผลในเรื่องกิจกรรมที่มีการดำเนินการได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน (ร้อยละ 80.54) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน (ร้อยละ 77.43) กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle) (ร้อยละ 75.49) กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้ (ร้อยละ 73.15) และกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน (ร้อยละ 66.93) ส่วนข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน (ร้อยละ 58.37) กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง (ร้อยละ 54.47) และ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้นักเรียน (ร้อยละ 41.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกการจัดของนักเรียน กับ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกการจัดของนักเรียน (ร้อยละ86.27)รองลงมา คือ กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้ กับ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน(ร้อยละ 80.39) ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน(ร้อยละ41.63)

ครู ให้ความเห็นว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกการจัดของนักเรียน (ร้อยละ79.13) ส่วนข้ออื่นจะสอดคล้องกับภาพรวม

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของ โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ในการศึกษาปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา 9 ประเด็นหลักที่สำคัญ ผลการตอบแบบสอบถามพบว่าในส่วนของข้ออื่นๆ มีผู้ตอบแบบสอบถามตอบในลักษณะเดียวกันว่าไม่มีปัญหา ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการกำหนด นโยบาย	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ขาดความชัดเจน	9	17.65	32	15.53	41	15.95
- ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001	17	33.33	53	25.73	70	27.24
- ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ของชุมชนและสังคม	5	9.80	19	9.22	24	9.34
- ขาดความร่วมมือและการ ทำงานเป็นทีมของครูและ บุคลากร	14	27.45	43	20.87	57	22.18
- ไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ ทั้งหมด	22	43.14	90	43.69	112	43.58
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งใน โรงเรียนและชุมชน	7	13.73	22	10.68	29	11.28

ตารางที่ 35 (ต่อ)

ปัญหาการกำหนด นโยบาย	ผู้บริหาร		ครู		รวม	
	(n=51)		(n=206)		(n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ขาดกิจกรรมที่ปลูกฝังนิสัยการมี จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อ สิ่งแวดล้อม	9	17.65	40	19.42	49	19.07
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์และให้ ความรู้กับครูและบุคลากร	3	5.88	9	4.37	12	4.67
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	5	9.80	20	9.71	25	9.73

จากตารางที่ 35 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง (ร้อยละ 43.58) รองลงมาคือ ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001 (ร้อยละ 27.24) ขาดกิจกรรมที่ปลูกฝังนิสัยการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 19.07) ขาดความชัดเจน (ร้อยละ 15.95) ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน (ร้อยละ 11.28) อื่นๆ (ไม่มีปัญหา) ร้อยละ 9.73 ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนและสังคม (ร้อยละ 9.34) และข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับครูและบุคลากร (ร้อยละ 4.67)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร และครูมีความเห็นที่สอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการวางแผนการดำเนินงาน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด	14	27.45	49	23.79	63	24.51
- ไม่สอดคล้องกับแผนงานอื่นของโรงเรียน	14	27.45	40	19.42	54	21.01
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร	14	27.45	54	26.21	68	26.46
- ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวางแผน	10	19.61	29	16.02	39	15.18
- ไม่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนและชุมชนมาใช้ในการวางแผน	19	37.25	33	16.02	52	20.23
- ขาดการประเมินผลแผนงาน	2	3.92	15	7.28	17	6.61
- ไม่ได้นำผลจากการประเมินแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไปปรับปรุงแก้ไขแผนงาน/โครงการ	12	23.53	28	13.59	40	15.56
- บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน	5	9.80	32	15.53	37	14.40
- บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	7	13.73	33	16.02	40	15.56
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	12	23.53	18	8.74	30	11.67

จากตารางที่ 36 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ เรื่องขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร(ร้อยละ26.46) รองลงมาคือ ปัญหาการวางแผนไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด (ร้อยละ 24.51) และข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุดคือ ขาดการประเมินผลแผนงาน(ร้อยละ 6.61) ส่วนข้ออื่นๆ (ไม่มีปัญหา)ร้อยละ 11.67

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร ให้ความเห็นว่าข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ การไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนและชุมชนมาใช้ในการวางแผน (ร้อยละ 37.25) รองลงมาเป็นข้อที่มีระดับปัญหาที่เท่ากัน คือ ไม่สอดคล้องกับแผนงานอื่นของโรงเรียน ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด และ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร (ร้อยละ 27.45) และ ข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ขาดการประเมินผลแผนงาน(ร้อยละ 3.92) ในประเด็นที่ให้ความเห็นอื่นๆ(ไม่มีปัญหา)ร้อยละ 23.53

ครู มีความเห็นส่วนใหญ่สอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการกำหนดเป้าหมาย	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ขาดความชัดเจน	7	13.73	40	19.42	47	18.29
- ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001	10	19.61	20	9.71	30	11.67
- บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้	29	56.86	125	60.68	154	59.92
- ขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมโครงการ	19	37.25	35	16.99	54	21.01

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ปัญหาการกำหนด เป้าหมาย	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	- ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งใน โรงเรียนและชุมชน	5	9.80	31	15.05	36
- ผู้กำหนดเป้าหมายไม่มี วิสัยทัศน์และประสบการณ์	7	13.73	34	16.50	41	15.95
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	9	17.65	16	7.77	25	9.73

จากตารางที่ 37 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ในเรื่องปัญหาการกำหนดเป้าหมาย ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้ (ร้อยละ 59.92) รองลงมาคือ ขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมโครงการ (ร้อยละ 21.01) ขาดความชัดเจน (ร้อยละ 18.29) ผู้กำหนดเป้าหมายไม่มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์ (ร้อยละ 15.95) ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน (ร้อยละ 14.01) และไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001 (ร้อยละ 11.67) ตามลำดับ ในส่วนข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ อื่นๆ (ไม่มีปัญหา) ร้อยละ 9.73

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่าผู้บริหาร มีความเห็นว่า ปัญหาการกำหนดเป้าหมาย บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้มีระดับปัญหามากที่สุด (ร้อยละ 56.86) รองลงมาคือ ขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมโครงการ (ร้อยละ 37.25) และข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน

ครู มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการคัดเลือก คณะทำงาน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	- ขาดบุคลากรที่มีความ เชี่ยวชาญในการดำเนินงาน	32	62.75	85	41.26	117
- ความสามารถและความถนัด ของบุคลากรที่ได้คัดเลือกไม่ตรง กับงาน	9	17.65	71	34.47	80	31.13
- ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจาก บุคลากรที่จะอาสาเป็นตัวแทน	17	33.33	50	24.27	67	26.07
- ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ในการ คัดเลือกที่เหมาะสม	7	13.73	45	21.84	52	20.23
- ขาดการยอมรับในตัวบุคลากรที่ ได้รับการคัดเลือก	3	5.88	2	0.97	5	1.95
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร ในโรงเรียน	9	17.65	28	13.59	37	14.40
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	9	17.65	26	12.62	35	13.62

จากตารางที่ 38 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ในเรื่องปัญหาการคัดเลือกคณะทำงาน ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน (ร้อยละ 45.53) รองลงมาคือ ความสามารถและความถนัดของบุคลากรที่ได้คัดเลือกไม่ตรงกับงาน (ร้อยละ 31.13) และไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่จะอาสาเป็นตัวแทน (ร้อยละ 26.07) ตามลำดับ ในส่วนข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ขาดการยอมรับในตัวบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือก (ร้อยละ 9.73)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการจัดสรรและดูแลวัสดุ/อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่ทันสมัย	14	27.45	59	28.64	73	28.40
- ไม่ได้มาตรฐาน	5	9.80	23	11.17	28	10.59
- จัดเก็บไม่เป็นระบบ	14	27.45	59	28.64	73	28.40
- ไม่เพียงพอกับความต้องการ	34	66.67	124	60.19	158	61.48
- ไม่ตรงกับประโยชน์ใช้สอย	5	9.80	28	13.59	33	12.84
- ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ / การดำเนินงาน	3	5.88	7	3.40	10	3.89
- ไม่มีบุคลากรที่จะดูแลรักษาเมื่อชำรุด	15	29.41	54	26.21	69	26.85
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	5	9.80	16	7.77	21	8.17

จากตารางที่ 39 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปัญหาการจัดสรรและดูแลวัสดุ/อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการดำเนินงาน พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ไม่เพียงพอกับความต้องการ (ร้อยละ 61.48) รองลงมา มีระดับปัญหาที่เท่ากัน คือ ไม่ทันสมัย และ จัดเก็บไม่เป็นระบบ (ร้อยละ 28.40) และ ข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ / การดำเนินงาน (ร้อยละ 3.89)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการบริหารเงินงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- งบประมาณไม่เพียงพอ	29	56.86	110	53.40	139	54.09
- ไม่มีแผนงานมารองรับการใช้งบประมาณ	5	9.80	19	9.22	24	9.34
- ไม่สามารถนำเงินนอกระบบมาใช้ได้	9	17.65	10	4.85	19	7.39
- ไม่มีแหล่งทุนจากภายนอกมาช่วยเหลือ	20	39.22	51	24.76	71	27.63
- ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการจัดสรรงบประมาณ	5	9.80	43	20.87	48	18.68
- ขาดการแสวงหาแหล่งเงินทุนใหม่ๆ มาสนับสนุน	19	37.25	54	26.21	73	28.40
- ขาดการประเมินผลกาใช้จ่ายเงินที่ได้รับจัดสรรไป	7	13.73	32	15.53	39	15.18
- ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/การดำเนินงาน	5	9.80	4	1.94	9	3.50
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	3	5.88	16	7.77	19	7.39

จากตารางที่ 40 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ในเรื่องการบริหารงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ งบประมาณไม่เพียงพอ (ร้อยละ 54.09) และ ข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ งบประมาณไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/การดำเนินงาน (ร้อยละ 3.50)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่า ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ งบประมาณไม่เพียงพอ แต่ผู้บริหารกลับมองว่าข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุดนั้น มีเท่ากัน คือ ไม่มีแผนมารองรับการใช้งบประมาณ การขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการจัดสรรงบประมาณ และ ความไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การดำเนินงาน(ร้อยละ9.80)

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการควบคุมกำกับ ดูแลงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีข้อกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงาน	3	5.88	36	17.48	39	15.18
- ขาดความสม่ำเสมอ	30	58.82	99	48.06	129	50.19
- ไม่มีข้อกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุม	10	19.61	33	16.02	43	16.73
- ขาดความยืดหยุ่นตามสภาพการเปลี่ยนแปลง	9	17.65	56	27.18	65	25.29
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในการควบคุม	22	43.14	58	28.16	80	31.13
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการควบคุมสูง	14	27.45	32	15.53	46	17.90
- ไม่มีการนำข้อผิดพลาดมาแก้ไขในครั้งต่อไป	10	19.61	22	10.68	32	12.45
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	5	9.80	22	10.68	27	10.51

จากตารางที่ 41 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เรื่องปัญหาการ

ควบคุมกำกับดูแลงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ขาดความสม่ำเสมอ (ร้อยละ50.19) รองลงมาคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในการควบคุม (ร้อยละ 31.13) ขาดความยืดหยุ่นตามสภาพการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ25.29) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการควบคุมสูง (ร้อยละ17.94) ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุม (ร้อยละ 16.73) ไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงาน (ร้อยละ15.18) ตามลำดับ และข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ไม่มีการนำข้อผิดพลาดมาแก้ไขในครั้งต่อไป (ร้อยละ12.45)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหารและครู มีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวมใน ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด และ ข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการประเมินผล การดำเนินงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- เกณฑ์ไม่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์	3	5.88	15	7.28	18	7.00
- การกำหนดเกณฑ์สูงมาก ทำให้ ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่ กำหนด	12	23.53	49	23.79	61	23.74
- เกณฑ์การประเมินผลขาดความ เที่ยงตรง	10	19.61	13	6.31	23	8.95
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร ในการกำหนดเกณฑ์การ ประเมินผล	15	29.41	52	25.24	67	26.07
- ขาดความสม่ำเสมอในการ ประเมินผล	29	56.86	85	41.26	114	44.36

ตารางที่ 42 (ต่อ)

ปัญหาการประเมินผล การดำเนินงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ขาดความร่วมมือของบุคลากร ในการประเมินผล	3	5.88	8	3.88	11	4.28
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และ เชี่ยวชาญในการประเมินผล	17	33.33	60	29.13	77	29.96
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจในการ ประเมินผลในโรงเรียนโดยทั่วถึง	10	19.61	38	18.45	48	18.68
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	3	5.88	22	10.68	25	9.73

จากตารางที่ 42 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เรื่องปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ขาดความสม่ำเสมอในการประเมินผล(ร้อยละ41.26) และข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ ขาดความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผล(ร้อยละ 4.28)

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร และครูมีความเห็นสอดคล้องกับภาพรวม

ตารางที่ 43 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ปัญหาการปรับปรุงและ ทบทวนการดำเนินงาน	ผู้บริหาร (n=51)		ครู (n=206)		รวม (n=257)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่มีการวิเคราะห์ผลการวัดและ การประเมินผลการดำเนินงาน อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	24	47.06	57	27.67	81	31.52
- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไป ใช้ปรับเป้าหมาย/นโยบาย	15	29.41	36	17.48	51	19.84
- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไป ใช้ปรับแผนงาน	15	29.41	35	16.99	50	19.46
- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไป ใช้ปรับกิจกรรม/โครงการ	12	23.53	34	16.50	46	17.90
- บุคลากรไม่ยอมรับการ เปลี่ยนแปลง	9	17.65	30	14.56	39	15.18
- ขาดบุคลากรที่มีความ เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการ วัดและการประเมินผลการ ดำเนินงาน	30	58.82	119	57.77	149	57.98
- อื่นๆ (ไม่มีปัญหา)	3	5.88	17	8.25	20	7.78

จากตารางที่ 43 เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เรื่องปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน (ร้อยละ

57.98) ข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ บุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ 15.18) และข้ออื่นๆ (ไม่มีปัญหา) ร้อยละ 7.78

เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มพบว่า ผู้บริหาร มีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน (ร้อยละ58.82) ข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ บุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ 17.65) และข้ออื่นๆ (ไม่มีปัญหา) ร้อยละ 5.88

ครู มีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีระดับปัญหามากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน(ร้อยละ57.77) ข้อที่มีระดับปัญหาน้อยที่สุด คือ บุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ 14.56) และข้ออื่นๆ (ไม่มีปัญหา) ร้อยละ 8.25

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 จำนวน 35 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหาร จำนวน 63 คน ครู จำนวน 848 คน รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 911 คน กลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างประชากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือผู้บริหารสถานศึกษา ใช้วิธีการเลือกจากประชากรทั้งหมด และครูใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970 : 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูจำนวน 265 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 63 คน ครู จำนวน 265 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 328 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 2 ฉบับ คือ สำหรับผู้บริหารและสำหรับครู ซึ่งแต่ละชุดของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3 นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

3. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่ม ปรากฏผลดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์ทำงานเป็นเวลา 5 - 10 ปี

กลุ่มครู เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 30-39 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นครูประจำชั้น

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 4 ประการดังนี้

1. การตัดสินใจ
2. การดำเนินการ
3. การรับผลประโยชน์
4. การประเมินผล

1. การตัดสินใจ

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบาย ทุกโรงเรียนจะมีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด และส่วนใหญ่ได้มีการกำหนดรูปแบบไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยการกำหนดนโยบายจะกำหนดเป็นนโยบายที่สามารถนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด รองลงมาคือ นโยบายมีความต่อเนื่อง เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลมากกว่าสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) และด้านจุดเน้นของนโยบาย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังมีจุดของนโยบายมากข้อที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้าง

ความตระหนักและรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่การบูรณาการและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้สร้างรายได้ให้กับโรงเรียนถือว่ามี การปฏิบัติในระดับน้อย

การกำหนดเป้าหมาย ทุกโรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีเป้าหมายว่าต้องการให้สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด สวยงามมีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ ปริมาณการใช้พลังงานและขยะในโรงเรียนลดลง และต้องการให้บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความตระหนักช่วยกันประหยัดพลังงาน ตามลำดับ

นอกจากนี้การกำหนดแผนงาน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดแผนงานไว้เป็นแผนระยะยาวตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปมากที่สุด โดยแผนงานเน้นความสอดคล้องกับนโยบายและเป้าหมายมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน รองลงมาคือการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังให้บุคลากรมีส่วนร่วมวางแผนงานที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การให้ข้อมูล/วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาภายในโรงเรียน และกำหนดกิจกรรม/วิธีการดำเนินงาน รองลงมาคือ การร่วมกำหนดกิจกรรม / วิธีการดำเนินงาน และร่วมกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านจุดเน้นของโครงการที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การจัดดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน รองลงมาคือ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้านการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียนรองลงมา คือ กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle) กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้ และกิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

แต่ในกลุ่มของผู้บริหารมีความเห็นแตกต่างออกไป กล่าวคือ ด้านการแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนส่วนใหญ่ ผู้บริหารมีความเห็นว่า เป็นแผนระยะสั้น คือ ไม่เกิน 1 ปี มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

2. การดำเนินงาน

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดมากที่สุด ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การ

สร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมาคือ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม แต่จะไม่นิยมปรับโครงสร้างบุคลากรในโรงเรียนซึ่งมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

นอกจากนี้มีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การจัดประชุมคณะกรรมการเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน รองลงมาคือ และการส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่น และสิ่งที่ไม่ค่อยได้ทำคือ การจัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากรซึ่งมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

สำหรับด้านการบริหารวัสดุอุปกรณ์ ส่วนใหญ่พบว่าจะมีการพิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยมีข้อกำหนดว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน และมีส่วนน้อยมากที่จะมีระบบการเก็บที่สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ

งบประมาณที่ใช้จะเป็นงบของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การอนุมัติใช้งบประมาณจะพิจารณาจากแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

โรงเรียนมีการประสานงานภายในโดยการจัดประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรแต่ละฝ่าย นอกจากนี้มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกคือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

การแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรดำเนินที่ปฏิบัติระดับมาก คือ การกำหนดและมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในที่ประชุมแต่ละครั้งที่มีการปฏิบัติงานจะต้องปฏิบัติ และบันทึก และที่มีการปฏิบัติในระดับน้อยคือ การให้คณะกรรมการดำเนินงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กำหนดอำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอที่ประชุม การพิจารณามอบหมายงานให้บุคลากรร่วมรับผิดชอบที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ พิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร

นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักและเต็มใจในการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

แต่ในกลุ่มของผู้บริหารมีความเห็นแตกต่างออกไปว่า วิธีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้น่าอยู่สวยงาม

3. การรับผลประโยชน์

ผลการวิจัยพบว่า การได้รับรางวัลที่จากการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบุคลากรส่วนใหญ่ เห็นว่า เกิดความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การได้รับความรู้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ส่วนการได้รับทุนการวิจัยมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

กิจกรรมที่มีความสำเร็จน่าชื่นชม ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle) รองลงมาคือ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้ และกิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน ส่วนกิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีการปฏิบัติในระดับน้อย

ขวัญกำลังใจให้บุคลากรในการทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำงานให้สะดวกสบาย รองลงมาคือ การได้รับคำปรึกษาที่ดีและช่วยแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการให้ทุนการศึกษามีการปฏิบัติในระดับน้อยมากที่สุด

แต่ในกลุ่มของผู้บริหารมีความเห็นแตกต่างออกไปว่า กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน และ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มีความสำเร็จน่าชื่นชม

4. การประเมินผล

ผลวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการกำหนดเกณฑ์การควบคุมการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด คือ กำหนดจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และการใช้เกณฑ์ของการประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ISO14001จะมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

การกำกับดูแลการดำเนินงานที่มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ ตรวจสอบปริมาณกิจกรรม/โครงการที่จัดขึ้นเทียบกับแผนงาน รองลงมาคือ การจัดทำรายงานและนำเสนอหลังการดำเนินงาน และ ตรวจสอบคุณภาพของผลงานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด แต่ไม่นิยมตรวจสอบค่าใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณที่จัดสรร

ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินผล คือ ทุกสิ้นปีการศึกษา การประเมินผลจะให้บุคลากรมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ดำเนินงาน มากกว่าการใช้แบบประเมิน และ ตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติงาน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลและนำผลวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการวางแผนงานครั้งต่อไป แต่ไม่นิยมนำข้อมูลมาปรับเปลี่ยนคณะทำงาน

กิจกรรมที่ดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์มากที่สุด คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกการกำจัดของนักเรียน รองลงมาคือ กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle) และ กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้ แต่กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในระดับน้อย

แต่ในกลุ่มของผู้บริหารมีความเห็นว่าแตกต่างออกไปว่า กล่าวคือ ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียนและ-กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกการกำจัดของนักเรียน ในสัดส่วนที่เท่ากัน

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการกำหนดนโยบายที่พบมากที่สุด คือ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทั้งหมด รองลงมาคือ ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001 และขาดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมของครูและบุคลากร ตามลำดับ

ปัญหาการวางแผนการดำเนินงานที่พบมากที่สุด คือ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร รองลงมาคือ ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด และไม่สอดคล้องกับแผนงานอื่นของโรงเรียน ตามลำดับ

แต่ในกลุ่มของผู้บริหารมีความเห็นว่าแตกต่างว่า ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาการไม่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนและชุมชนมาใช้ในการวางแผน

ปัญหาการกำหนดเป้าหมายที่พบมากที่สุด คือ บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้ รองลงมาคือ ขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมโครงการ และขาดความชัดเจน

ปัญหาการคัดเลือกคณะทำงานที่พบมากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ความสามารถและความถนัดของบุคลากรที่ได้คัดเลือกไม่ตรงกับงาน และไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่จะอาสาเป็นตัวแทน ตามลำดับ

ปัญหาการจัดสรรและดูแลวัสดุอุปกรณ์ที่พบมากที่สุด คือ ไม่เพียงพอกับความต้องการ รองลงมา คือ ไม่ทันสมัย และมีการจัดเก็บที่ไม่เป็นระบบ โดยมีสัดส่วนเท่ากัน

ปัญหาการบริหารงบประมาณที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณไม่เพียงพอ รองลงมาคือ ขาดการแสวงหาแหล่งเงินทุนใหม่ๆ มาสนับสนุน และ ไม่มีแหล่งเงินทุนจากภายนอกมาช่วยเหลือ

ปัญหาการควบคุมกำกับดูแลงานที่พบมากที่สุด คือ ขาดความสม่ำเสมอ รองลงมาคือ ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในการควบคุม และ ขาดความยืดหยุ่นตามสภาพการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

ปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานที่พบมากที่สุด คือ ขาดความสม่ำเสมอในการประเมินผล รองลงมาคือ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน และการกำหนดเกณฑ์สูงมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

สุดท้ายปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงานที่พบมากที่สุด คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน รองลงมาคือ ไม่มีการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับเป้าหมาย/นโยบาย ตามลำดับ

4. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย มีข้อค้นพบประการสำคัญดังกล่าวในตอนสรุปผลการวิจัยและมีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. ด้านการตัดสินใจ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการวางแผนงานกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนและส่วนใหญ่ได้กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ส่วนแผนงานจะเป็นแผนระยะยาวตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป โดยมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนให้ข้อมูล วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาภายในโรงเรียน ร่วมกำหนดกิจกรรม วิธีดำเนินการ และร่วมกำหนดเป้าหมายงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งการกำหนดนโยบายของโรงเรียนจะมุ่งความสำเร็จสามารถนำไปปฏิบัติได้ตามเป้าหมาย โดยเน้นให้มีความต่อเนื่อง เกิดการมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมที่ดี สอดคล้องกับ สมเดช สีแสง (2540 : 89) กล่าวไว้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานทุกคนทุกระดับ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ภายในขอบเขตหน้าที่ของตน ถือว่าเป็นการบริหารที่ดีและเหมาะสมที่สุดสำหรับคุณสมบัติของมนุษย์ในปัจจุบัน รวมถึงแนวคิดของ เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 327-334) กล่าวไว้ว่า คือ รูปแบบของความเกี่ยวข้องของผูกพันร่วมกันของผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา การยินยอมให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การแสดงออกทางความคิด หรือ การร่วมกิจกรรมอื่นอย่างมีอิสระ และควบคุมการทำงานร่วมกันโดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาขององค์กรเป็นสำคัญ สำหรับด้านจุดเน้นของนโยบายในการจัดกิจกรรมภายในโรงเรียนนั้นการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม เพื่อมุ่งสร้างความตระหนักรู้สิ่งแวดล้อมให้กับทุกคนที่ร่วมโครงการ และเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาดสวยงามมีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และลดปริมาณขยะและการใช้พลังงาน โดยมุ่งหวังว่าจะเกิดขึ้นจากจิตสำนึกของทุกคนในโรงเรียน ผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมภายในและการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัย บุญประเสริฐ (2542 : 26-31) กล่าวถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการเป็นองค์การของโรงเรียน (Concept of School Organization) แนวความคิดของการบริหารปัจจุบันเชื่อว่า องค์การไม่ใช่เป็นเครื่องมือสำหรับการ

บรรลุป่าหมายหรือผลผลิตเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วยโรงเรียนไม่ใช่เป็นเพียงสถานที่เตรียมอนาคตให้เด็กเท่านั้นแต่ยังเป็นสถานที่ที่นักเรียน ครูและผู้บริหารได้อยู่ร่วมกัน อาศัย เติบโตและพัฒนาไปด้วยกัน หากไม่มีการพัฒนาครูและทั้งครูและผู้บริหารไม่ได้ร่วมมือกันแล้ว การพัฒนาก็จะไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่องจะไม่ทำให้นักเรียนมีชีวิตการเรียนที่มีคุณค่าและมีคุณภาพที่แท้จริงได้ โรงเรียนที่บริหารตามแนวคิดนี้จึงเป็นสถานที่ที่เด็กได้เติบโต ผู้บริหารและครูได้รับการพัฒนาซึ่งผลการพัฒนาร่วมกันเหล่านี้ ทำให้เกิดผลดีต่อประสิทธิผลของโรงเรียนโดยส่วนรวม สำหรับ ชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2546) กล่าวว่า การให้การศึกษแก่นักเรียนและประชาชน การศึกษาจะช่วยให้คนเข้าใจ เกิดความตระหนัก เกิดจริยธรรมที่ดีและไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรมีประสิทธิภาพดีขึ้น ดังนั้นการจัดการศึกษาในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติควรมีการสอดแทรกเข้าไปในบทเรียนทุกระดับชั้น เพื่อให้เยาวชนได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เกษม จันทรแก้ว (2541) กล่าวว่า การให้การศึกษแก่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะมีผลต่อการทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี การให้การศึกษอาจเป็นทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ซึ่งการให้การศึกษแก่บุคคลเฉพาะถิ่น วัย และคุณวุฒินั้นต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสม เพื่อจะให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการเรียนรู้อาจเป็นหนทางนำไปสู่ความหวังในอนาคตว่าสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่จะสวยงามและน่าอยู่มากยิ่งขึ้น

2. การดำเนินงาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการสำเร็จตามแผนงานที่กำหนดมากที่สุด โดยกิจกรรมที่มีการดำเนินการในโรงเรียนการมากที่สุด คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน รองลงมาคือกิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนมีวิธีการที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด คือ การสร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม นอกจากนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดประชุมครูเพื่อให้รู้และเข้าใจในแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน รองลงมา คือ การส่งเสริมให้ความรู้บุคลากรด้วยวิธีการส่งไปเข้าร่วมประชุม อบรมสัมมนาเรื่องเกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ภิญญาภรณ์ เพ็ญภินันท์ (2544) ที่กล่าวไว้ว่า พื้นฐานการมีส่วนร่วม ต้องมีความสามารถ บุคคลหรือกลุ่มเป้าหมายจะต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมนั้นๆ หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาคแต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของสมาชิกเป้าหมายการมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ และ มงคล จันทรส่อง (2544) ได้กำหนดรูปแบบขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของบุคคลไว้ว่า การมีส่วนร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่า จะทำกิจกรรมนั้นๆ ไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้ตัดสินใจถูกว่าควรจะเข้าร่วมหรือไม่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ประชุม สุวัตติ (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะเงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วมไว้ว่า ต้องเป็นบุคคลที่จะต้องมีความสามารถที่จะเข้าร่วม คือ ต้องเป็นบุคคลที่มีศักยภาพที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น มีความสามารถในการค้นหาความต้องการ การวางแผนบริหารจัดการ การบริการองค์การตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่นเดียวกันการบริหารงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่ พบว่าจะใช้งบประมาณของโรงเรียนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และการดำเนินการทั้งหมด โดยมีการจัดสรรงบประมาณให้โครงการดูจากกิจกรรมที่ทำและค่าใช้จ่ายที่จำเป็น มีการแต่งตั้งบุคลากรมาบริหารจัดการโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคลมีการแบ่งงานตามที่ได้รับมอบหมาย โดยคาดหวังว่าการจะส่งเสริมให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความตระหนักและมีความเต็มใจในการทำงานมากที่สุด คือ การเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของ วัชระ สกุล ณ มรรคา(2541) ว่าคือ กระบวนการทำงานที่ให้ทุกคนในองค์การได้ร่วมกันดำเนินงานทุกขั้นตอนด้วยความตั้งใจ เต็มใจ และสบายใจ โดยมุ่งหวังให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่ต้องการ และทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน และ ชัญญา อภิบาลกุล (2545) การที่บุคคลหรือคณะบุคคล เข้าร่วมในการดำเนินงานในองค์การ ดำเนินภารกิจร่วมกันมีความเกี่ยวข้องจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การเพื่อให้เกิดผลทั้งตนเองและหน่วยงานหรือองค์การ

เป็นที่น่าสังเกตว่าการจัดกิจกรรมต่างเกี่ยวกับงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนส่วนใหญ่จะเน้นการจัดกิจกรรมเฉพาะภายในโรงเรียน ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมหากได้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องด้วยจะเป็นพลังแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างรวดเร็วกว่า เพราะการนำไปถ่ายทอดจากนักเรียนสู่ครอบครัว หรือชุมชนจะดีกว่าหากมีการปฏิบัติจริง ได้เกิดขึ้นกับบุคคลเหล่านั้นด้วย ซึ่ง สุวัฒน์ มุททเมธา (2524 : 16) กล่าวว่า โรงเรียนจะสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชนต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องพยายามทำให้ชุมชนและประชาชนยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน ยินดีให้ความช่วยเหลือโรงเรียนซึ่งอาจจะเป็นเงิน วัสดุสิ่งของ แรงงาน ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน รูปแบบของการสัมมนาสาธารณะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้การบริหารมีประสิทธิภาพ มีวิธีการทำโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง(พ่อแม่, ผู้ปกครอง, ครู, ผู้บริหาร, ผู้นำชุมชน) ทั้งนี้เพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และประชาชนมีความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อปรับปรุงหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจำเป็นต้องรู้สึกถึงความต้องการของชุมชน สภาพ และปัญหาปัจจุบันเพื่อนำไปจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับชุมชนและยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียนคอยช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อประโยชน์สูงสุดที่เกิดขึ้นกับนักเรียนลูกหลานของคนในชุมชน

3. การรับผลประโยชน์ ผลการวิจัยพบว่า รางวัลที่ได้รับจากการร่วมดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน บุคลากรส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคมมากที่สุด ซึ่งอาจจะไม่ใช่ในรูปวัตถุสิ่งของเงินทองแต่ความสำเร็จจากการได้ลงมือลงแรงก็เป็นรางวัลทางจิตใจที่จะทำให้ครูกำลังทำงานต่อไป รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่ทำงานให้สวยงามสะดวกสบายน่าอยู่ สิ่งนี้ก็จะป็นขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรได้มากเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ ทฤษฎีการจูงใจของ Herzberg อ้างถึงใน สมยศ นาวิกาน (2540 : 148-150) กล่าวว่า ความสำเร็จของการทำงานของคน หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จอย่างดี เป็นความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆ การรู้จักป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อผลงานสำเร็จจึงเกิดความรู้สึกพึงพอใจและปลื้มในผลสำเร็จของงานนั้นๆ

4. การประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์ควบคุมและประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นการกำหนดขึ้นจากความคิดของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน แต่จะไม่นิยมใช้เกณฑ์ของการประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ISO 14001 ซึ่งการประเมินผลการดำเนินงานจะใช้วิธีการตรวจสอบปริมาณกิจกรรมโครงการที่จัดขึ้นเทียบกับแผนงาน รวมถึงการทำรายงานนำเสนอหลังจากการดำเนินงาน โดยได้มีการกำหนดระยะเวลาในการประเมินผลไว้ทุกสิ้นปีการศึกษา ซึ่งบุคลากรจะเป็นผู้ร่วมประเมินโดยการสังเกตการณ์ดำเนินงาน จากนั้นก็นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนงานครั้งต่อไป สอดคล้องกับ ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี (2543) ได้กล่าวถึงการร่วมติดตามและประเมินผลโครงการว่า เมื่อโครงการเสร็จสิ้นแล้วได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจตราดูแล รักษาและประเมินผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ และกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์มากที่สุด คือ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน

5. ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนพบปัญหาในระดับน้อยมาก แต่ก็มีบางประเด็นที่ผู้วิจัยขอนำเสนออย่างเช่น ปัญหางบประมาณไม่เพียงพอ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าอาจจะเกิดจากการวางแผนและคาดการณ์ผิดพลาดส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่สามารถสำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีรนนท์ ชอุ่มใบ (2544 : 175) ที่พบปัญหาเช่นเดียวกันในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่ร่วมโครงการรุ่งอรุณในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อีกปัญหาสำคัญ คือ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ในเรื่องนี้ผู้วิจัยคิดว่าอาจจะเกิดจากการความรู้ความเข้าใจหรือความคิดเห็นที่ต่างออกไปจากนโยบายของโรงเรียนทำให้การเข้ามามีส่วนร่วมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์ (2551) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ ต้องเป็นการเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้น และเหตุผลที่คนมาร่วมปฏิบัติการได้

จะต้องตระหนักว่าการปฏิบัติการทั้งหมดโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์กร
ดังนั้นองค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวที่ทำให้การปฏิบัติการบรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

ซึ่งประเด็นปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้อาจจะส่งผลต่อการสานต่อโครงการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของโครงการโรงเรียนเครือข่าย
เซฟรอนที่ได้เน้นการสร้างพลังคน พลังการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ดีสู่สังคมอย่าง
ยั่งยืน โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทยทั้ง 84 โรงเรียนยังคงดำเนินกิจกรรมโครงการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถลงไปสู่จิตสำนึกของนักเรียนและเกิดความยั่งยืน
นานที่สุด โดยการนำเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุนจากเซฟรอนมาต่อยอดขยายผลกำไรจากการ
ดำเนินการโครงการธนาคารขยะรีไซเคิล เพื่อเป็นเงินทุนที่จะใช้ในโครงการต่อไป

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ
งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ซึ่งโรงเรียนต้องใช้งบประมาณของโรงเรียนเอง จึง
ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรอื่นตามมา จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับกลุ่ม
โรงเรียนที่มีการดำเนินโครงการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการต่อยอดให้โครงการที่ดี
อย่างี่ดำเนินการอยู่สามารถดำเนินการต่อไป เนื่องจากการปลูกฝังจิตสำนึกให้เด็กซึมซับต้องใช้
เวลาระยะหนึ่งเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ถาวรให้เกิดขึ้นกับนักเรียนที่จะโตขึ้นมาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ
รู้จักดูแลทรัพยากรธรรมชาติของประเทศให้ยังคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งแนวทางการจัดสรร
งบประมาณให้โรงเรียนกลุ่มนี้อาจจะทำในรูปแบบของการจัดประกวดความสำเร็จของโครงการที่
เห็นเชิงประจักษ์ซึ่งควรมีการจัดสรรด้วยความยุติธรรมและทั่วถึงทุกโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสำรวจโรงเรียนในสังกัดว่ามีโรงเรียนไหนบ้างที่ดำเนินการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประสบผลสำเร็จนำบุคลากรมาเป็นครูแกนนำ และจัดอบรมความรู้ให้กับครูที่รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนที่เพิ่งจะดำเนินการและยังไม่ประสบความสำเร็จเพื่อขยายผลสู่การปฏิบัติในโรงเรียนนั้น และควรมีการประเมินติดตามผลทุกภาคเรียน นอกจากนี้ควรมีการให้ความรู้เพิ่มเติมด้วยการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาให้ความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อเกิดความยั่งยืนในการรักษาสิ่งแวดล้อมสู่นักเรียนต่อไป

3. ข้อเสนอแนะระดับสถานศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นโครงการที่ดี ควรจะมีการสานต่อโครงการไปเรื่อยๆ เนื่องจากว่าทุกวันนี้มนุษย์ต้องเผชิญกับสภาพความแปรปรวนของธรรมชาติ จากการขาดสมดุลของระบบนิเวศ หากในโรงเรียนได้ปลูกฝัง ให้ความรู้ นักเรียนได้ปฏิบัติจะเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ยั่งยืนให้กับชุมชนท้องถิ่น และจะเป็นพลังขับเคลื่อนการเฝ้าระวังรักษาสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืนในระดับประเทศต่อไป

6. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนชพรอนในประเทศไทย ดำเนินการได้ดีและมุ่งเป้าหมายไปเพื่อให้เด็กนักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น ควรมีการศึกษาเจตคติในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของนักเรียนโรงเรียนเครือข่ายชพรอนในประเทศไทยว่าเป็นอย่างไร

2. จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมจะเน้นเฉพาะจัดภายในโรงเรียนโดยชุมชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนั้น ควรมีศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมร่วมกับสถานศึกษา

3. จากผลการวิจัยพบว่า การคัดเลือกบุคลากรที่จะมาดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แม้ว่าจะมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจใน

เรื่องสิ่งแวดล้อมแต่ยังคงมีปัญหาอยู่ ดังนั้นควรศึกษา กระบวนการบริหารงานบุคลากรเพื่อใช้ใน
งานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษม จันทร์แก้ว. 2530. วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โครงการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- เกษม จันทร์แก้ว. 2541. สิ่งแวดล้อมเทคโนโลยีและชีวิต. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- จันทราณี สงวนนาม. 2551. ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บั๊ค พอยท์,
- จิรนนท์ ชะอุ่มใบ. 2544. การศึกษาการบริหารการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ประถมศึกษาที่ ร่วมโครงการรุ่งอรุณ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติมา วงษ์อาษา. 2547. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดลำพูน. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัชพล ทองสุนทรวิงศ์. 2546. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ชัญญา อภิपालกุล. 2545. รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา : กรณีศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดำรงศักดิ์ ชัยสนธิ และสุนีย์ เลิศแสวงกิจ. 2537. ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : พิเศษการพิมพ์,
- ทวิวงศ์ ศรีบุรี. 2539. สิ่งแวดล้อมกับเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

- ทรงกลด ประพิตรภา. 2532. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์,
- ทรงพล ทรงจำ. 2541. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา : ศึกษากรณีโรงเรียนฝายกวางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธนาภรณ์ เมทนีสุดดี. 2543. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดีทัศน์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธัญญพล สุคันธรส. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารทั่วไป คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2543. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2546. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณี ตัวอย่าง. กรุงเทพมหานคร : 598 Print,
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2527. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภณ,
- นิวัติ เรืองพานิช. 2546. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2548. การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,
- ประชา อินทร์แก้ว และคณะ. 2542. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เวิร์ดเวฟเอดดูเคชั่น,
- ประชุม สุวดีถิ. 2551. การตลาดในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์,

- ประพันธ์พงษ์ ชินพงษ์. 2551. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์,
- พรณิกา สุวรรณอำไพ. 2551. การวิเคราะห์กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดีที่สุด. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญญาภรณ์ เพ็ญภินันท์. 2544. การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ความตระหนักรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตนิคมอุตสาหกรรมบางปู จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญโญ สาร. 2526. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คุรุสภา,
- มงคล จันทรส่อง. 2544. การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอชนแดน จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนตรี สุวรรณมนตรี. 2543. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และพัฒนา. วารสาร กฟผ 9, 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2543) : 33-42
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2540. การศึกษากระบวนการสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง,
- รักรุก. โครงการโรงเรียนเครือข่ายเขพรอน พลังใจพลังคน. [ออนไลน์]. 2552. แหล่งที่มา : <http://www.84schoolsnetwork.com/> [9 เมษายน 2552]
- ราตรี ภาวรา. 2543. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : อักษรวิพัฒน์,
- วัชระ สกุล ณ มรรคา. 2541. การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2531. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,

วิชาการ, กรม.2545. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คุรุสภา,

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2546. การบริหารและจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง. กรุงเทพมหานคร

: สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร,

วิโรจน์ สารัตถะ. 2544. โรงเรียน : องค์การแห่งการเรียนรู้ กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีทางการ

บริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ,

วิทยา ด่านดำรงกุล. 2546. การบริหาร. กรุงเทพมหานคร : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น .

ศุภดา เอกกรินทรากุล. 2549. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดโปรแกรมการ

ฝึกอบรมภาษาอังกฤษ ของพนักงานโรงแรมเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต สาขาวิชานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริกาญจน์ โกสุม.2542. การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนบริหารศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริชัย กาญจนวาสี. 2547. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเกาะ

ข้างจังหวัดตราด. กรุงเทพมหานคร : บุญศิริการพิมพ์,

ศิริพร พูลทรัพย์. 2540. การศึกษาการจัดโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนประถมศึกษาที่

ได้รับรางวัลด้านสิ่งแวดล้อมจากกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม.2537. พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พุทธศักราช 2535 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพมหานคร : เอ็นเจโปรโมชัน,

ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม. 2542. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร : กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม,

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2542. ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น,

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม. 2542. สภาวะแวดล้อมของเรา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัย

สภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

- สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม. 2552. 35 ปี สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร :
- สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- สวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, กรม. 2547. การบริหารงานสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน.
กรุงเทพมหานคร : กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน,
- สวัสดิ์ โนนสูง. 2543. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,
สามัญศึกษา, กรม. 2543. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว,
- สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์. 2549. การบริหารท่องเที่ยวเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร : สาม
เจริญพาณิชย์,
- สัมพันธ์ อุปลา. 2541. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สีลา สีนานุเคราะห์. 2530. องค์กรและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาพัฒนาตำรา
และเอกสารทางวิชาการหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู,
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545. แนวดำเนินการโครงการสิ่งแวดล้อม
น้อมเกล้าฯตามพระราชเสาวนีย์ในสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,
- สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ. 2534. ทรงเป็นบิดาแห่งการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการ
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ,
- สุดา ประยงค์พันธ์. 2539. การศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาด
ใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒน์ มุทธเมธา. 2524. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
- สมเดช สีแสง. 2540. คู่มือปฏิบัติราชการและเตรียมสอบผู้บริหาร. ม.ป.ท.,

- สมยศ นาวิการ. 2540. ธุรกิจเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า,
- สมยศ นาวิการ. 2545. การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ (1991),
- อคิน รพีพัฒน์. 2547. การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ การศึกษานโยบายสาธารณสุข,
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. 2538. การบริหาร:ทักษะและการปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ,
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. ม.ป.ป. เอกสารอ่านประกอบการสอนวิชาทฤษฎีและการวิจัยทางการ บริหารการศึกษา. ม.ป.ท,
- อุทัย บุญประเสริฐ. 2542. เอกสารการสอนชุดวิชาสถานศึกษากับชุมชน เล่มที่ 2 หน่วยที่ 8-15. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช,
- อำนาจ เจริญศิลป์. 2531. วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,
- อำนาจ เจริญศิลป์. 2543. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : โอเอส พริ้นติ้งเฮ้าส์,

ภาษาอังกฤษ

- Anthony, William P. 1978. Participative Management. Addisom - Wesley Publishing Company.
- Cohen, J.M. and N.J. Uphoff. 1977. Rural development participation : Concept and Measures For Project Design implementation and Evaluation. London : Rural Development Committee Center For International Studies Cornell University.
- Krejcie, R.V.and Morgan, D.W. 1970. Detemining Sample Size for Research Activities .Educational and Psychological Measurement.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

- 1) **ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรถพล อนันตวรสกุล**
ผู้ช่วยคณบดีและผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านการศึกษา
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) **ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์**
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 3) **อาจารย์สำรวม แก้วแกมจันทร์**
ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านร่อน

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับ
ผู้บริหาร

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
ของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ผู้วิจัย
นายณัฐวัฒน์ รักทอง

นิสิตระดับปริญญาโท
สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555

หากมีปัญหาหรือข้อสงสัยในคำถาม กรุณาติดต่อ นายณัฐวัฒน์ รักทอง นิสิตระดับปริญญาโท
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทรศัพท์ 081-5357228

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียน
เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย
2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย
ตอนที่ 3 ปัญหาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย
 ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับและจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ และอภิปรายผลใน ภาพรวมเท่านั้น
3. โปรดอ่านแบบสอบถามโดยละเอียด และกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นายณัฐวัฒน์ รักทอง)

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

น้อยกว่า 30 ปี 30 - 39 ปี
 40 - 49 ปี 50 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

4. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร/รองผู้บริหาร

น้อยกว่า 5 ปี
 5-10 ปี
 11-15 ปี
 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ
โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือเติม
ข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การมีส่วนร่วมตัดสินใจ

- โรงเรียนแห่งนี้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือไม่
 ไม่มี มี
 ถ้ามี โรงเรียนกำหนดไว้เป็นลักษณะใด
 เป็นลายลักษณ์อักษร
 ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร
- การกำหนดนโยบายเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า
1 ข้อ)
 มีความต่อเนื่อง
 สามารถนำไปปฏิบัติได้
 มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย
 สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล
 สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
 สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- การกำหนดนโยบายเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมุ่งเน้นเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1
ข้อ)
 การบูรณาการหลักสูตรสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น
 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและรักสิ่งแวดล้อม
 การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ
 การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ดีสวยงามเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้
 การจัดกิจกรรมคัดแยกขยะเหลือใช้ฝากไว้กับธนาคารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับ
นักเรียน

การบูรณาการพัฒนาลักษณะที่ท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้สร้างรายได้ให้กับโรงเรียน

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี เป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปริมาณการใช้พลังงานและขยะในโรงเรียนลดลง

ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความตระหนักและช่วยกันประหยัดพลังงาน

นักเรียนและบุคลากรมีความสุขที่มีรายได้จากการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้คนในครอบครัวและชุมชน

โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ทุกกลุ่มสาระวิชา

สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด สวยงามมีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโรงเรียน

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. โรงเรียนมีการจัดทำแผนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไว้หรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี แผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเป็นลักษณะใด (กรุณาตอบเพียง 1 ข้อ)

เป็นแผนงานระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี)

เป็นแผนงานระยะปานกลาง (มากกว่า 1 ปี แต่ไม่ถึง 3 ปี)

เป็นแผนงานระยะยาว (ตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป)

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. แผนงานที่จัดทำครอบคลุมเป้าหมายและนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน
- การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
- การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาภายในโรงเรียน
- ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนท้องถิ่น
- ร่วมกำหนดโครงการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ร่วมกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ร่วมกำหนดกิจกรรม / วิธีการดำเนินงาน
- ร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุม
- ร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- การรณรงค์/เผยแพร่ความรู้และความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- การปลูกฝังจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมของโรงเรียน
- การสร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียน
- การลดปริมาณการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติภายในโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....
9. โรงเรียนมีการเตรียมนำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จัดดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน
- จัดดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการร่วมกับชุมชน
- จัดดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก
- จัดทำหลักสูตรบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับกลุ่มสาระวิชาต่างๆ

ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนเป็นกิจกรรมประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน

กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)

กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้

กิจกรรมโครงการรณรงค์ขยะรีไซเคิลของโรงเรียน

กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน

กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน

กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้กับนักเรียน

กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การมีส่วนร่วมดำเนินการ

11. โรงเรียนมีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด

ดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละฝ่ายงาน

ดำเนินงานตามคำสั่งของผู้บริหาร

ดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการ

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. โรงเรียนได้ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ปรับโครงสร้างบุคลากรในโรงเรียน

ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่

สร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน

ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- คัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม
- คัดสรรบุคลากรที่รับผิดชอบสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- คัดสรรบุคลากรที่มีความสนใจและสมัครใจที่จะทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ตั้งคณะทำงานขึ้นรับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากร
- เชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม
- ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดีเยี่ยม
- ส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่น
- จัดประชุม/อบรม/สัมมนาในเรื่องเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

15. โรงเรียนมีการจัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์เพื่อใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบ
ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- พิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ
โรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

16. โรงเรียนมีการกำหนดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ที่นำไปใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แยกเฉพาะกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ
- นำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน
- จัดแยกเก็บเฉพาะงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- จัดเก็บรวบรวมกับวัสดุ/อุปกรณ์อื่นของโรงเรียน

- จัดบุคลากรดูแลและซ่อมแซมให้คงสภาพอยู่อย่างสม่ำเสมอ
- จัดระบบการเก็บที่สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

17. โรงเรียนมีการจัดหางบประมาณเพื่อนำมาใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ใช้งบประมาณโรงเรียน
- เงินสนับสนุนจากบริษัทเอกชน
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- เงินรายได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

18. โรงเรียนแบ่งสรรงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- พิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

19. โรงเรียนมีการจัดระบบประสานงานภายในโรงเรียนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดทำแผนภูมิแสดงสายงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ทราบโดยทั่ว
- จัดการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรแต่ละฝ่าย
- จัดให้มีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

20. โรงเรียนได้ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกใดบ้างเพื่องานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
 - กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
 - กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
 - สมาคมสร้างสรรค์ไทย (ตาวีเศษ)
 - มูลนิธิโลกสีเขียว
 - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
21. โรงเรียนมีการแบ่งงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- กำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรที่มีตำแหน่งตามโครงสร้างไว้อย่างชัดเจน
 - กำหนดและมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในที่ประชุมแต่ละครั้งที่มีงานจะต้องปฏิบัติและบันทึก
 - ให้คณะกรรมการดำเนินงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำหนดอำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอที่ประชุม
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
22. โรงเรียนมีการมอบหมายงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- พิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร
 - พิจารณาตามคำแนะนำของคณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบ
 - พิจารณาจากปริมาณงานประจำของบุคลากร
 - พิจารณาจากบุคลิกลักษณะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากร
 - อื่นๆ (โปรดระบุ).....
23. โรงเรียนมีการสร้างเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและเต็มใจในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
 - ให้บุคลากรร่วมกำหนดวัตถุประสงค์
 - ให้บุคลากรร่วมกำหนดแผนงาน
 - ให้บุคลากรร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุมการดำเนินงาน

- กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายไว้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน
- จัดหาอุปกรณ์การปฏิบัติงานไว้อย่างเพียงพอ
- จัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและเหมาะสม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

24. รางวัลแห่งความภาคภูมิใจที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม
- การได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น
- การได้รับรางวัลครูดีเด่น
- การได้รับทุนการวิจัย
- การได้รับการยกย่องจากคณะครูและชุมชน
- การได้รับความรู้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน
- การถูกเชิญไปเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานอื่น
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

25. กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน กิจกรรมใดที่ท่านเห็นว่ามีความสำเร็จน่าชื่นชม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้
- กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกของนักเรียน
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน
- กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

26. สิ่งที่เป็นขวัญและกำลังใจที่ได้จากงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การได้รับคำปรึกษาที่ดีและช่วยแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอ
- การประกาศเกียรติคุณและรางวัล
- การให้ทุนการศึกษา
- การพิจารณาให้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ
- การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำงานให้สะดวกสบาย
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การมีส่วนร่วมประเมินผล

27. โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ควบคุมในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กำหนดจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน
- กำหนดจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- กำหนดโดยใช้เกณฑ์ของการประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ISO14001
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

28. โรงเรียนดำเนินการกำกับดูแลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ตรวจสอบปริมาณกิจกรรม/โครงการที่จัดขึ้นเทียบกับแผนงาน
- ตรวจสอบคุณภาพของผลงานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
- ตรวจสอบระยะเวลาในการดำเนินเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
- ตรวจสอบเอกสารการดำเนินงาน
- ตรวจสอบค่าใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณที่จัดสรร
- การจัดทำรายงานและนำเสนอหลังการดำเนินงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

29. โรงเรียนได้กำหนดระยะเวลาในการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ทุกเดือน
- ทุกภาคเรียน
- ทุกสิ้นปีการศึกษา
- ไม่แน่นอน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

30. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สังเกตการดำเนินงาน
- ตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติงาน
- ประเมินโดยใช้แบบประเมิน
- รายงานการดำเนินงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

31. โรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลหลังการประเมินผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่

- ไม่มี
- มี

ถ้ามี โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หลังการประเมินมาใช้ เพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปรับปรุงวิธีการทำงาน
- เป็นข้อมูลในการวางแผนงานครั้งต่อไป
- รายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- ปรับเปลี่ยนคณะทำงาน
- จัดโครงสร้างการประสานงานใหม่
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

32. กิจกรรมประเภทใดที่โรงเรียนดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้
- กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน
- กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่3

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความ หรือเติม
ข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

33. ปัญหาการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ)

- ขาดความชัดเจน
- ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001
- ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนและสังคม
- ขาดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมของครูและบุคลากร
- ไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทั้งหมด
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน
- ขาดกิจกรรมที่ปลูกฝังนิสัยการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับครูและบุคลากร
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

34. ปัญหาการวางแผนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด
- ไม่สอดคล้องกับแผนงานอื่นของโรงเรียน
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร
- ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวางแผน
- ไม่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนและชุมชนมาใช้ในการวางแผน
- ขาดการประเมินผลแผนงาน
- ไม่ได้นำผลจากการประเมินแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไปปรับปรุงแก้ไข
แผนงานโครงการ
- บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน
- บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

35. ปัญหาการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ)

- ขาดความชัดเจน
- ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001

- บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้
- ขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมโครงการ
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน
- ผู้กำหนดเป้าหมายไม่มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

36. ปัญหาการคัดเลือกบุคลากรในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน
- ความสามารถและความถนัดของบุคลากรที่ได้คัดเลือกไม่ตรงกับงาน
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่จะอาสาเป็นตัวแทน
- ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกที่เหมาะสม
- ขาดการยอมรับในตัวบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือก
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

37. ปัญหาการจัดสรรและการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่ทันสมัย
- ไม่ได้มาตรฐาน
- จัดเก็บไม่เป็นระบบ
- ไม่เพียงพอกับความต้องการ
- ไม่ตรงกับประโยชน์ใช้สอย
- ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ / การดำเนินงาน
- เมื่อชำรุดไม่มีบุคลากรที่จะดูแลรักษา
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

38. ปัญหาการการบริหารเงินงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- งบประมาณไม่เพียงพอ
- ไม่มีแผนงานมารองรับการใช้งบประมาณ
- ไม่สามารถนำเงินนอกระบบมาใช้ได้
- ไม่มีแหล่งทุนจากภายนอกมาช่วยเหลือ

- ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการจัดสรรงบประมาณ
- ขาดการแสวงหาแหล่งเงินทุนใหม่ๆ มาสนับสนุน
- ขาดการประเมินผลกาใช้จ่ายเงินที่ได้รับจัดสรรไป
- ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/การดำเนินงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

39. ปัญหาการควบคุมและกำกับดูแลงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงาน
- ขาดความสม่ำเสมอ
- ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุม
- ขาดความยืดหยุ่นตามสภาพการเปลี่ยนแปลง
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในการควบคุม
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการควบคุมสูง
- ไม่มีการนำข้อผิดพลาดมาแก้ไขในครั้งต่อไป
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

40. ปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เกณฑ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- การกำหนดเกณฑ์สูงมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด
- เกณฑ์การประเมินผลขาดความเที่ยงตรง
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล
- ขาดความสม่ำเสมอในการประเมินผล
- ขาดความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผล
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และเชี่ยวชาญในการประเมินผล
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจในการประเมินผลในโรงเรียนโดยทั่วถึง
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

41. ปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับเป้าหมาย/นโยบาย
- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับแผนงาน

- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับกิจกรรม/โครงการ
- บุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ขอบคุณมากครับ

สำหรับ
ครู

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

การศึกษาศาภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
ของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ผู้วิจัย

นายณัฐวัฒน์ รักทอง

นิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2555

หากมีปัญหาหรือข้อสงสัยในคำถาม กรุณาติดต่อ นายณัฐวัฒน์ รักทอง นิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทรศัพท์ 081-5357228

เรื่อง

การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียน
เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

2. แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ตอนที่ 3 ปัญหาในการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่านจะถือเป็นความลับและจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ และอภิปรายผลใน ภาพรวมเท่านั้น

3. โปรดอ่านแบบสอบถามโดยละเอียด และกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(นายณัฐวัฒน์ รักทอง)

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา
ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

น้อยกว่า 30 ปี 30 - 39 ปี
 40 - 49 ปี 50 ปี ขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 ปริญญาโท
 ปริญญาเอก

4. ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ

ครูประจำชั้น
 หัวหน้ากลุ่มสาระวิชา
 หัวหน้าระดับชั้น
 หัวหน้า/รองหัวหน้าฝ่ายงาน
 อื่นๆ(โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 สภาพสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ
โรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ หรือเติม
ข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

การมีส่วนร่วมตัดสินใจ

1. โรงเรียนแห่งนี้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี โรงเรียนกำหนดไว้เป็นลักษณะใด

เป็นลายลักษณ์อักษร

ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

2. การกำหนดนโยบายเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า
1 ข้อ)

มีความต่อเนื่อง

สามารถนำไปปฏิบัติได้

มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย

สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. การกำหนดนโยบายเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมุ่งเน้นเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1
ข้อ)

การบูรณาการหลักสูตรสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและรักษ์สิ่งแวดล้อม

การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ

การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ดีสวยงามเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมคัดแยกขยะเหลือใช้ฝากไว้กับธนาคารโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้กับ

นักเรียน

การบูรณาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์เป็นของใช้สร้างรายได้

ให้กับโรงเรียน

อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี เป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปริมาณการใช้พลังงานและขยะในโรงเรียนลดลง
- ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น
- บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความตระหนักและช่วยกันประหยัดพลังงาน
- นักเรียนและบุคลากรมีความสุขที่มีรายได้จากการร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้คนในครอบครัวและชุมชน
- โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ทุกกลุ่มสาระวิชา
- สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด สวยงามมีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. โรงเรียนมีการจัดทำแผนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไว้หรือไม่

ไม่มี มี

ถ้ามี แผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเป็นลักษณะใด (กรุณาตอบเพียง 1 ข้อ)

- เป็นแผนงานระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี)
- เป็นแผนงานระยะปานกลาง (มากกว่า 1 ปี แต่ไม่ถึง 3 ปี)
- เป็นแผนงานระยะยาว (ตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป)
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. แผนงานที่จัดทำครอบคลุมเป้าหมายและนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน
- การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

- การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน
 การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
7. บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาภายในโรงเรียน
 ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนท้องถิ่น
 ร่วมกำหนดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 ร่วมกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 ร่วมกำหนดกิจกรรม / วิธีการดำเนินงาน
 ร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุม
 ร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
8. โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- การรณรงค์/เผยแพร่ความรู้และความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 การปลูกฝังจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมของโรงเรียน
 การสร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียน
 การลดปริมาณการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติภายในโรงเรียน
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
9. โรงเรียนมีการเตรียมนำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- จัดดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน
 จัดดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการร่วมกับชุมชน
 จัดดำเนินงานในรูปของกิจกรรมและโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก
 จัดทำหลักสูตรบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับกลุ่มสาระวิชาต่างๆ
 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนเป็นกิจกรรมประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้
- กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียน
- กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การมีส่วนร่วมดำเนินการ

11. โรงเรียนมีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด
- ดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละฝ่ายงาน
- ดำเนินงานตามคำสั่งของผู้บริหาร
- ดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. โรงเรียนได้ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปรับโครงสร้างบุคลากรในโรงเรียน
- ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่
- สร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน
- ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

13. โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

- คัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม
- คัดสรรบุคลากรที่รับผิดชอบสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- คัดสรรบุคลากรที่มีความสนใจและสมัครใจที่จะทำงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ตั้งคณะทำงานขึ้นรับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

14. โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากร
- เชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม
- ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดีเยี่ยม
- ส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับหน่วยงานอื่น
- จัดประชุม/อบรม/สัมมนาในเรื่องเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

15. โรงเรียนมีการจัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์เพื่อใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- พิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

16. โรงเรียนมีการกำหนดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ที่นำไปใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แยกเฉพาะกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ
- นำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน
- จัดแยกเก็บเฉพาะงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- จัดเก็บรวบรวมกับวัสดุ/อุปกรณ์อื่นของโรงเรียน
- จัดบุคลากรดูแลและซ่อมแซมให้คงสภาพอยู่อย่างสม่ำเสมอ
- จัดระบบการเก็บที่สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

17. โรงเรียนมีการจัดหางบประมาณเพื่อนำมาใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ใช้งบประมาณโรงเรียน
- เงินสนับสนุนจากบริษัทเอกชน
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- เงินรายได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น
- เงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

18. โรงเรียนแบ่งสรรงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบ

ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- พิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- พิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

19. โรงเรียนมีการจัดระบบประสานงานภายในโรงเรียนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดทำแผนภูมิแสดงสายงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ทราบโดยทั่ว
- จัดการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรแต่ละฝ่าย
- จัดให้มีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

20. โรงเรียนได้ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกใดบ้างเพื่องานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- สมาคมสร้างสรรค์ไทย (ตาวีเศษ)
- มูลนิธิโลกสีเขียว
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....
21. โรงเรียนมีการแบ่งงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- กำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรที่มีตำแหน่งตามโครงสร้างไว้อย่างชัดเจน
- กำหนดและมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในที่ประชุมแต่ละครั้งที่มีงานจะต้องปฏิบัติและบันทึก
- ให้คณะกรรมการดำเนินงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำหนดอำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอที่ประชุม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....
22. โรงเรียนมีการมอบหมายงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- พิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร
- พิจารณาตามคำแนะนำของคณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบ
- พิจารณาจากปริมาณงานประจำของบุคลากร
- พิจารณาจากบุคลิกลักษณะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากร
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....
23. โรงเรียนมีการสร้างเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและเต็มใจในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- ให้บุคลากรร่วมกำหนดวัตถุประสงค์
- ให้บุคลากรร่วมกำหนดแผนงาน
- ให้บุคลากรร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุมการดำเนินงาน
- กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายไว้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง
- กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน
- จัดหาอุปกรณ์การปฏิบัติงานไว้เพียงพอ

- จัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและเหมาะสม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

24. รางวัลแห่งความภาคภูมิใจที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม
- การได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น
- การได้รับรางวัลครูดีเด่น
- การได้รับทุนการวิจัย
- การได้รับการยกย่องจากคณะครูและชุมชน
- การได้รับความรู้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน
- การถูกเชิญไปเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานอื่น
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

25. กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน กิจกรรมใดที่ท่านเห็นว่ามีความสำเร็จน่าชื่นชม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้
- กิจกรรมโครงการรณรงค์ลดขยะรีไซเคิลของโรงเรียน
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน
- กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

26. สิ่งที่เป็นขวัญและกำลังใจที่ได้จากงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การได้รับคำปรึกษาที่ดีและช่วยแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอ
- การประกาศเกียรติคุณและรางวัล
- การให้ทุนการศึกษา

- การพิจารณาให้เลื่อนขึ้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ
- การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำงานให้สะดวกสบาย
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

การมีส่วนร่วมประเมินผล

27. โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ควบคุมในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กำหนดจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน
- กำหนดจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
- กำหนดโดยใช้เกณฑ์ของการประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ISO14001
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

28. โรงเรียนดำเนินการกำกับดูแลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ตรวจสอบปริมาณกิจกรรม/โครงการที่จัดขึ้นเทียบกับแผนงาน
- ตรวจสอบคุณภาพของผลงานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
- ตรวจสอบระยะเวลาในการดำเนินเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
- ตรวจสอบเอกสารการดำเนินงาน
- ตรวจสอบค่าใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณที่จัดสรร
- การจัดทำรายงานและนำเสนอหลังการดำเนินงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

29. โรงเรียนได้กำหนดระยะเวลาในการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ทุกเดือน
- ทุกภาคเรียน
- ทุกสิ้นปีการศึกษา
- ไม่แน่นอน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

30. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สังเกตการดำเนินงาน
- ตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติงาน
- ประเมินโดยใช้แบบประเมิน

- รายงานการดำเนินงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

31. โรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลหลังการประเมินผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่

- ไม่มี มี

ถ้ามี โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หลังการประเมินมาใช้ เพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ปรับปรุงวิธีการทำงาน
- เป็นข้อมูลในการวางแผนงานครั้งต่อไป
- รายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ
- ปรับเปลี่ยนคณะทำงาน
- จัดโครงสร้างการประสานงานใหม่
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

32. กิจกรรมประเภทใดที่โรงเรียนดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)
- กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้
- กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน
- กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน
- กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- กิจกรรมสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน
- กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่3

คำชี้แจง โปรดอ่านแบบสอบถามแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [] หน้าข้อความ หรือเติม
ข้อความลงในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

33. ปัญหาการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ)

- ขาดความชัดเจน
- ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001
- ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนและสังคม
- ขาดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมของครูและบุคลากร
- ไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทั้งหมด
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน
- ขาดกิจกรรมที่ปลูกฝังนิสัยการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับครูและบุคลากร
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

34. ปัญหาการวางแผนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด
- ไม่สอดคล้องกับแผนงานอื่นของโรงเรียน
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร
- ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการวางแผน
- ไม่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนและชุมชนมาใช้ในการวางแผน
- ขาดการประเมินผลแผนงาน
- ไม่ได้นำผลจากการประเมินแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไปปรับปรุงแก้ไข
แผนงานโครงการ
- บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน
- บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

35. ปัญหาการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้
มากกว่า 1 ข้อ)

- ขาดความชัดเจน
- ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001

- บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้
- ขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมโครงการ
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน
- ผู้กำหนดเป้าหมายไม่มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

36. ปัญหาการคัดเลือกบุคลากรในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน
- ความสามารถและความถนัดของบุคลากรที่ได้คัดเลือกไม่ตรงกับงาน
- ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่จะอาสาเป็นตัวแทน
- ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกที่เหมาะสม
- ขาดการยอมรับในตัวบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือก
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

37. ปัญหาการจัดสรรและการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่ทันสมัย
- ไม่ได้มาตรฐาน
- จัดเก็บไม่เป็นระบบ
- ไม่เพียงพอกับความต้องการ
- ไม่ตรงกับประโยชน์ใช้สอย
- ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ / การดำเนินงาน
- เมื่อชำรุดไม่มีบุคลากรที่จะดูแลรักษา
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

38. ปัญหาการการบริหารเงินงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- งบประมาณไม่เพียงพอ
- ไม่มีแผนงานมารองรับการใช้งบประมาณ
- ไม่สามารถนำเงินนอกระบบมาใช้ได้
- ไม่มีแหล่งทุนจากภายนอกมาช่วยเหลือ

- ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการจัดสรรงบประมาณ
- ขาดการแสวงหาแหล่งเงินทุนใหม่ๆ มาสนับสนุน
- ขาดการประเมินผลกาใช้จ่ายเงินที่ได้รับจัดสรรไป
- ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/การดำเนินงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

39. ปัญหาการควบคุมและกำกับดูแลงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงาน
- ขาดความสม่ำเสมอ
- ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุม
- ขาดความยืดหยุ่นตามสภาพการเปลี่ยนแปลง
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในการควบคุม
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการควบคุมสูง
- ไม่มีการนำข้อผิดพลาดมาแก้ไขในครั้งต่อไป
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

40. ปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เกณฑ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- การกำหนดเกณฑ์สูงมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด
- เกณฑ์การประเมินผลขาดความเที่ยงตรง
- ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล
- ขาดความสม่ำเสมอในการประเมินผล
- ขาดความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผล
- ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และเชี่ยวชาญในการประเมินผล
- ไม่มีการสร้างความเข้าใจในการประเมินผลในโรงเรียนโดยทั่วถึง
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

41. ปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับเป้าหมาย/นโยบาย
- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับแผนงาน

- ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับกิจกรรม/โครงการ
- บุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง
- ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการทำงาน
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ขอบคุณมากครับ

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC)

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC)

**❖ ด้านสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3**

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
1.การตัดสินใจ				
1.โรงเรียนแห่งนี้มีการกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนหรือไม่	3	0	0	1.0
☐ ไม่มี ☐ มี				
ถ้ามี โรงเรียนกำหนดไว้เป็นลักษณะใด	3	0	0	1.0
☐ เป็นลายลักษณ์อักษร	3	0	0	1.0
☐ ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร	3	0	0	1.0
<hr/>				
2.การกำหนดนโยบายเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ มีความต่อเนื่อง	3	0	0	1.0
☐ สามารถนำไปปฏิบัติได้	3	0	0	1.0
☐ มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	3	0	0	1.0
☐ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล	3	0	0	1.0
☐ สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	3	0	0	1.0
☐ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
<hr/>				
3. การกำหนดนโยบายเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมุ่งเน้นเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ การบูรณาการหลักสูตรสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	3	0	0	1.0
☐ การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักและรักสิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยการอนุรักษ์พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ	3	0	0	1.0
☐ การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ดีสวยงามเพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ การจัดกิจกรรมคัดแยกขยะเหลือใช้ฝากไว้กับธนาคารโรงเรียนเพื่อ เสริมสร้างรายได้ให้กับนักเรียน	3	0	0	1.0
☐ การบูรณาการพัฒนาลัทธิศูตรท้องถิ่นในการนำขยะมาประดิษฐ์ เป็นของใช้สร้างรายได้ให้กับโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
4.โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่	3	0	0	1.0
☐ ไม่มี ☐ มี				
ถ้ามี เป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในโรงเรียนคือ (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ปริมาณการใช้พลังงานและขยะในโรงเรียนลดลง	3	0	0	1.0
☐ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น	3	0	0	1.0
☐ บุคลากรและนักเรียนทุกคนเกิดความตระหนัก และช่วยกันประหยัดพลังงาน	3	0	0	1.0
☐ นักเรียนและบุคลากรมีความสุขที่มีรายได้จาก การร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2	0	1	0.3
☐ นักเรียนสามารถนำความรู้เรื่องการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมไปเผยแพร่ให้คนในครอบครัวและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถบูรณาการ เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ทุกกลุ่มสาระวิชา	3	0	0	1.0
☐ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด สวยงามมี บรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทั้งโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
5.โรงเรียนมีการจัดทำแผนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไว้หรือไม่	3	0	0	1.0
☐ ไม่มี ☐ มี				
ถ้ามี แผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนเป็นลักษณะใด (กรุณาตอบเพียง 1 ข้อ)	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ เป็นแผนงานระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี)	3	0	0	1.0
☐ เป็นแผนงานระยะปานกลาง (มากกว่า 1 ปี แต่ไม่ถึง 3 ปี)	3	0	0	1.0
☐ เป็นแผนงานระยะยาว (ตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป)	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
6.แผนงานที่จัดทำครอบคลุมเป้าหมายและนโยบายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ การจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3	0	0	1.0
☐ การจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน	3	0	0	1.0
☐ การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
7.บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาภายในโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ ร่วมให้ข้อมูล / วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของชุมชนท้องถิ่น	3	0	0	1.0
☐ ร่วมกำหนดโครงการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ ร่วมกำหนดเป้าหมายการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ ร่วมกำหนดกิจกรรม / วิธีการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ ร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุม	3	0	0	1.0
☐ ร่วมประเมินผลการดำเนินโครงการ	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
8.โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ การรณรงค์/เผยแพร่ความรู้และความเข้าใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ การปลูกฝังจิตสำนึกผ่านกระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมของโรงเรียน	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ การสร้างความตระหนักเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วยวิธีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ การลดปริมาณการใช้พลังงานและทรัพยากรธรรมชาติภายในโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
9.โรงเรียนมีการเตรียมนำแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการภายในโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการร่วมกับชุมชน	3	0	0	1.0
☐ จัดดำเนินงานในรูปแบบของกิจกรรมและโครงการร่วมกับหน่วยงานภายนอก	3	0	0	1.0
☐ จัดทำหลักสูตรบูรณาการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับกลุ่มสาระวิชาต่างๆ	3	0	0	1.0
☐ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้มีบรรยากาศของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
10.กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนเป็นกิจกรรมประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
2.การดำเนินการ				
11.โรงเรียนมีการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด	3	0	0	1.0
☐ ดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละฝ่ายงาน	3	0	0	1.0
☐ ดำเนินงานตามคำสั่งของผู้บริหาร	2	1	0	0.6
☐ ดำเนินงานตามมติของคณะกรรมการ	2	1	0	0.6
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
12.โรงเรียนได้ดำเนินงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนให้ บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ปรับโครงสร้างบุคลากรในโรงเรียน	2	0	1	0.3
☐ ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่	3	0	0	1.0
☐ สร้างบรรยากาศการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรใน โรงเรียน	2	0	1	0.3
☐ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนให้น่าอยู่ สวยงาม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
13.โรงเรียนได้เตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในการดำเนินงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ จัดประชุมคณะครูเพื่อความเข้าใจในแผนงานการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ คัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่เหมาะสม	3	0	0	1.0
☐ คัดสรรบุคลากรที่รับผิดชอบสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ ตั้งคณะทำงานขึ้นรับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
14.โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ จัดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไว้บริการบุคลากร	3	0	0	1.0
☐ เชิญวิทยากรที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดีเยี่ยม	3	0	0	1.0
☐ ส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม/อบรม/สัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมกับ หน่วยงานอื่น	3	0	0	1.0
☐ จัดประชุม/อบรม/สัมมนาในเรื่องเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
15.โรงเรียนมีการจัดเตรียมวัสดุ/อุปกรณ์เพื่อใช้ในงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
16.โรงเรียนมีการกำหนดการใช้วัสดุ/อุปกรณ์ที่นำไปใช้ในงานอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ แยกเฉพาะกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ	3	0	0	1.0
☐ นำไปประยุกต์ใช้ร่วมกับงานอื่น/กิจกรรมอื่นๆของโรงเรียน	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ จัดแยกเก็บเฉพาะงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ จัดเก็บรวบรวมกับวัสดุ/อุปกรณ์อื่นของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ จัดบุคลากรดูแลและซ่อมแซมให้คงสภาพอยู่อย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	1.0
☐ จัดระบบการเก็บที่สามารถนำมาใช้ได้ทันทีที่ต้องการ	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
17.โรงเรียนมีการจัดหางบประมาณเพื่อนำมาใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ใช้งบประมาณโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ เงินสนับสนุนจากบริษัทเอกชน	3	0	0	1.0
☐ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง	3	0	0	1.0
☐ เงินรายได้จากกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น	3	0	0	1.0
☐ เงินสนับสนุนจากหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
18.โรงเรียนแบ่งสรรงบประมาณเพื่อนำมาใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจัดให้ตามแผนงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจัดให้ตามกิจกรรมที่ได้อนุมัติให้ดำเนินการในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจัดให้ตามคำขอของผู้ปฏิบัติงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
19. โรงเรียนมีการจัดระบบประสานงานภายในโรงเรียนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ จัดทำแผนภูมิแสดงสายงานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ จัดทำเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ทราบโดยทั่ว	3	0	0	1.0
☐ จัดการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของบุคลากรแต่ละฝ่าย	3	0	0	1.0
☐ จัดให้มีการประชุมระหว่างบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนอกเวลาปฏิบัติงาน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
20. โรงเรียนได้ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกใดบ้างเพื่องานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน	3	0	0	1.0
☐ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	3	0	0	1.0
☐ สมาคมสร้างสรรค์ไทย (ตาวีเศษ)	3	0	0	1.0
☐ มูลนิธิโลกสีเขียว	3	0	0	1.0
☐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
21. โรงเรียนมีการแบ่งงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ กำหนดอำนาจหน้าที่ของบุคลากรที่มีตำแหน่งตามโครงสร้างไว้	3	0	0	1.0
อย่างชัดเจน				
☐ กำหนดและมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในที่ประชุมแต่ละครั้งที่มีการปฏิบัติงาน และบันทึก	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ ให้คณะกรรมการดำเนินงานหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกำหนดอำนาจหน้าที่แล้วนำเสนอที่ประชุม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
22.โรงเรียนมีการมอบหมายงานเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาตามความสามารถและความถนัดของบุคลากร	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาตามคำแนะนำของคณะกรรมการดำเนินงาน/บุคลากรที่รับผิดชอบ	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจากปริมาณงานประจำของบุคลากร	3	0	0	1.0
☐ พิจารณาจากบุคลิกลักษณะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของบุคลากร	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
23.โรงเรียนมีการสร้างเสริมให้บุคลากรของโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและเต็มใจในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3	0	0	1.0
☐ ให้บุคลากรร่วมกำหนดวัตถุประสงค์	3	0	0	1.0
☐ ให้บุคลากรร่วมกำหนดแผนงาน	3	0	0	1.0
☐ ให้บุคลากรร่วมกำหนดเกณฑ์ในการควบคุมการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ กำหนดวัตถุประสงค์/เป้าหมายไว้ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	3	0	0	1.0
☐ กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการดำเนินงานของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน	3	0	0	1.0
☐ จัดหาอุปกรณ์การปฏิบัติงานไว้เพียงพอ	3	0	0	1.0
☐ จัดสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่สะดวกสบายและเหมาะสม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์				
24.รางวัลแห่งความภาคภูมิใจที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม	3	0	0	1.0
☐ การได้รับรางวัลผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น	3	0	0	1.0
☐ การได้รับรางวัลครูดีเด่น	3	0	0	1.0
☐ การได้รับทุนการวิจัย	3	0	0	1.0
☐ การได้รับการยกย่องจากคณะครูและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ การได้รับความรู้เพิ่มเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน	3	0	0	1.0
☐ การถูกเชิญไปเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานอื่น	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
25.กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน กิจกรรมใดที่ท่านเห็นว่ามีความสำเร็จน่าชื่นชม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นให้กับนักเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและผู้ปกครอง	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
26.สิ่งที่เป็นขวัญและกำลังใจที่ได้จากงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ การได้รับความปรึกษาที่ดีและช่วยแก้ปัญหาอย่างสม่ำเสมอ	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ การประกาศเกียรติคุณและรางวัล	3	0	0	1.0
☐ การให้ทุนการศึกษา	3	0	0	1.0
☐ การพิจารณาให้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ	3	0	0	1.0
☐ การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำงานให้สะดวกสบาย	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
การมีส่วนร่วมประเมินผล				
27.โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ควบคุมในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ กำหนดจากความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน	3	0	0	1.0
☐ กำหนดจากนโยบายและเป้าหมายในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ กำหนดโดยใช้เกณฑ์ของการประกันคุณภาพสิ่งแวดล้อม ISO14001	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
28.โรงเรียนดำเนินการกำกับดูแลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ตรวจสอบปริมาณกิจกรรม/โครงการที่จัดขึ้นเทียบกับแผนงาน	3	0	0	1.0
☐ ตรวจสอบคุณภาพของผลงานเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	3	0	0	1.0
☐ ตรวจสอบระยะเวลาในการดำเนินเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด	3	0	0	1.0
☐ ตรวจสอบเอกสารการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ ตรวจสอบค่าใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณที่จัดสรร	3	0	0	1.0
☐ การจัดทำรายงานและนำเสนอหลังการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
29.โรงเรียนได้กำหนดระยะเวลาในการประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้อย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ทุกเดือน	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ ทุกภาคเรียน	3	0	0	1.0
☐ ทุกสิ้นปีการศึกษา	3	0	0	1.0
☐ ไม่แน่นอน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
30.ท่านมีส่วนร่วมประเมินผลการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
☐ สังเกตการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ ตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติงาน	3	0	0	1.0
☐ ประเมินโดยใช้แบบประเมิน	3	0	0	1.0
☐ รายงานการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
31.โรงเรียนมีการวิเคราะห์ผลหลังการประเมินผลการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือไม่	3	0	0	1.0
☐ ไม่มี ☐ มี	3	0	0	1.0
ถ้ามี โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์หลังการประเมินมาใช้ เพื่อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ปรับปรุงวิธีการทำงาน	3	0	0	1.0
☐ เป็นข้อมูลในการวางแผนงานครั้งต่อไป	3	0	0	1.0
☐ รายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3	0	0	1.0
☐ ปรับเปลี่ยนคณะทำงาน	3	0	0	1.0
☐ จัดโครงสร้างการประสานงานใหม่	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
32.กิจกรรมประเภทใดที่โรงเรียนดำเนินการได้บรรลุวัตถุประสงค์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรม 4 R (Reuse Repair Reduce Recycle)	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ กิจกรรมประดิษฐ์ของใช้จากขยะและวัสดุเหลือใช้	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมโครงการธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมการคัดแยกขยะเพื่อง่ายต่อการกำจัดของนักเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมความร่วมมือในการกำจัดขยะระหว่างโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้นักเรียน	3	0	0	1.0
☐ กิจกรรมรณรงค์เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องขยะให้นักเรียนและ	3	0	0	1.0
ผู้ปกครอง				
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

**❖ ด้านปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน
เครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย ปีที่ 3**

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
33.ปัญหาการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของ	3	0	0	1.0
โรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
☐ ขาดความชัดเจน	3	0	0	1.0
☐ ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001	3	0	0	1.0
☐ ไม่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนและสังคม	3	0	0	1.0
☐ ขาดความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมของครูและบุคลากร	3	0	0	1.0
☐ ไม่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้ทั้งหมด	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ ขาดกิจกรรมที่ปลูกฝังนิสัยการมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อ	3	0	0	1.0
สิ่งแวดล้อม				
☐ ไม่มีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับครูและบุคลากร	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
34.ปัญหาการวางแผนการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน	3	0	0	1.0
คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)				
☐ ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์และนโยบายที่กำหนด	3	0	0	1.0
☐ ไม่สอดคล้องกับแผนงานอื่นของโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากร	3	0	0	1.0
☐ ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ	3	0	0	1.0
วางแผน				
☐ ไม่ได้นำมาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียนและชุมชนมาใช้ในการวางแผน	3	0	0	1.0
☐ ขาดการประเมินผลแผนงาน	3	0	0	1.0
☐ ไม่ได้นำผลจากการประเมินแผนงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียนไปปรับปรุงแก้ไขแผนงาน/โครงการ	3	0	0	1.0
☐ บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผน	3	0	0	1.0
☐ บุคลากรที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
35.ปัญหาการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ขาดความชัดเจน	3	0	0	1.0
☐ ไม่สอดคล้องกับมาตรฐาน ISO 14001	3	0	0	1.0
☐ บางกิจกรรมไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามที่ตั้งเป้าไว้	3	0	0	1.0
☐ ขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ร่วมโครงการ	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการสร้างความเข้าใจทั้งในโรงเรียนและชุมชน	3	0	0	1.0
☐ ผู้กำหนดเป้าหมายไม่มีวิสัยทัศน์และประสบการณ์	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
36.ปัญหาการคัดเลือกบุคลากรในการดำเนินงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ ความสามารถและความถนัดของบุคลากรที่ได้คัดเลือกไม่ตรงกับ งาน	3	0	0	1.0
☐ ไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรที่จะอาสาเป็นตัวแทน	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกที่เหมาะสม	3	0	0	1.0
☐ ขาดการยอมรับในตัวบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือก	3	0	0	1.0
☐ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
37.ปัญหาการจัดสรรและการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ไม่ทันสมัย	3	0	0	1.0
☐ ไม่ได้มาตรฐาน	3	0	0	1.0
☐ จัดเก็บไม่เป็นระบบ	3	0	0	1.0
☐ ไม่เพียงพอกับความต้องการ	3	0	0	1.0
☐ ไม่ตรงกับประโยชน์ใช้สอย	3	0	0	1.0
☐ ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ / การดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ เมื่อชำรุดไม่มีบุคลากรที่จะดูแลรักษา	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
38.ปัญหาการการบริหารเงินงบประมาณที่ใช้ในงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ งบประมาณไม่เพียงพอ	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีแผนงานมารองรับการใช้งบประมาณ	3	0	0	1.0
☐ ไม่สามารถนำเงินนอกงบประมาณมาใช้ได้	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีแหล่งทุนจากภายนอกมาช่วยเหลือ	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ ขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการจัดสรรงบประมาณ	3	0	0	1.0
☐ ขาดการแสวงหาแหล่งเงินทุนใหม่ๆ มาสนับสนุน	3	0	0	1.0
☐ ขาดการประเมินผลกาใช้จ่ายเงินที่ได้รับจัดสรรไป	3	0	0	1.0
☐ ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/การดำเนินงาน	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
<hr/>				
39.ปัญหาการควบคุมและกำกับดูแลงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการดำเนินงาน	2	1	0	0.6
☐ ขาดความสม่ำเสมอ	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการควบคุม	3	0	0	1.0
☐ ขาดความยืดหยุ่นตามสภาพการเปลี่ยนแปลง	3	0	0	1.0
☐ ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความชำนาญในการควบคุม	3	0	0	1.0
☐ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการควบคุมสูง	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการนำข้อผิดพลาดมาแก้ไขในครั้งต่อไป	2	1	0	0.6
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				
<hr/>				
40.ปัญหาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของโรงเรียน คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ เกณฑ์ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3	0	0	1.0
☐ การกำหนดเกณฑ์สูงมาก ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด	3	0	0	1.0
☐ เกณฑ์การประเมินผลขาดความเที่ยงตรง	3	0	0	1.0
☐ ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดเกณฑ์การประเมินผล	3	0	0	1.0
☐ ขาดความสม่ำเสมอในการประเมินผล	3	0	0	1.0
☐ ขาดความร่วมมือของบุคลากรในการประเมินผล	3	0	0	1.0
☐ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ และเชี่ยวชาญในการประเมินผล	3	0	0	1.0

ตารางแสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
(Index of Item-Objective Congruence : IOC) (ต่อ)

ข้อคำถาม	+1	0	-1	IOC
☐ ไม่มีการสร้างความเข้าใจในการประเมินผลในโรงเรียนโดยทั่วถึง	3	0	0	1.0
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				1.0
41.ปัญหาการปรับปรุงและทบทวนการดำเนินงานของโรงเรียนคือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการวิเคราะห์ผลการวัดและการประเมินผลการดำเนินงาน	3	0	0	1.0
อนุรักษสังเขตลอม				
☐ ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับเป้าหมาย/นโยบาย	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับแผนงาน	3	0	0	1.0
☐ ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับกิจกรรม/โครงการ	3	0	0	1.0
☐ บุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง	3	0	0	1.0
☐ ขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการวิเคราะห์ผลการวัดและการ	3	0	0	1.0
ประเมินผลการดำเนินงาน				
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....				

ภาคผนวก ง
รายชื่อกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่ศึกษา

ลำดับ	โรงเรียน	จังหวัด
ภาคเหนือ 2 โรงเรียน		
1	บ้านสันป่าสัก	เชียงใหม่
2	บ้านหนองบัวแดง	เชียงราย
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 โรงเรียน		
3	บ้านโคกสูง	สุรินทร์
4	บ้านชำหวาย	อุบลราชธานี
5	บ้านดอนแก้วแปบพัฒนา	นครราชสีมา
6	บ้านนาประชาสัมพันธ์	ชัยภูมิ
ภาคกลางและตะวันออก 10 โรงเรียน		
7	วัดหนองใหญ่	กรุงเทพมหานคร
8	สีตบุตรบำรุง	กรุงเทพมหานคร
9	วัดบางฝ้าย	สมุทรปราการ
10	บ้านคลองกระทุ่มแบน	สมุทรสาคร
11	วัดตโปทาราม	ชลบุรี
12	ชำนาญสามัคคีวิทยา	ระยอง
13	วังจันทร์วิทยา	ระยอง
14	วังหลังวิทยาคม	สระแก้ว
15	เทศบาล 4 หนองแคอนุสรณ์	สระบุรี
16	บ้านหนองหิน	ประจวบคีรีขันธ์
ภาคใต้ 19 โรงเรียน		
17	บ้านคลองไคร	กระบี่
18	ชุมชนบ้านอ่าวลึกเหนือ	กระบี่
19	ประชานิคม 2	ชุมพร
20	บ้านควนพญา	ตรัง
21	ต้นบากราษฎร์บำรุง	ตรัง
22	เทพประทาน (บ้านเจ๊ะเต็ง)	นราธิวาส
23	คูระบุรี	พังงา

ลำดับ	โรงเรียน	จังหวัด
24	เทศบาลเมืองภูเก็ต	ภูเก็ต
25	บ้านปรึก(กุ๊กองวิทยาคาร)	สงขลา
26	บ้านดอนแบก (สุขประชา)	สงขลา
27	บ้านขนุน	สงขลา
28	กระแสดินธุ์วิทยา	สงขลา
29	วัดหูแร่	สงขลา
30	บ้านป้อหิน	สตูล
31	พัฒนาการศึกษามูลนิธิ	สตูล
32	บ้านไร่	สตูล
33	บ้านน้ำชา	สุราษฎร์ธานี
34	วัดอัมพาราม	สุราษฎร์ธานี
35	ครูโณทัยพูนพิน	สุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความร่วมมือ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82681 ต่อ 612
ที่ ศธ 0512.6(2747)1134 วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรฤทธิกุล

ด้วย นายณัฐวัฒน์ รักทอง นิสิตปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชา
นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ระหว่างการ
ดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง " การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
ของโรงเรียนเครือข่ายเขตรอบนอกในประเทศไทย " โดยมี รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ในการนี้จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่นิสิตสร้างขึ้น สำหรับขั้นตอนการ
ดำเนินการต่างๆ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานตามลำดับต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป และขอขอบพระคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์เอกชัย กี่สุขพันธ์)
ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖(๒๗๔๗)/ ๐๑๙๖

สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท
แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กทม. ๑๐๓๓๐

๑ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นายณัฐวัฒน์ รักทอง นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนของโรงเรียนเครือข่ายเซฟรอนในประเทศไทย" โดยมี รองศาสตราจารย์ เอกชัย กี่สุขพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัยด้วยแบบสอบถาม กับ ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบโครงการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)
ประธานสาขาวิชาบริหารการศึกษา

สาขาวิชาบริหารการศึกษา
โทร. ๐ ๒๒๑๘-๒๕๙๕ ต่อ ๘๔๐
โทรสาร. ๐ ๒๒๑๘-๒๕๙๕ ต่อ ๘๔๑

ที่ ศธ ๐๔๐๕๒.๐๐๓/๔๗

โรงเรียนต้นบากราชบุรีบำรุง
ตำบลนาพละ ย่านเมือง
จังหวัดตรัง ๙๒๐๐๐

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ประธานสาขาวิชาบริหารการศึกษา

อ้างถึง หนังสือ สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ ศธ ๐๕๑๒.๖
(๒๗๔๗)/๐๑๘๖ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้
โรงเรียนตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยนั้น

บัดนี้โรงเรียนต้นบากราชบุรีบำรุง ได้ดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้วส่งมาพร้อมหนังสือฉบับนี้
ด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล มุสิกพันธ์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนต้นบากราชบุรีบำรุง

โรงเรียนต้นบากราชบุรีบำรุง

โทร. ๐๗๕-๕๓๔๔๐๖

โทร.๐๘๙-๑๙๖๐๓๒๗

Surapon๒๕๐๑@gmail.com

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายณัฐวัฒน์ รักทอง เกิดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2519 เกิดที่อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาครุศาสตรบัณฑิต สาขาการสอนวิชาเฉพาะ วิชาเอกพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาศึกษาต่อหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความ เป็นผู้นำทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2552

ปัจจุบันรับราชการครู ตำแหน่ง ครู คศ.1 โรงเรียนวัดจันทาราม หมู่ที่ 5 ตำบลตลิ่งชัน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4